

TALOUSARVIO 2025

ja taloussuunnitelma 2026-2027

Kajaanin
kaupunki

Sisällysluettelo

KAUPUNGINJOHTAJAN KATSAUS	3
YLEINEN OSA.....	4
Kajaanin kaupungin organisaatorakenne	4
Toimintaympäristö	5
KAUPUNKISTRATEGIA	16
ARVIO KAJAANI-KONSERNIN MERKITTÄVIMMISTÄ RISKEISTÄ JA EPÄVARMUUSTEKIJÖISTÄ	18
Strategiset riskit.....	18
Taloudelliset riskit.....	19
Operatiiviset riskit	19
Vahinkoriskit	20
TALOUSSUUNNITTELU	21
Talousarvion ja -suunnitelman rakenne ja sisältö	21
Talousarvion ja -suunnitelman sitovuus.....	22
Tilivelvollisuus	23
KAJAANIN KAUPUNGIN TALOUS	25
Kajaanin kaupungin talous 2025–2027	25
Kajaanin kaupungin tuloslaskelma.....	28
Kajaanin kaupungin rahoitusosa	32
KAJAANIN KAUPUNGIN HENKILÖSTÖ	34
KÄYTTÖTALOUS.....	38
Konsernipalvelut.....	38
Vuolijoen aluelautakunta	46
Sivistystoimiala	49
Ympäristötekniinen toimiala.....	59
INVESTOINTIOSA	66
LIIKELAITOKSET	71
Kajaanin kaupungin koulutusliikelaitos	71
Kajaanin Mamselli -liikelaitos.....	79
Kajaanin Vesi -liikelaitos	83
TYTÄRYHTEISÖT	88
Kajaanin Teknologiakeskus Oy	88
Loiste Oy.....	90
Kajaanin Energiatuotanto Oy	93
Kainuun Voima Oy	95
Kiinteistö Oy Kajaanin Lohtajan palvelukeskus	98
Kiinteistö Oy Kajaanin Pietari	100
As. Oy Kajaanin Sammonkaaren Pietari	104
Kajaanin Ammattikorkeakoulu Oy	106
Edukai Oy.....	109

KAUPUNGINJOHTAJAN KATSAUS

Maailmanpolitiikkaa sävyttää edelleen rauhattomuus ja jännitteisyys. Euroopassa jatkuu Ukrainan sota jo kolmatta vuotta, ja Lähi-Idän sota on kestänyt yli vuoden. Taloudessa on nähtävissä jo selviä rauhoittumisen merkkejä. Korot ovat laskusuunnassa ja keskuspankeilta odotetaan uusia koron laskuja. Suomen taloudessa suurimmat haasteet ovat velkaantumisen hillintä sekä työllisyyden ylläpitäminen kestäväällä tasolla.

Hyvinvointialueet ovat toimineet miltei kahden vuoden ajan ja lähes kaikilla alueilla on suuria taloudellisia haasteita. Kainuun sote -kuntayhtymän kuntarahoitusosuus vaikutti aiemmin vahvasti kaupungin talousarvion kokonaisuuteen. Kaupungin kannalta rahoitusvastuun poistuminen tuo parempaa ennakoitavuutta ja vakautta kokonaisuuden hallintaan.

Kajaanin kunnallisveroprosentti pidetään ensi vuonna 8,4 prosenttiyksikössä ja samoin kiinteistöveroprosentit pidetään ennallaan. Kaupungin verotuloihin ja valtionosuuksiin on luvassa muutaman prosentin kasvua. Sijoitustuotot ovat olleet hyvällä kasvu-uralla varsinkin loppuvuodesta.

Kaupungin talousarvio vuodelle 2025 on 2,3 miljoonaa euroa alijäämäinen liikelaitosten kanssa. Kaupungin vuosikate on talousarviossa 11,2 miljoonaa, joka riittää kattamaan 70,9 prosenttia poistoista. Investointitaso laskemalla talouden kestävä tasoon on yksi sopeuttamisohjelman tavoitteista. Vuonna 2025 nettoinvestoinnit ovat peruskaupungin ja liikelaitosten osalta yhteensä noin 16 miljoonaa euroa. Investoinnit sisältävät kunnallistekniikan ja talonrakennuksen ylläpito- ja korjaustoimenpiteitä noin 10 miljoonan euron edestä ja suurin yksittäinen kohde on päiväkotit Männyntaimi.

Kaupungin talouden sopeuttamisohjelman toteuttamista jatketaan intensiivisesti vuonna 2025. Sopeuttamisen tavoitteena on saada erityisesti kaupungin käyttötalous tasapainoon. Keskeinen osa päivitettyä sopeuttamisohjelmaa on muuttamista koulurakennusten peruskorjauksista luopuminen ja niistä saatavat säästöt. Ensi vuonna Teppanan koulun lopettaminen näkyy jo koko vuoden ajalta tulevina säästöinä. Muutoinkin sopeuttamisen pääpaino on rakenteellisissa toimenpiteissä, joilla pyritään saamaan pysyviä vaikutuksia. Sopeuttamisohjelman perimmäisin tarkoitus on turvata mahdollisimman monipuoliset ja laadukkaat palvelut myös tulevaisuudessa.

Peruskaupungin ja liikelaitosten lainamäärä tulee olemaan suunnilleen 3500 euroa/asukas, mikäli koko arvioitu lainamäärä nostetaan. Tämä tarkoittaa lainamäärän pysymistä samalla tasolla kuin vuonna 2024.

Kaupungin elinvoimaohjelman toteuttamisessa keskeisiä toimenpiteitä ovat kaupungin vetovoimaisuuden lisääminen, hyvien asioiden markkinoinnin terävöittäminen sekä osaavan työvoiman saannin varmistaminen. Elinvoimaohjelma päivitetään ensi vuonna ja siihen yritetään löytää uusia keinoja 25–34-vuotiaiden poismuuton hillitsemiseen. Vuoden 2025 talousarviossa kehittämiseen osoitetut rahat säilyvät kutakuinkin ennallaan.

Työllisyystilanne on kuluvan vuoden aikana väijäämättä hieman huonontunut. Yrityssektorilla on kuitenkin työvoimapuula erikoisosaamista ja vahvaa koulutusta vaativien työtehtävien osalta. Julkisella puolella työvoimapuula riivaa erityisesti sotea ja varhaiskasvatusta. Uudet datacenterit tarvitsevat melkoisen määrän työntekijöitä jo lähitulevaisuudessa. Muutenkin Kajaanin yritysmaailmassa on ollut koko vuoden ”tervettä pöhinää”, joka näkyy muun muassa Normal-kaupan ja McDonaldsin tulemisena kaupunkiin. Kajaanin tai Kainuun väkimäärä ei riitä ratkaisemaan työvoimapuula, vaan tarvitaan lisää muualta muuttavia ihmisiä. TE-toimistojen tuottamat palvelut siirtyvät kuntien vastuulle vuoden 2025 alusta. Tapa-uudistus on suurin kuntakenttää koskeva uudistus ensi vuonna.

Kajaanin kaupungin tulevaisuuden kannalta on vuosille 2023–26 hyväksytyn kaupunkistrategian linjausten noudattaminen aivan ratkaisevassa roolissa. Talouden sopeuttamisohjelman sitoutuminen ja sen määrätietoinen toteuttaminen ovat myös aivan välttämättömiä toimenpiteitä. Hyvin toimivat palvelut ovat ensiarvoisen merkittäviä hyvinvointi- ja vetovoimatekijöitä. Kaupungilla on osaava, sitoutunut ja motivoitunut henkilöstö, joka kykenee hyvin selviytymään palvelutuo- tannosta. Hyvillä mielin voi todeta, että Kajaanin kaupungilla on kaikki edellytykset palvella asukkaitaan laadukkaasti myös tulevaisuudessa.

Jari Tolonen
kaupunginjohtaja

YLEINEN OSA

Kajaanin kaupungin organisaatiorakenne

Päätösvaltaa kaupungissa käyttävät kuntalaisten vaaleilla neljäksi vuodeksi kerrallaan valitsema valtuusto sekä sen valitsemat kaupunginhallitus ja lautakunnat. Kaupungin päätöksentekojärjestelmän määrittävät kuntalaki ja hallintosääntö.

Kajaanin kaupungissa on vuonna 2025 kaupunginhallituksen lisäksi kolme lautakuntaa ja kolme liikelaitosta. Lautakunnat ovat sivistyslautakunta, ympäristötekkinen lautakunta ja Vuolijoen aluelautakunta. Liikelaitoksia ovat Kajaanin kaupungin koulutusliikelaitos, Kajaanin Mamselli ja Kajaanin Vesi – liikelaitos.

Valtuusto on lisäksi asettanut toimikaudekseen tarkastuslautakunnan hallinnon ja talouden tarkastuksen sekä arvioinnin järjestämistä varten. Vaalien järjestämisestä vastaa keskusvaalilautakunta.

Kaupunginvaltuuston jäsenmäärä määräytyy kuntalain tai kunnan oman päätöksen mukaisesti. Kajaanissa valtuustossa on 51 valtuutettua. Kaupunginvaltuusto on nimittänyt kaupunginhallituksen, jonka toimikausi on kaksi vuotta. Kaupunginhallituksessa on 11 jäsentä. Kaupunginhallituksen alaisena toimivat työllisyysjaosto, elinkeinojaosto, konsernijaosto ja osallisuus- ja hyvinvointijaosto.

Kaupungin ylintä päätösvaltaa käyttää valtuusto, joka päättää muun muassa:

- kuntastrategiasta,
- hallintosäännöstä,
- talousarviosta ja taloussuunnitelmasta,
- omistajaohjauksen periaatteista ja konserniohjeista,
- konserniyhtiöille asetettavista toiminnan ja talouden tavoitteista,
- varallisuuden hoidon ja sijoitustoiminnan perusteista,
- sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteista sekä
- muista valtuuston päätettäväksi määräytyistä asioista.

Valtuusto käsittelee asiat kaupunginhallituksen valmistelun pohjalta. Valtuusto voi siirtää päätösvaltaansa edelleen muille kaupungin toimielimille. Kajaanin kaupungin hallintosäännössä määrätään kaupungin eri viranomaisten toimivallan jaosta ja tehtävistä.

Kajaani-konserni

Kajaani-konsernin emoyhteisönä toimii Kajaanin kaupunki. Kajaani-konserniin kuuluvat kirjanpitolain mukaisesti kaupungin määräysvallassa olevat osakeyhtiöt (tytäryhtiöt), joita on yhdeksän. Kajaanin kaupungilla on kaksi osakkuusyhteisöä, joissa kaupungin omistusosuus on 20–50 prosenttia. Lisäksi kaupunki on mukana kuntayhtymissä, joissa omistusosuus on 42,8–47,5 prosenttia.

Sisäinen konserni		Tytäryhtiöt	Juridinen konserni
Toimialat Konsernihallinto Sivistystoimiala Ympäristötekniinen toimiala Vuolijoen aluelautakunta		Kajaanin Teknologiakeskus Oy	100 %
Liikelaitokset Kajaanin kaupungin Koulutusliikelaitos Kajaanin Mamselli -liikelaitos Kajaanin Vesi -liikelaitos		Loiste Oy	50,1 %
Kuntayhtymät		Kiinteistö Oy Kajaanin Lohtajan Palvelukeskus	74,8 %
Kainuun liitto	46,8 %	Kiinteistö Oy Kajaanin Pietari	100 %
Kainuun jätehuollon kuntayhtymä Eko-Kymppi	42,8 %	As. Oy Kajaanin Sammonkaaren Pietari (omistus: Koy Kajaanin Pietari 100 %)	100 %
Omistusyhteisyydet		Kajaanin Ammattikorkeakoulu Oy	100 %
Kajaanin Palvelutalosaatiö		Edukai Oy	100 %
Vuokatin säätiö		Kajaanin Energiatuotanto Oy	100 %
Yhteistoimintasopimus		Kainuun Voima Oy (omistus: Kajaanin Energiatuotanto Oy 50 % ja Kajaanin kaupunki 50 %)	100 %
		Loiste Lämpö Oy (omistus: Kajaani 45 %, Loiste Oy 55 %)	72,56 %
		Ympäristöterveydenhuolto (isäntäkunta Sotkamo)	

Toimintaympäristö

Yleinen taloudellinen tilanne

Suomen talouden taantuman pohja näyttäisi olevan ohitettu. Vuositasolla BKT kuitenkin supistuu 0,2 prosenttia vuonna 2024. Inflaation hidastuminen ja korkojen kääntyminen laskuun yhdessä kotitalouksien kohtuullisen hyvän tulokehityksen kanssa lisäävät kotitalouksien käytettävissä olevia tuloja ja kulutusta. Investoinnit kääntyvät kasvuun vuonna 2025. BKT kasvaa 1,7 prosenttia vuonna 2025 ja 1,5 prosenttia vuonna 2026. Julkisiin menoihin kohdistuvat säästöt ja verojen korotus hidastavat kotimaisen kysynnän kasvua ja nostavat hintoja ennustejakson alussa, kun taas työllisyystoimet kasvattavat työn tarjontaa läpi ennustejakson. Työllisyys laskee vuonna 2024, mutta kasvaa vuodesta 2025 lähtien tuotannon kasvun ja työllisyystoimien ansiosta. Vuoteen 2026 mennessä 15–64-vuotiaiden työllisyysaste nousee 74,1 prosenttiin ja työttömyysaste laskee 7,2 prosenttiin.

Julkisyhteisöjen alijäämän arvioidaan olevan 3,7 prosenttia suhteessa bruttokansantuotteeseen vuonna 2024. Alijäämä alkaa kuitenkin vähitellen supistua talouden elpymisen sekä hallituksen toimien myötävaikutuksella. Vuonna 2025 alijäämä on 3,2 prosenttia ja vuonna 2028 2,1 prosenttia. Valtionhallinnon ja paikallishallinnon suuret alijäämät sekä talouden heikko suhdanne kasvattavat velkasuhdetta nopeasti ennustejakson alussa. Tänä vuonna velkasuhde nousee yli 80 prosentin suhteessa BKT:hen, josta se kasvaa vähitellen 86 prosenttiin vuonna 2028. Kestävyyssvajeen arvioidaan olevan 2 % suhteessa BKT:hen. (Lähde: VM, taloudellinen katsaus syksy 2024.)

Kainuun alueen tilanne

Vuosien 2015 ja 2025 välillä Kainuun bruttokansantuote kasvaa Suomen maakunnista voimakkaimmin – OP-ryhmän mukaan jopa 24 prosenttia, kun koko Suomen kasvu on jäämässä noin 11 prosenttiin. Ennusteen mukaan Kainuun investointinäköymät ovat tällä hetkellä erittäin myönteiset. Kainuussa voidaan korostaa alueen kasvun moottoreita, kuten suuria datakeskuksia, supertietokone Lumia, kaivannaistoimintaa, uusiutuvan energian hankkeita sekä kansainvälistä matkailua, jossa Kajaaniin on aloittamassa lennot kansainvälinen matkailutoimija TUI. Alueen vetovoimaa tukevat hyvät elämisen edellytykset, kuten luonto, turvallisuus ja kulttuuri-toiminta. Korkeakoulutuksen, mukaan lukien Oulun yliopiston uudet koulutusohjelmat, sekä Kajaanin ammattikorkeakoulun rooli osaavan työvoiman keskeisenä tuottajana ja nuorten aikuisten ikäluokan tuojana ovat keskeisiä alueen kehitykselle.

Kuntatalouden tilanne

Kuntien talous on heikentynyt erityisesti suurissa kaupungeissa, jossa talouden nykytilan arviointi on huonontunut merkittävästi. Viime vuonna kuntien taloustilanne oli vahva kertaluonteisten tulojen ansiosta sote-uudistuksessa, mutta sivistystoimen kustannusten nopea kasvu on johtanut heikkoihin talouslukuihin vuonna 2024. Kuntien talousjohtajat arvioivat tilanteen huonoksi keskiarvon ollessa 2,9 syksyn Talousbarometrissä, kun se edellisvuonna oli 3,3.

Isoissa kaupungeissa, joissa on yli 100 000 asukasta, tilanne on erityisen huono, keskiarvon ollessa vain 2,1. Monet suuret kaupungit ovat alkaneet laatia talouden tasapainottamisohjelmia. Kuntien alhaiset taloudelliset näköymät näkyvät myös veronkorotuspaineina, sillä yli puolet talousjohtajista odottaa tilanteen heikkenevän entisestään tulevana vuonna. Vähintään 90 prosenttia kunnista tarvitsee sopeutustoimia, ja joka toisessa kunnassa on painetta nostaa veroprosenttia.

Talouden heikkenemiseen vaikuttavat muun muassa heikot suhdanteet, valtion leikkaukset, laajenevat kunnalliset tehtävät ja aiheutuvat kustannusnousut. Tilanteen korjaaminen edellyttää nopeita toimia, sillä nykyinen kehitys ei ole kestävä pitkällä aikavälillä. (Lähde: Pääekonomistin palsta, Minna Punakallio, kuntaliitto.fi)

Väestö, työllisyys, asuminen, rakentaminen, hyvinvointi ja turvallisuus

Väestö

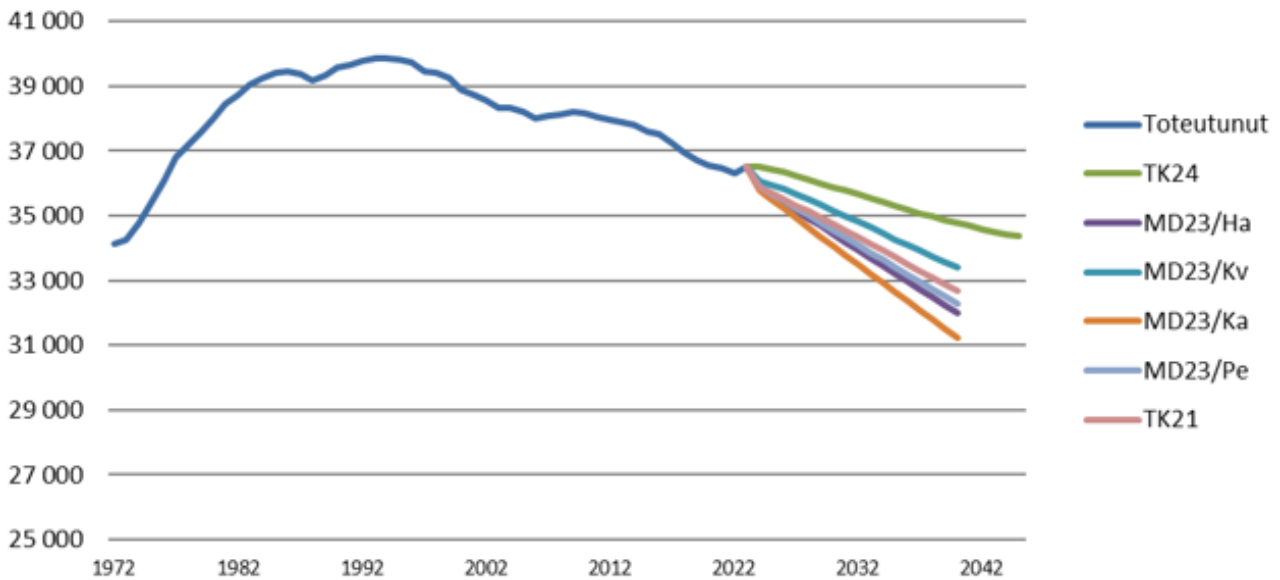
Kajaanin väkiluvun kehitys heijastaa laajempaa Suomen alueiden eriytymistä. Väestö kasvoi voimakkaasti 1990-luvun lamaan asti, minkä jälkeen väestömäärän kehitys kääntyi negatiiviseksi. Väkiluku on laskenut vuodesta 2000 vuoteen 2023 noin 2 400 henkilöllä ja vuodesta 2010 vuoteen 2023 noin 1 640 henkilöllä. Voimakkaimman väkiluku supistui 2010-luvun lopussa. Vaikka pitkän aikavälin väestömäärän kehityksen suunta on ollut negatiivinen, yksittäisinä vuosina Kajaani on myös kasvanut. Vuoden 2023 lopussa asukaita oli 36 513, väkiluku kasvoi 216:lla vuodesta 2022. Kasvu johtui lisääntyneestä maahanmuutosta, erityisesti ukrainalaisten saamista kotikuntaoikeuksista ja Kajaanin ammattikorkeakoulun lisääntyneistä kansainvälisistä opiskelijoista ja heidän perheistään. Ennakkotiedon mukaan syyskuun lopussa 2024 asukkaita oli 36 525.

Kajaanin sisällä väestö vähenee lähes kaikilla alueilla, määrällisesti eniten Lehtikankaalla, Teppanassa ja Komiaholla. Merkittävää väestönkasvua tapahtuu vain keskikaupungilla. Keskustaajaman ulkopuolella väestönkehitys on pääosin huomattavan negatiivista, ja suhteellinen muutos on suurempi kuin keskustaajamassa. Väestö siis keskittyy keskustaajamaan. Vain Otanmäen taajamassa väkiluku on säilynyt lähes ennallaan vuosina 2010–2023.

Tilastokeskus on julkaissut uuden väestöennusteen syksyllä 2024. Oletuksena on, että syntyvyys pysyy vakiona, kokonaishedelmällisyysluku on 1,26 ja Suomi saa muuttovoittoa ulkomailta. Nettomaahanmuutto-oletukseen liittyy epävarmuutta esimerkiksi Ukrainan sodan vuoksi. Kuolleisuuden ennustetaan jatkavan alentumistaan. Miesten elinajanodotteen ennustetaan pitenevän vajaalla neljällä ja naisten vajaalla kolmella vuodella vuoteen 2040 mennessä.

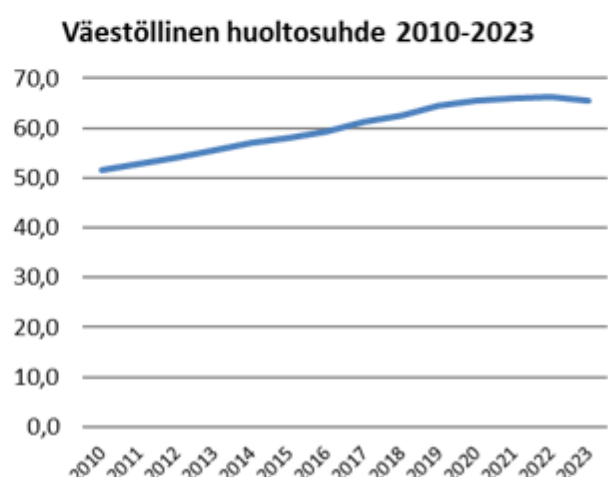
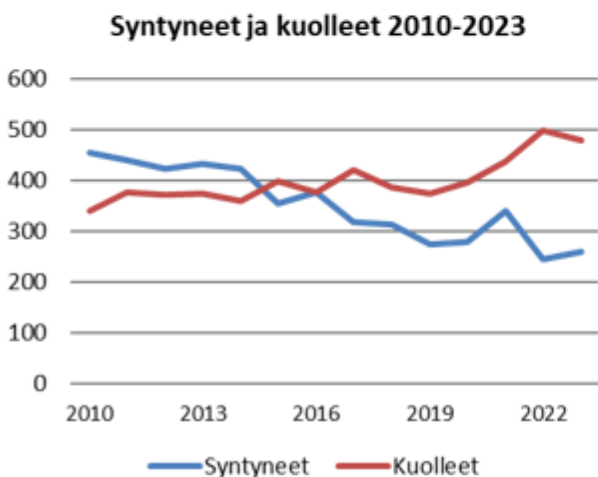
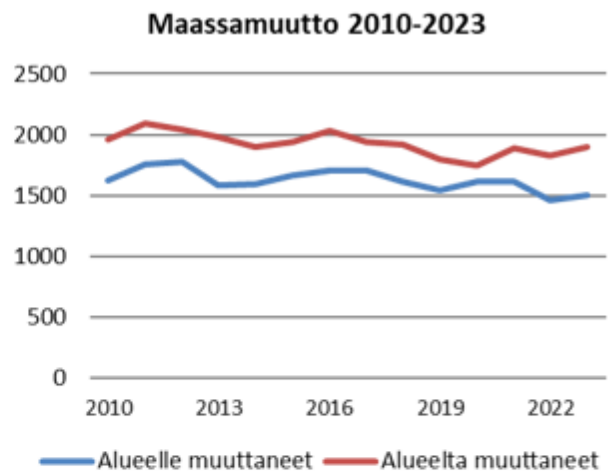
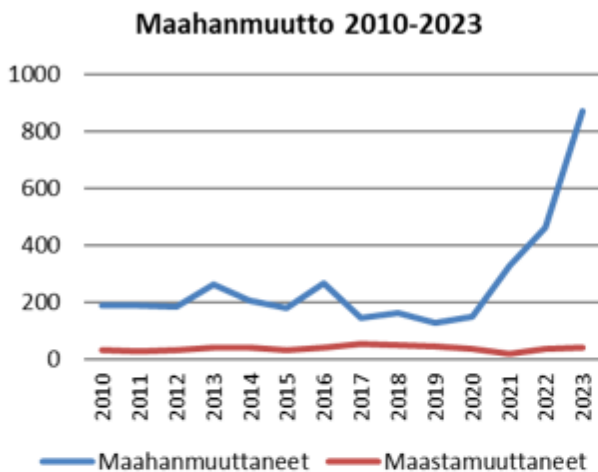
Tilastokeskuksen ennusteen mukaan Kajaanin väkiluku laskee keskimäärin 100 hengellä vuodessa vuoteen 2045 saakka. Asukasluku tipahtaisi alle 36 000:n vuonna 2029 ja alle 35 000:n vuonna 2038. Tilastokeskuksen uusin ennuste on aiempaa positiivisempi ja positiivisempi kuin MDI:n vuonna 2023 tekemät neljä ennusteskenaariota. Perusuraskenaariossa maan sisäinen muuttoliike seuraa tulevaisuudessa pidemmän ajanjakson logiikkaa. Kaupungistumisen skenaariossa oletetaan, että muuttoliike palautuu korona-aikaa edeltävälle, keskeiselle uralle. Hajautumisessa oletetaan, että korona-ajan muuttoliike on uusi normaali, ja muuttoliike jakautuu aiempaa tasaisemmin maan sisällä. Kansainvälistymisen skenaariossa oletuksena on, että maahanmuutto tulee olemaan aiempaa suurempaa.

Kajaanin väestökehitys 1972-2023 ja ennuste 2024-2045

2010-luvun alussa Kajaanissa syntyi vuosittain noin 450 lasta. Vuonna 2015 syntyvyys laski alle 400:n ja vuonna 2019 alle 300:n. Koronavuonna 2021 syntyi poikkeuksellisen paljon lapsia (339). Vuonna 2022 syntyi 245 lasta ja vuonna 2023 260 lasta. Ennakkotiedon mukaan Kajaaniin syntyy 210 lasta vuonna 2024. Kajaanin kokonaishedelmällisyysluku on laskenut lähes 40 prosentilla vuosina 2010–2023. Vuosina 2005–2010 kokonaishedelmällisyysluku oli kaksi, nyt enää noin 1,3. Kajaanin kokonaishedelmällisyysluku oli koko maan keskitasoa korkeampi vuoteen 2014 saakka, minkä jälkeen se on laskenut maan keskimääräiselle tasolle. Jos hedelmällisyysluku ei olisi laskenut, Kajaanissa syntyisi vuosittain noin 390 lasta. Kuolleiden määrä on kasvanut hiljalleen. Kasvua selittää erityisesti väestön ikääntyminen. Koska ihmisiä kuolee merkittävästi enemmän kuin syntyy, nykyisen väestöpohjan säilyttäminen vaatii merkittäviä muuttovoittoja.

Kajaani on kärsinyt 2000-luvun jokaisena vuonna maan sisäistä muuttotappiota. Erityisesti 25–34-vuotiaat suomenkieliset miehet muuttavat keskimääräistä enemmän pois Kajaanista. Tämän ikäluokan muuttotappiolla on määräänsä suurempi vaikutus kaupungin kehitykselle. Ikäluokan muuttojen mukana siirtyy osin pysyvästi koulutettua työvoimaa, osaamista ja tulevaa syntyvyyttä. Ikäryhmässä tehdyt asuinpaikkavalinnat ovat myös suhteellisen pysyviä, mikä korostaa negatiivisia vaikutuksia. Kajaani menettää työllisiä, keski- ja hyvätulaisia muuttajia Uudellemaalle ja Pohjois-Pohjanmaalle.

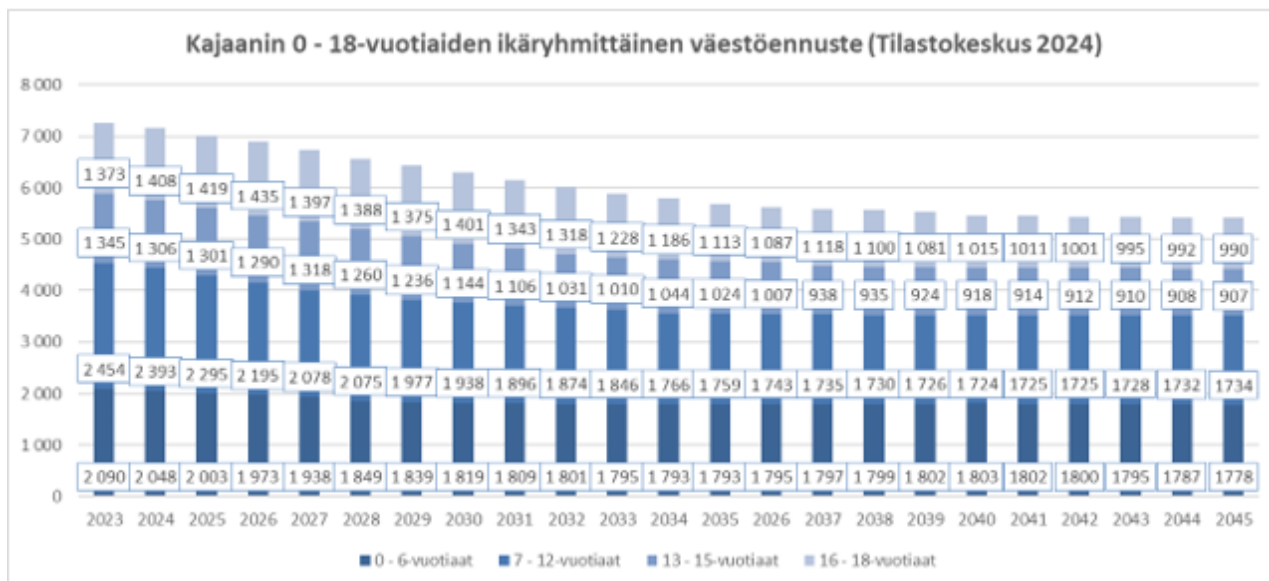

Kun syntyvyys laskee ja muuttotappio vie lapsiperheitä muualle Suomeen, lasten määrä vähenee. 2010-luvulla 0–6-vuotiaiden ikäryhmä pienentyi merkittävästi, ja supistuminen jatkuu vuoteen 2028 saakka. Vuoteen 2030 mennessä alakouluikäisten määrä vähenee voimakkaasti. 2030-luvun alakouluikäisten kehitys riippuu tulevasta syntyvyydestä. Edes syntyvyyden paluu 2010-luvun alun tasolle ei riitä palauttamaan alakouluikäisten määrää nykytasolle. Yläkouluikäisten määrä vähenee hiljalleen vuoteen 2027 saakka, sen jälkeen yläkouluikäisten määrä supistuu voimakkaasti. Syynä on 2010-luvun syntyvyyden lasku. Yläkouluikäisten määrän voimakas väheneminen jatkuu ainakin vuoteen 2036 saakka. Koululaisten määrä vähenee jopa neljänneksellä vuoteen 2040 mennessä.

Työikäinen väestö on vähentynyt vuosina 2010–2023 noin 2 830 hengellä. Työikäinen väestö on vähentynyt erityisesti maan sisäisen muuttotappion vuoksi ja siksi, että suuria ikäluokkia on siirtynyt eläkeikään. Tulevina vuosina työikäinen väestö supistuu edelleen ensisijaisesti ikärakenteen vanhenemisen vuoksi. Uhkana on, että Kajaani kärsii jatkossakin erityisesti työikäisten muuttotappiosta. Kansainvälisestä muuttoliikkeestä saadut muuttovoitot tasapainottavat tilannetta.

65–74-vuotiaiden ikäryhmä kasvoi vuosina 2010–2023 noin 1 400 hengellä. Vuoteen 2040 mennessä tämä ikäryhmä kuitenkin pienenee noin 1 600 hengellä. 75–84-vuotiaiden määrä kasvoi vuosina 2010–2023 noin 600 hengellä. Suurten ikäluokkien vanhetessa 75–84-vuotiaiden määrä kasvaa 2030-luvun alkuun asti. Sen jälkeen kasvu päättyy, mutta ikäryhmä ei supistu merkittävästi vuoteen 2040 mennessä. Yli 84-vuotiaiden määrä kasvoi noin 320 henkilöllä vuosina 2010–2023. Kasvu selittää eliniän nousu ja kuolleisuuden väheneminen. Vuosina 2021–2023 kasvu oli odotettua hitaampaa ylikuolleisuuden vuoksi. Yli 84-vuotiaiden määrä kaksinkertaistuu vuoteen 2040 mennessä.

Lähteet: Tilastokeskus, Kajaanin osa-alueittainen väestöennuste (MDI 2024), 25–34-vuotiaiden poismuuttoanalyysi (MDI 2024).

Työllisyys

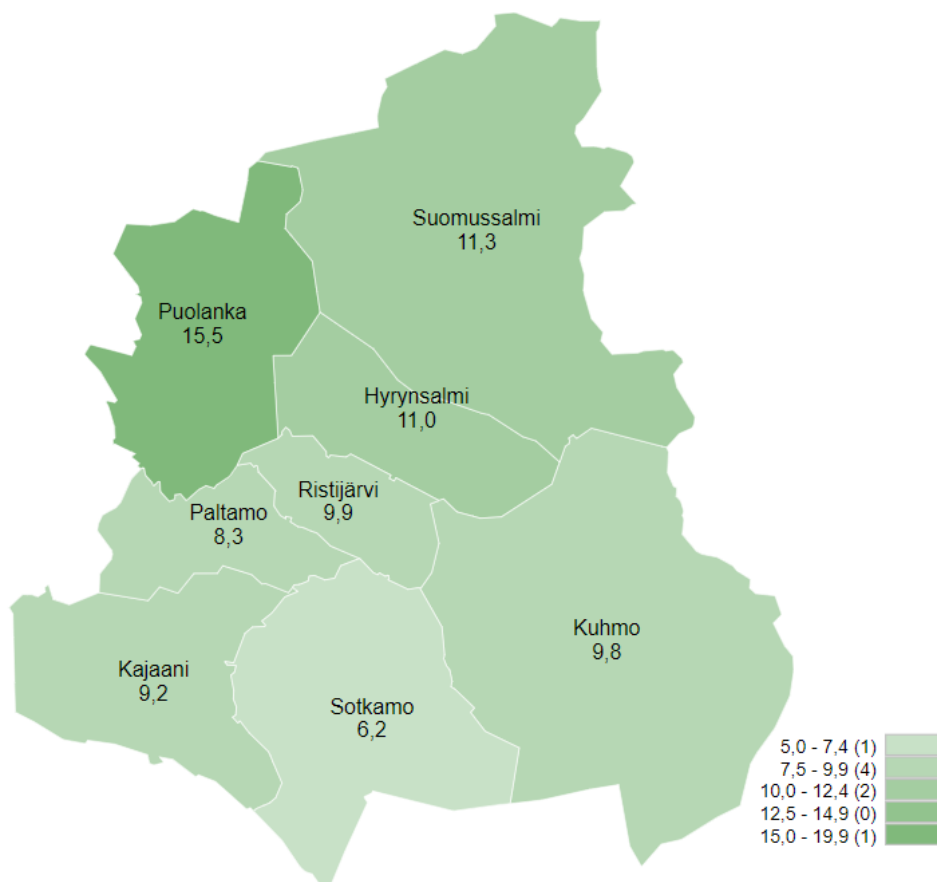
Kainuussa oli syyskuun lopussa 2 779 työtöntä työnhakijaa, mikä on 303 henkilöä enemmän (+12 %) kuin vuotta aiemmin. Kainuun työttömyyskehitys viime vuodesta oli alueista kymmenenneksi parasta. Työttömyys supistui ainoastaan Lapissa (-1 %), kasvu oli suurinta Pirkanmaalla (+20 %). Koko maassa työttömyys lisääntyi Kainuun tavoin 12 %.

Työttömyysaste oli Kainuussa kuun lopussa 9,2 %, alueista viidenneksi vähiten ja 1,1 prosenttiyksikköä enemmän kuin vuotta aiemmin. Koko maassa työttömyysaste oli 10,4 %, mikä on prosenttiyksikön vuoden takaista enemmän.

Pitkäaikaistyöttömiä oli kuun lopussa 706, mikä on 14 % vuoden takaista enemmän (+84). Edelliskuusta pitkäaikaistyöttömyys lisääntyi 6 % (+40). Pitkäaikaistyöttömiä oli 25 % työttömistä, vuotta aiemmin osuus oli saman verran.

Työvoiman kysyntä on ollut viimeisen vuoden ajan useimpina kuukausina merkittävästi edellisvuotta pienempi. Syyskuussa uusia avoimia työpaikkoja ilmoitettiin työ- ja elinkeinotoimistoihin sekä kuntakokeiluihin 46 % vuotta aiempaa vähemmän (-364), yhteensä 430. Työvoiman saatavuus on parantunut väliaikaisesti matalasuhdanteen takia, mutta tekijöistä on edelleen pulaa monella alalla. (Lähde: Työ- ja elinkeinoministeriö, Elinkeino- liikenne ja ympäristökeskus, TE-palvelut, Työllisyyskatsaus syyskuu 2024)

Työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta kunnittain

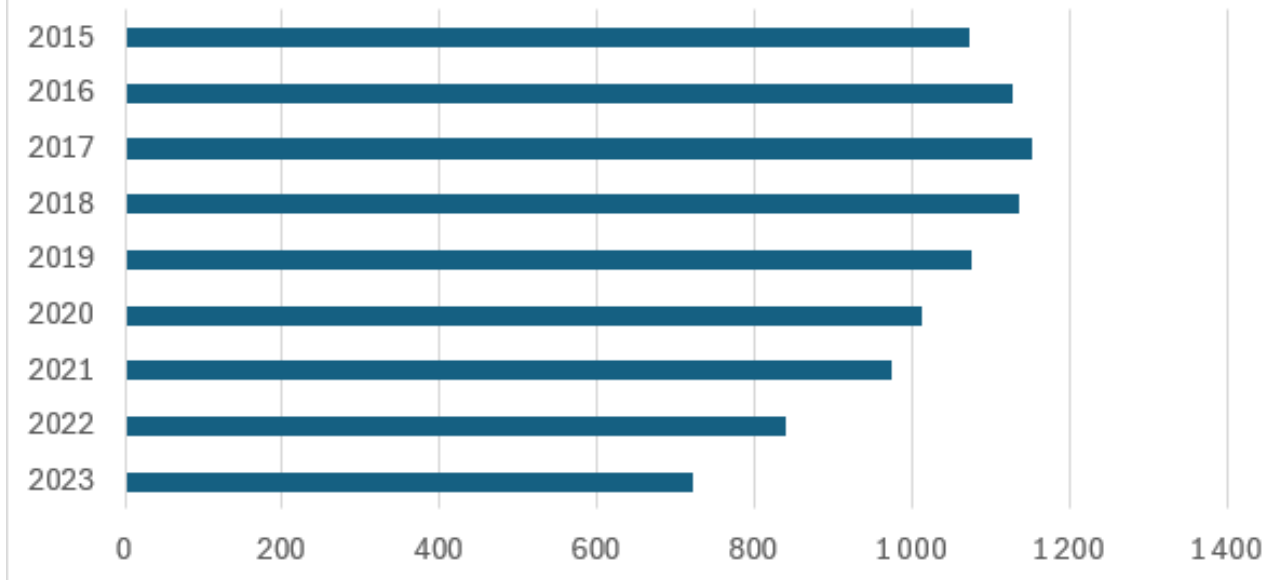
Kuva: Työttömien hakijoiden osuus kunnittain.

Syyskuussa 2024 Kajaanissa työttömiä työnhakijoita oli yhteensä 1 517. Työttömistä työnhakijoista miehiä oli 915 ja naisia 602. Työttömistä oli pitkäaikaistyöttömiä 408 ja vammaisia ja pitkäaikaissairaita 228. Nuoria alle 25 –vuotiaita oli 211 henkilöä. (Lähde: Työ- ja elinkeinoministeriö, Elinkeino- liikenne ja ympäristökeskus, TE-palvelut, Työllisyyskatsaus syyskuu 2024)

Työmarkkinatuen kuntaosuus on kokonaisuudessaan ollut laskusuuntainen vuodesta 2016 lähtien. Työmarkkinatuen kuntarahoitusosuuksien laskusuhdanne on jatkunut heikentyneestä työllisyystilanteesta huolimatta. Laskuun vaikuttaa myös työttömien ikärakenne sekä työllisyyden kuntakokeiluiden asiakkaiden aktivoinnista. Asiakkaiden aktivointiaste on ollut maan korkein, ja tämä on vaikuttanut kunnan maksuosuuksiin, kun iso osa pitkäaikaistyöttömistä henkilöistä on ollut toimenpiteiden piirissä. Tavoitteena vuodelle 2024 oli tehdä 100 000 euroa säästöjä kunnan työmarkkinatuen kuntaosuusmaksuissa. Kuntaosuuden määrä on syyskuun 2024 lopussa 105 896 euroa vähemmän kuin vuosi sitten ja tavoitteeseen tullaan todennäköisesti pääsemään. Arvion mukaan työmarkkinatuen maksuosuudet jäivät vuonna 2024 alle 2,2 milj. euron.

Työmarkkinatuen saajat vähenivät vuodesta 2017 alkaen vuoteen 2023 asti 160–100 henkilöllä per vuosi. Työmarkkinatuen saajien osuus on laskenut syyskuussa 2024 viime vuoteen verrattuna 48 hengellä Kajaanissa. (Lähde: Kelasto)

Työmarkkinatuen saajat 2015-2023

(Työmarkkinatuen saajat -kuvaaja)

Työvoiman kysyntä on ollut viimeisen vuoden ajan useimpina kuukausina merkittävästi edellisvuotta vähäisempää. Syyskuussakin uusia avoimia työpaikkoja ilmoitettiin työ- ja elinkeinotoimistoihin sekä kuntakokeiluihin 46 % vuotta aiempaa vähemmän (-364), yhteensä 430. Ammattiryhmissä uusia avoimia työpaikkoja ilmoitettiin eniten palvelu- ja myyntityöntekijöille (122), rakennus-, korjaus- ja valmistustyöntekijöille (101), sekä prosessi- ja kuljetustyöntekijöille (66). Paikkamäärä laski eniten palvelu- ja myyntityöntekijöillä (-112) sekä rakennus-, korjaus- ja valmistustyöntekijöillä (-84). Kasvua tuli ainoastaan johtajilla, ja heilläkin paikkamäärä nousi vain viidestä kuuteen.

Kuukauden lopussa työpaikkoja oli avoimena 51 % vähemmän (-399) kuin vuosi sitten, yhteensä 379. Kuukauden aikana paikkoja oli avoimena 50 % vähemmän (-766) kuin viime vuonna, yhteensä 779.

Työvoiman saatavuus on parantunut väliaikaisesti matalasuhdanteen takia, mutta tekijöistä on edelleen pulaa monella alalla. Syyskuun lopussa vähiten työttömänä työnhakijana per avoin työpaikka oli terveydenhuollon erityisasiantuntijoita (esimerkiksi lääkärit, hammaslääkärit ja eläinlääkärit), terveydenhuollon asiantuntijoita (esimerkiksi sairaanhoitajat), teollisuustuotteiden kokoonpanijoita sekä katujen puhtaanapidon ja jätehuollon työntekijöitä. (Lähde: Työ- ja elinkeinoministeriö, Elinkeino- liikenne ja ympäristökeskus, TE-palvelut, Työllisyyskatsaus syyskuu 2024)

Asuminen

Vuonna 2023 Kajaanissa oli 18 850 asutokuntaa (18 737 asutokuntaa vuonna 2022). Asutokuntien pinta-ala oli keskimäärin 42 m²/henkilö (sama kuin vuonna 2022). Vuonna 2023 ahtaasti asui 5 326 kajaanilaista (5 047 vuonna 2022). Ahtaasti asuvia lapsiasutokuntia oli 992 (934 vuonna 2022). Ahtaasti asuminen väheni hiljalleen vuoteen 2022 saakka, mutta 2023 ahtaasti asuminen on lisääntynyt. Omakoti- ja paritaloissa asui 37 prosenttia asutokunnista, 15 prosenttia asui rivitaloissa, 45 prosenttia kerrostaloissa ja kaksi prosenttia muissa rakennuksissa.

Kajaanilaisista 72 prosenttia asuu omistusasunnossa ja 27 prosenttia vuokra-asunnossa. Omakotitalossa asuu 49 prosenttia, kerrostalossa 34 prosenttia ja rivitalossa 15 prosenttia. Muissa rakennuksissa asuu kaksi prosenttia.

ARAN mukaan vuonna 2023 Kajaanissa oli yhteensä kymmenen yksin asuvaa asunnotonta, joista yksi oli pitkäaikaisasunnoton. Kaikki asunnottomat olivat miehiä. Joukossa ei ollut yhtään nuorta, maahanmuuttajaa, perhettä tai pariskuntaa. Tilanne on parantunut vuodesta 2022.

Vuonna 2023 Kajaanissa oli kaikkiaan 10 274 rakennusta. Niistä pientaloja oli 7 494, rivitaloja 658, kerrostaloja 548 ja asuntolarakennuksia ja erityisryhmien asuinrakennuksia 39. Asuntoja oli yhteensä 21 06, ja niistä vakituisesti asuttuja 18 850. Kesämökkejä oli 1 663.

Kaikkien vuokra-asuntojen keskimääräinen neliövuokra oli vuoden 2024 syyskuun lopussa 12,23 euroa. Vaparaahoitteisten asuntojen keskimääräinen neliövuokra oli 12,71 euroa ja ARA-rahoitteisten 11,55 euroa.

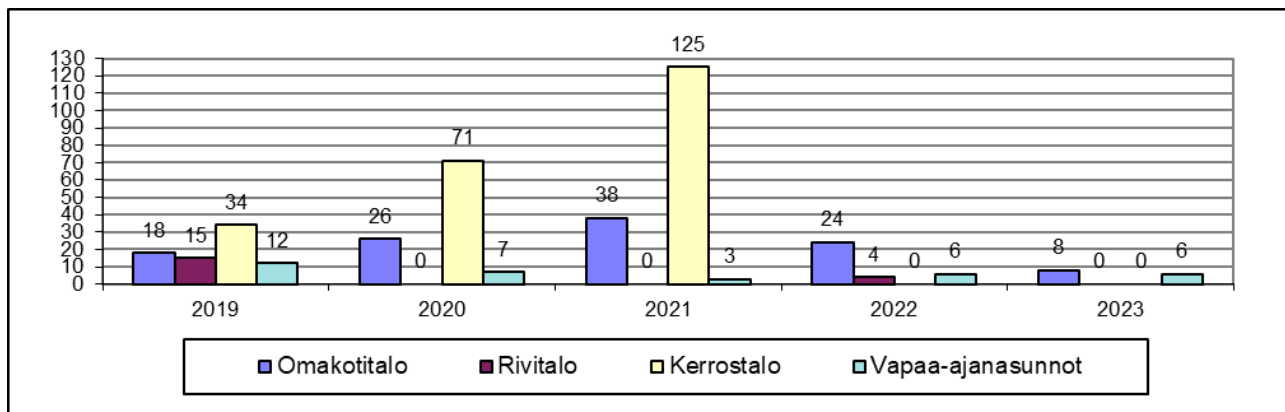
Rakentaminen

Rakennusvalvonnan myöntämiä lupia käsiteltiin yhteensä 318 kpl. Lupien määrä on 39 kpl vähemmän kuin vuonna 2022. Myönnettyt uudisrakennusluvut vuonna 2023 (asuinhuoneistot ja vapaa-ajan asunnot)

- pientalot 8 kpl
- vapaa-ajan asunnot 6 kpl

Rakennushankkeisiin liittyviä viranomaiskatselmuksia tehtiin yhteensä 1165, mikä on edellisvuoden tasolla (1183/2022).

Asuinhuoneistojen lukumäärät (kpl), mukaan lukien vapaa-ajan asunnot

Rakentamislain sekä alueidenkäyttölain voimaantulo 1.1.2025 aiheuttavat merkittäviä muutoksia rakennusvalvonnan lupa- ja valvontatehtäviin. Rakennus- ja toimenpidelupien sijaan jatkossa myönnetään ainoastaan rakentamislupia. Alueidenkäyttölain (entinen maankäyttö- ja rakennuslaki MRL) sisältöä uudistetaan edelleen, myös rakentamislain sisältöä on tarkasteltu ja muokattu viime metreille saakka. Lakiuudistuksen myötä henkilöstön koulutustarve on ollut monessa suhteessa voimakasta. Lakien mukanaan tuomia toiminnan ja toimintaympäristöjen muutoksia pyritään ennakoimaan analysoimalla riskejä sekä kehittämään organisaation toimintaa maankäyttö-, suunnittelu- ja viranomaistulosalueella yhteiskehittämisen menetelmiä hyödyntäen. Rakentamislain myötä Kuntaliitto on arvioinut kuntien rakennuslupatulojen laskevan noin 30 %. Kajaanin osalta tilannetta todennäköisesti helpottaa dataekosysteemin rakentuminen ja sen vaikutukset rakennusvalvontaan.

Hyvinvointi, terveys ja turvallisuus

Kajaanin kaupungin perustehtävä on luoda asukkaalle, yrityksille ja yhteisöille hyvinvointia, turvallisuutta sekä hyvän elämän ja menestymisen edellytykset. Hyvinvoinnin edistämistä Kajaanissa ohjaa valtuuston hyväksymä hyvinvointikertomus ja -suunnitelma 2022–2025. Suunnitelma on päivitetty keväällä 2023. Jotta hyvinvointisuunnitelmassa asetettujen tavoitteiden ja toimenpiteiden toteutuminen mahdollistuu, tulee ne ottaa huomioon osana kaupungin talouden ja toiminnan suunnittelua. Kajaanin hyvinvointikertomus ja -suunnitelma 2023–2025 löytyy osoitteesta: www.kajaani.fi/terveys-ja-hyvinvointi/hyvinvoinnin-edistaminen/

Hyvinvoinnin edistäminen on laaja-alaista verkostotyötä, johon tarvitaan useiden toimijoiden yhteistyötä. Keskeisessä roolissa on tiedolla johtaminen ja toiminnan lähtökohtana on asukkaidemme hyvinvoinnin vahvistaminen. Hyvinvointialueet aloittivat toimintansa alkuvuodesta 2023, ja myös Kajaanissa ja Kainuussa tulee yhä kiinnittää huomioita toimivien yhdyspintojen muodostamiseen Kajaanin kaupungin hyvinvointia edistävien toimintojen sekä Kainuun hyvinvointialueen ennaltaehkäisevän ja hyvinvointia edistävien palvelujen välillä.

Vuoden 2023 alusta otettiin käyttöön hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen valtiosuuden lisäosa eli HYTE-kerroin. Kyseessä on taloudellinen kannustin hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi ja sen suuruus määräytyy kahdenlaisten indikaattoreiden perusteella. Tulosindikaattorit (6 kpl) kuvaavat muutosta, eli hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tuloksellisuutta väestötasolla. Prosessi-

indikaattorit (15 kpl) kuvaavat nykytilaa, eli kunnan toimenpiteitä hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi. Valtionosuuksien ennakkollisten laskentatietojen perusteella Kajaanin saama HYTE-lisäosa vuodelle 2025 on 684 418 euroa.

Laajempi hyvinvointi-indikaattoreiden raportointi ja tarkastelu tapahtuu hyvinvointikertomuksessa ja sen vuosiraporteissa, jotka esitellään tilinpäätöksen yhteydessä.

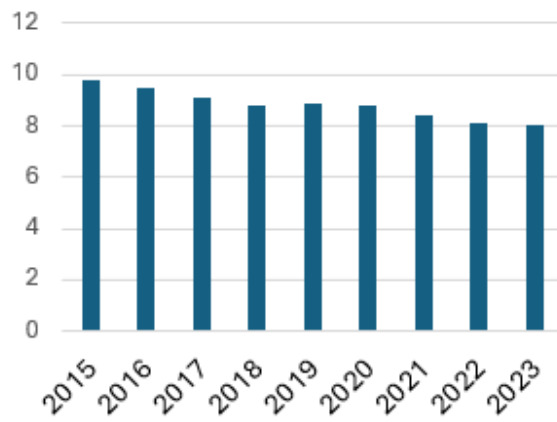
HYTE-kertoimen laskennassa huomioon otettavat tulosindikaattorit

Kuvissa myönteistä kehitystä on kuvattu sinisellä ja kielteistä kehitystä oranssilla värillä.

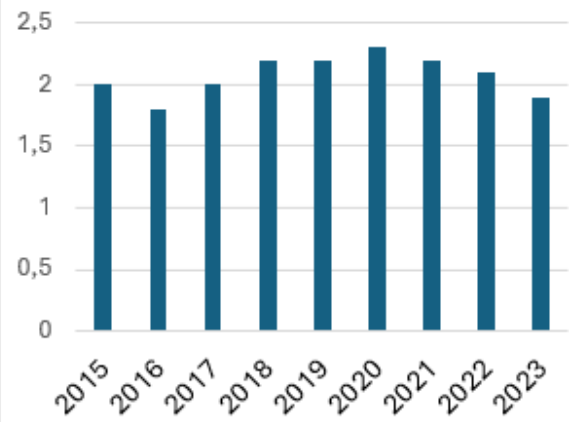

Työkyvyttömyyseläkettä saavat 25 - 64-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä

Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneet 25 - 64-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä

HYTE-kertoimen laskennassa huomioon otettavat prosessi-indikaattorit vuosilta 2022–2023

		TEA-tiedonkeruun pisteet 1–100	
KUNTAJOHTO		2022	2023
Kunnan palvelujen suunnittelussa ja kehittämisessä hyödynnetään asukasraateja ja foorumeja	Koko maa	77	86
	Kajaani	100	100
Kunnan talousarviossa ja taloussuunnitelmassa määritellään talousarviovuodelle mittarit, joilla seurataan väestön hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tavoitteiden toteutumista	Koko maa	78	82
	Kajaani	100	100
Kunnan tarkastuslautakunnan arviointikertomuksessa arvioidaan valtuustokausittain kunnan hyvinvointi- ja terveystavoitteiden toteutuminen	Koko maa	49	57
	Kajaani	0	100
Valtuustolle raportoidaan vuosittain väestön elintavoista ja niissä tapahtuneista muutoksista	Koko maa	69	75
	Kajaani	100	100
Kunnassa toimii erikseen nimetty asiantuntija, suunnittelija tai vastaava, joka koordinoi hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyötä	Koko maa	89	95
	Kajaani	100	100
LIIKUNTA			
Kunnassa järjestetään kohdennettuja liikumisryhmiä liikuntaseuratoiminnan ulkopuolella oleville lapsille ja nuorille	Koko maa	79	-
	Kajaani	100	-
Kunnassa toimii liikunnan edistämistä käsittelevä poikkihallinnollinen työryhmä	Koko maa	83	-
	Kajaani	100	-
Kunta kutsuu säännöllisesti koolle liikuntaseurojen ja yhdistysten yhteiskokouksen	Koko maa	79	-
	Kajaani	0	-
Lasten ja nuorten liikunta-aktiivisuutta raportoidaan vuosittain kunnan hyvinvointikertomuksessa tai vastaavassa kertomuksessa	Koko maa	44	-
	Kajaani	100	-
Liikunnan edistämisestä vastaavat viranhaltijat osallistuvat toimielinten vaikutusten ennakoarviointiin	Koko maa	52	-
	Kajaani	100	-
PERUSKOULU			
Oppilaiden poissaolojen kokonaismäärää seurataan koko koulussa	Koko maa	70	80
	Kajaani	84	66
Koulussa noudatetaan Valtion ravitsemusneuvottelukunnan kouluruokailusuositusta koululounaan ja välipalojen järjestämisessä	Koko maa	70	12
	Kajaani	73	0
Koulussa on pitkät liikuntavälitunnit	Koko maa	60	66
	Kajaani	69	67
Kouluympäristön terveellisyden ja turvallisuuden sekä koulu yhteisön hyvinvoinnin edistämisen tarkastus	Koko maa	80	91
	Kajaani	80	100
KULTTUURI			
Kunta madaltaa kulttuuriin osallistumisen kynnyistä	Koko maa	19	20
	Kajaani	-	0

Lähde: THL Sotkanet, viitattu 30.10.2024.

KAUPUNKISTRATEGIA

Kaupunginvaltuuston 28.3.2022 hyväksymän Kajaani–aikaa elämälle! -kaupunkistrategian tavoitteena on, että vuonna 2026 kajaanilaiset ovat ylpeitä kotikaupungistaan Kainuun menestyvänä maakuntakeskuksena. Suuntaamme tulevaisuuteen kolmella teemalla.

Menestyvä kaupunki

Teemme uudistavaa elinvoimapolitiikka ja olemme houkutteleva kaupunki kasvavalle yritystoiminnalle. Haemme kestävästä kasvua teknologiaosaamisesta ja sen soveltamisesta, tulevaisuuden palveluista, luontomme rikkauksista, matkailusta ja uusiutuvasta energiasta. Tasapainoisella taloudella varmistamme kaupungin elinvoiman.

Helppo ja turvallinen arki luo hyvän elämän mahdollisuuksia kaikenikäisille kajaanilaisille ja erilaisille kotitalouksille. Kajaani on vetovoimainen kaupunki opiskelijoille, nuorille naisille ja perheille. Arvostamme alueemme osaajia, ja uusia osaajia muuttaa Kajaaniin kotimaasta sekä ulkomailta. Teemme yhteistyötä alueen muiden viestinviejien kanssa nostaaksemme Kajaanin pito- ja vetovoimatekijät esille.

Laaja kulttuuritarjonta, monipuoliset harrastukset ja erilaiset asumisen mahdollisuudet lisäävät Kajaanin lumovoimaa. Kajaani on paras kaupunki tehdä monipaikkaista työtä.

Lasten ja nuorten kaupunki

Meille on tärkeintä, että lasten sekä nuorten on hyvä kasvaa Kajaanissa ja heille rakentuu myönteinen suhde kotikaupunkiin.

Tuemme lapsia ja nuoria hyvän elämän rakentamisessa ja huolehdimme heistä kasvun eri vaiheissa. Tarjoamme lapsille, nuorille ja lapsiperheille terveyttä, hyvinvointia ja kasvua edistävää tukea sekä oppimisympäristöjä. Edistämme lasten ja nuorten turvallisuutta sekä yhteisöllisyyttä kaikissa kasvuympäristöissä. Toimimme niin, ettei yksikään nuori syrjäytyisi.

Lisäämme nuorten osallisuutta kuuntelemalla ja kuulemalla. Otamme nuoret mukaan heitä koskeviin asioihin. Rakennamme edellytyksiä nuorten kohtaamiselle, harrastusmahdollisuuksille ja tapahtumille.

Resurssiviisas luontokaupunki

Käytämme resurssijamme harkitusti, hyvinvointia, kestävästä kehitystä ja vihreää siirtymää edistävästi.

Pidämme yhdessä huolta puhtaasta luonnostamme ja ympäristöstämme. Edistämme luonnon monimuotoisuutta, hillitsemme ilmastonmuutosta ja vähennämme päästöjämme.

Kehitämme Kajaanin maakuntakeskuksena, jossa on tiivis ja kaupunkimainen keskusta sekä elinvoimaiset kyläalueet. Hyödynnämme tehokkaasti olemassa olevaa yhdyskuntarakennetta, jotta voimme tarjota monipuolisesti erilaisia vaihtoehtoja asumiseen sekä liike- ja teollisuustoimintaan.

Edistämme uusiutuvan energian tuotantoa ja käyttöä sekä kiertotaloutta. Käytämme tilojamme tehokkaasti ja parannamme energiatehokkuutta. Suosimme kävelyä, pyöräilyä ja joukkoliikennettä. Teemme kestäviä hankintoja.

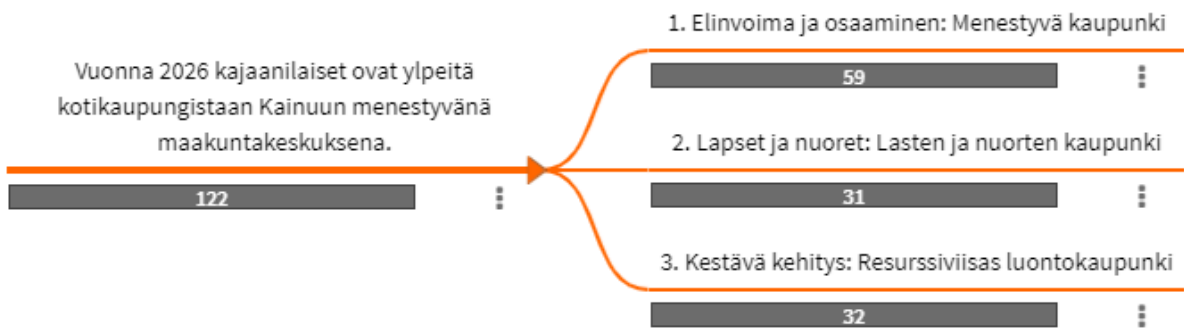
Helposti saavutettavat taajamametsät, laajat metsäalueet sekä esteettömät lähivirkistysalueet lisäävät hyvinvointiamme.

Strategian toteuttaminen

Talousarviossa asetetaan vuosittain mitattavat tavoitteet toimialoille, liikelaitoksille ja tytäryhtiöille strategian toteuttamiseksi. Lisäksi strategiaa toteutetaan hankkeilla ja ohjelmilla. Strategiaa toteuttavia ohjelmia ovat elinvoimaohjelma, hyvinvointisuunnitelma, maankäyttöpoliittinen ohjelma, kulttuuriohjelma, liikkumishjelma, henkilöstöohjelma ja omistajapolitiittiset linjaukset.

Toimialoilla, liikelaitoksissa ja tytäryhtiössä on asetettu strategian toteuttamiseksi yhteensä 122 toiminnallista tavoitetta vuodelle 2025.

Strategiset mittarit ja indikaattorit

Kaupunkistrategian toteutumista seurataan strategisilla mittareilla, jolle on asetettu vuosittavoitteet ja indikaattoreilla, jotka kuvaavat tavoitteiden toteutumista jälkikäteisesti.

ARVIO KAJAANI-KONSERNIN MERKITTÄVIMMISTÄ RISKEISTÄ JA EPÄVARMUUS-TEKIJÖISTÄ

Kajaanin kaupungin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohje on hyväksytty kaupunginvaltuustossa 26.9.2022.

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tavoitteena on varmistaa, että kaupungille ja kaupunkikonsernille asetetut tavoitteet saavutetaan ja että toiminta on tuloksellista. Sisäistä valvontaa ja riskienhallintaa ei eriytetä muusta tavoitteiden saavuttamiseen tähtäävästä toiminnasta, vaan se on jatkuva osa päivittäistä johtamista, ohjaamista ja työn toteuttamista.

Sisäisellä valvonnalla tarkoitetaan yleisesti kaikkia niitä toiminta- ja menettelytapoja, joilla tilivelvolliset viranhaltijat ja esimiehet pyrkivät varmistamaan, että:

- kaupungin toiminta on taloudellista ja tuloksellista,
- päätösten perusteena oleva tieto on riittävää ja luotettavaa,
- lain säännöksiä, viranomaisohjeita ja toimielinten päätöksiä noudatetaan sekä
- omaisuus ja voimavarat turvataan

Sisäisen valvonnan osatekijät jaotellaan Kajaanin kaupungissa seuraavasti:

- päätöksentekoprosessin sisäinen valvonta
- henkilöstöasioiden sisäinen valvonta
- taloussuunnittelun sisäinen valvonta
- kirjanpidon ja maksuliikenteen sisäinen valvonta
- talousraportointi
- omaisuuden hallinnoinnin sisäinen valvonta
- tietohallinnon ja tietoturvan sisäinen valvonta
- avustusten, takausten ja vakuuksien myöntäminen
- sopimushallinta
- hankkeiden (projektien) hallinnointi

Riskillä tarkoitetaan epävarmuuden vaikutusta Kajaanin kaupunkikonsernin tavoitteisiin. Epävarmuuden vaikutukset voivat olla joko negatiivisia tai positiivisia suhteissa tavoitteisiin. Riski on siis joko mahdollisuus, uhka tai niiden yhdistelmä. Riskin merkittävyyttä arvioidaan tapahtuman todennäköisyyden ja seurausten yhdistelmänä.

Kajaanin kaupunkikonsernin riskit jaotellaan neljään riskialueeseen: 1) strategiset riskit 2) taloudelliset riskit 3) operatiiviset riskit 4) vahinkoriskit.

Strategiset riskit

Strategiset riskit ovat riskejä, jotka liittyvät Kajaanin kaupungin pitkän aikavälin tavoitteisiin, menestystekijöihin sekä niihin kohdistuviin sisäisiin tai ulkoisiin epävarmuustekijöihin. Strategiset riskit liittyvät tyypillisesti (liike-)toimintapäätösten tekemiseen, resursien allokointiin, johtamisjärjestelmiin ja kykyyn reagoida toimintaympäristössä tapahtuviin muutoksiin.

Kaupungin toimintaan liittyviä strategisia riskejä ovat esimerkiksi strategisten tavoitteiden toteutumista uhkaavat riskit kuten väestö- ja työpaikkamuutokset, toimintaympäristön muutoksista aiheutuvat riskit, palvelujen järjestämistapoihin liittyvät riskit, lainsäädäntömuutokset sekä laajavaikutteiset ilmasto- ja ympäristömuutokset.

Yleinen globaali turvallisuustilanne aiheuttaa merkittävää epävarmuutta. Infraan, päätöksentekoon ja tietoturvaan liittyvät hybridi-vaikuttamisen riskit ovat kasvaneet. Palvelutuotannossa on varauduttava ja ylläpidettävä jatkuvuudenhallinnan käytänteitä.

Kaupungin väestömäärän ja väestörakenteen negatiivinen kehitys, sekä huoltosuhteen heikkeneminen ovat merkittävä riski. Riskin toteutumista ja mahdollisia muutoksia riskin muutosnopeuteen liittyen täytyy seurata, jotta kaupungin palvelurakenteita saadaan suhteutettua väestöpohjan muutoksiin nähden riittävästi. Ennakoitua nopeammat muutokset voivat aiheuttaa nopeita muutostarpeita myös kaupungin palvelurakenteissa.

Elinkeinoelämän kehitys ja alueen elinkeinorakenne vaikuttavat työllisyyteen, muuttoliikkeeseen, investointeihin, rakentamiseen ja

väestön hyvinvointiin. Elinkeinoelämässä tapahtuvat muutokset voivat vaikuttaa muun muassa verotulojen kehitykseen ja työllisyyteen ja siitä aiheutuviin kustannuksiin. Viimevuosina keskeiseksi riskiksi Kainuussa ja Kajaanissa on noussut osaavan ja ammattitaitoisen henkilöstön saatavuuteen liittyvät haasteet. Kyseessä on merkittävä riski alueen elinkeinoelämälle ja Kajaanin kaupungille.

Työ- ja elinkeinopalvelut ovat siirtymässä kuntien järjestettäväksi vuonna 2025. Riskinä on, että siirtyviä tehtäviä ei korvata valtion toimesta täysimääräisesti kunnille. Kuntien kasvavat vastuut työttömyysetuuskuluista voivat vaikuttaa myös merkittävästi kustannuksia kasvattavasti, sillä työllisyystilanne on heikentynyt tarkastelun poikkileikkaushetkestä vuodenvaihteesta 2023. Muutoksen yhteydessä myös osaamisen siirtymiseen liittyy epävarmuutta. Riskiä on pyritty hallitsemaan osallistumalla työllisyshoidon kuntakokeiluun. Kuntakokeilulla on pyritty löytämään ennakoivasti toimivia malleja vaikuttavien palveluiden järjestämiseen.

Kaupunkikonsernin toimintaan, talouteen ja toimintaympäristön muutokseen liittyy lähivuosina huomattavia riskejä, erityisesti energialiiketoiminnoissa eletään murrosvaihetta. Kainuun Voima Oy:n lämmön- ja energiatuotannon päättyminen muodostaa taloudellisen riskin, kun omaisuutta ja vastuita jää mahdollisesti yhtiöön. Loisteen kasvu- ja investointiohjelma lämpöliiketoimintojen ja energiatuotannon kehittämiseksi sisältää myös taloudellisia ja toiminnallisia riskejä sekä lisää kaupunkikonsernin velkaantumista.

Taloudelliset riskit

Taloudelliset riskit liittyvät markkinahintojen muutoksiin, rahoitusvarojen riittävyyteen lyhyellä tai keskipitkällä aikavälillä sekä vastapuolien kykyyn täyttää taloudelliset velvoitteensa. Kaupungin toimintaan liittyviä taloudellisia riskejä ovat muun muassa verotulojen ja valtionosuuksien muutokset, rahoitus- ja korkoriskit, investointiriskit, takaus- ja vakuutusriskit, hyödykehinariskit, hinnoittelu sekä maksuvalmiusriskit (lyhyt- ja pitkäaikaisrahoitukset).

Valtionosuuksiin kohdistuvat merkittävät leikkaukset, valtionosuusjärjestelmän kautta rahoitettavat uudet palvelukokonaisuudet ja valtionosuusjärjestelmän perusrakenne ja uudistaminen muodostavat riskiä Kajaanin kaupungille. Ammatillisen koulutukseen ja kulttuuritoimintoihin kohdistuvat valtionosuusleikkaukset aiheuttavat välittömiä palveluiden sopeuttamistarpeita. Riskinä on myös, että TE palveluiden ja työttömyysetuuskulujen rahoitus ei ole riittävällä tasolla. Valtionosuuksien kertymään vaikuttaa voimakkaasti lasten ja nuorten määrän laskeva kehitys, jolloin myös valtionosuuksien määrä laskee ja paine palveluverkon sopeuttamisen kasvaa.

Verotuloissa tapahtuvat muutokset voivat vaikuttaa myös olennaisesti kaupungin talouteen. Yleisen talouskehityksen arvioidaan ponnistavan kasvuun vuonna 2025, mutta toisaalta on vielä merkkejä myös taantumien pitkittymisestä ja työllisyystilanteen heikkenemisestä. Yhteisöveron osalta Kajaanin osuus säilyy ennakkotietojen perusteella vahvana vuoden 2025 osalta, mutta yhteisöveron jako-osuus vuodelle 2026 voi pudota merkittävästi, kun poikkeava v. 2022 yhteisöveropotti ei vaikuta enää laskentaan. Kiinteistöverokertymiin ja kaivosveroon liittyy positiivista riskiä ylöspäin.

Hintojen nousu on Suomen osalta hidastunut selvästi ja korot ovat vahvassa laskussa FED:n ja EKP:n laskiessa ohjaukorkoja syksyn 2024 aikana. Kaupungin kustannuskehitykseen painetta voi aiheutua, mikäli emme onnistu sopeuttamisohjelman mukaisissa toimitissa tai kunta-alan ansiot kehittyvät arvioitua korkeammalla tasolla. Talouden tasapainoon liittyvien riskienhallinnassa oikein mitoitettu sopeuttamistoimenpiteet ja palveluiden rakenteellisten muutosten toteuttaminen ennakoivalla otteella ovat keskiössä.

Sijoitustoimintaan liittyy aina riskejä ja riskinotto on välttämätöntä, jotta asetetut tuottotavoitteet voidaan saavuttaa pidemmällä tarkasteluvälillä. Varainhoidossa noudatetaan kaupunginvaltuuston hyväksymiä sijoitustoiminnan linjauksia ja kaupunginhallituksen hyväksymää sijoitussuunnitelmaa. Kaupunki pyrkii hallitsemaan sijoitustoiminnan kokonaisriskitasoa ja epävarmuustekijöitä hajauttamalla, sijoittamalla pääosin likvideihin tiheästi noteerattuihin arvopapereihin ja huomioimalla valuutta-, maa- ja toimialariskejä. Hajautusta tehdään sijoittamalla eri omaisuuslajeihin, sijoittamalla eri varainhoitajien sijoitustuotteisiin ja jakamalla sijoituksia erilaisiin instrumentteihin omaisuuslajien sisällä. Sijoitustoimintaa seuraa ja valvoo konsernijaosto.

Operatiiviset riskit

Operatiivisilla riskeillä tarkoitetaan kaupungin päivittäistä toimintaa, johtamista, prosesseja ja järjestelmiä uhkaavia riskejä. Operatiiviset riskit ovat tyypillisesti seurauksena tapahtumasta, joka aiheutuu riittämättömistä tai toimimattomista sisäisistä prosesseista, järjestelmistä tai ihmisistä. Operatiiviset riskejä ovat esimerkiksi organisaatioon ja johtamiseen liittyvät riskit, tietoturvallisuusriskit, prosessiriskit, toiminnan keskeytysriskit, projekti- ja hanketoiminnan riskit, sopimus- ja vastuuriskit, varautumiseen ja kriisitilanteisiin liittyvät riskit, sekä lain vastaiseen toimintaan ja väärinkäyttöihin liittyvät riskit.

Keskeisimmät operatiiviset riskit ovat luonteeltaan henkilöstöriskejä ja ne liittyvät henkilöstön jaksamiseen ja hyvinvointiin, sekä osaavan työvoiman saatavuuteen. Henkilöstön sairastavuuden lisääntyminen ja mahdollinen poissaolojen kasvu voivat vaikeuttaa palvelutuotantoa. Henkilöstön saatavuuteen liittyvät riskit ovat pysyneet korkeina ja tulevilla suunnittelukaudella osaavan

henkilöstön saatavuudessa voi ilmetä merkittäviä haasteita. Riski on edelleen korkea esimerkiksi perusopetuksen sekä varhaiskasvatuksen opettajien osalla ja edellä mainittujen lisäksi riski on kasvanut myös muiden ammattiryhmien osalta. Henkilöstön ikääntyminen ja työssä jaksaminen ovat keskeisiä haasteita suunnitelmakaudella.

Vahinkoriskit

Vahinkoriskit ovat Kajaanin kaupunkikonsernin sisällä tai toimintaympäristössä tapahtuvia virheitä, toimintahäiriöitä ja onnettomuuksia, jotka aiheuttavat vahinkoa tai menetyksiä. Vahinkoriskit kohdistuvat usein tiettyyn kohteeseen. Vahingon mahdollisuus sekä seuraukset ovat etukäteen tiedossa, mutta vahingon todennäköisyyttä ei tiedetä. Vahinkoriskit kohdistuvat yleensä asiakkaiden, henkilöstön tai ympäristön turvallisuuteen sekä omaisuuteen. Vahinkoriskien hallintaan liittyy keskeisesti vakuutusturva, jonka on oltava riittävän kattavalla tasolla.

Henkilöturvallisuuteen liittyvät riskit voivat kohdistua sekä omaan omaan henkilöstöön että kaupungin palveluiden piirissä oleviin asiakkaisiin. Henkilöturvallisuusriskit muodostuvat esimerkiksi tapaturmista, uhkatilanteista sekä asiakkaisiin liittyvistä turvallisuuspoikkeamista. Tapaturmat voivat kohdistua kaupungin henkilöstöön, luottamushenkilöihin, asiakkaisiin, oppilaisiin ja opiskelijoihin. Tyypillisesti nämä ovat erilaisia työhön, työmatkoihin tai opiskeluun liittyviä tapaturmia. Työtapaturmien varalle kaupungilla on lakisääteinen työtapaturma- ja ammattitautivakuutus, jota täydennetään vapaaehtoisella tapaturmavakuutuksella sekä matkavakuutuksella.

Tulipaloihin ja muihin suurvahinkoihin liittyvät riskit, ovat todennäköisyydeltään pieniä, mutta toteutuessaan saattavat aiheuttaa vakavia vahinkoja ihmisille, ympäristölle, kiinteistöille sekä palvelutuotannolle. Riskiä hallitaan esimerkiksi kiinteistökohtaisten pelastussuunnitelmien ja säännöllisen harjoittelun avulla.

Poikkeukselliset luonnonolosuhteet voivat vaikuttaa kaupungin toimintaan monella tavalla. Erilaiset sään ääri-ilmiöt voivat aiheuttaa kiinteistö-, henkilö- ja omaisuusvahinkoja tai niistä voi seurata muita ylimääräisiä kustannuksia. Kovat pakkasjaksot, varsinkin pitkittyessään, voivat aiheuttaa lämmityskustannusten nousua. Lisäksi esimerkiksi vesihuoltojärjestelmät ovat alttiita poikkeuksellisille luonnonolosuhteille. Riskienhallinnassa keskeistä onkin varautuminen mahdollisiin häiriötilanteisiin. Kaupunki varautuminen häiriötilanteisiin perustuu varautumissuunnitelmaan.

Kaupungin vakuutusturva on kilpailutettu vuonna 2020 ja uudet vakuutus sopimukset astuivat voimaan pääosin 1.1.2021. Kilpailutuksen yhteydessä on pyritty varmistamaan vakuutusten riittävä kattavuus suhteessa hyväksytyyn riskitasoon. Vakuutusturvan kattavuutta on arvioitu vuoden 2024 aikana. Kaupungin vakuutusturvan kilpailuttaminen vahinkovakuutusten osalta tulee ajankohdattaiseksi tulevilla taloussuunnittelukaudella.

TALOUSSUUNNITTELU

Talousarvion ja -suunnitelman rakenne ja sisältö

Valtuusto vastaa kunnan toiminnasta ja taloudesta. Talousarviossa ja -suunnitelmassa hyväksytään kaupungin toiminnan ja talouden tavoitteet sekä kaupunkikonsernin taloustavoitteet. Talousarvion valmistelusta vastaa hallitus sekä kukin toimielin omalla tehtäväl alueellaan. Liikelaitoksessa valmistelusta vastaa johtokunta. Kajaanin kaupungin tytäryhteisöille on asetettu omistajapolitiisissa linjauksissa (KV 13.2.2023 § 5) toimintaa ohjaavia tavoitteita.

Talousarviossa ja -suunnitelmassa hyväksytään kaupungin ja kaupunkikonsernin toiminnan ja talouden tavoitteet. Talousarvio ja -suunnitelma on laadittava siten, että ne toteuttavat kuntastrategiaa, ja että edellytykset kunnantehtävien hoitamiseen turvataan. Talousarvioon otetaan tehtävien ja toiminnan tavoitteiden edellyttämät määrärahat ja tuloarviot sekä siinä osoitetaan, miten rahoitustarve katetaan.

Talouden suunnittelussa lähtökohtana ovat strategiassa kunnan toiminnalle asetetut pitkän aikavälin tavoitteet, ennakoitujen talouden kehitysnäkymät, arvioitu väestön ja elinkeinojen kehitys sekä muut toimintaympäristön muutokset. Talousarviossa ja -suunnitelmassa otetaan huomioon koko kuntakonserni niin, että tytäryhteisöjen toiminta ja talous kytketään tavoitteiden avulla tiiviisti kunnan strategiaan. Talousarviossa ja -suunnitelmassa hyväksytään sekä kunnalle että kuntakonsernille toiminnan ja talouden tavoitteet.

Taloussuunnitelman on oltava tasapainossa tai ylijäämäinen. Kaupungin taseeseen kertynyt alijäämä tulee kattaa enintään neljän vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien. Kaupungin tulee taloussuunnitelmassa päättää yksilöidystä toimenpiteistä, joilla alijäämä mainittuna ajanjaksona katetaan.

Talouden tasapaino sisältää myös sen, etteivät kunnan sitoumukset ja niihin liittyvät riskit saa ylittää sen voimavaroja. Tämä edellyttää kuntakonsernin riskienhallinnan toimivuutta ja huomioon on otettava kuntakonsernin talouden vastuut ja velvoitteet.

Kunnan ja valtion tulee yhdessä selvittää kunnan mahdollisuudet turvata asukkailleen lainsäädännön edellyttämät palvelut sekä ryhtyä toimenpiteisiin palvelujen edellytysten turvaamiseksi.

Erityisen vaikeassa taloudellisessa asemassa olevan kunnan arviointimenettely voidaan käynnistää, jos rahoituksen riittävyttä tai vakavaraisuutta kuvaavat kuntakonsernin talouden tunnusluvut ovat olennaisesti ja toistuvasti koko maan vastaavia tunnuslukuja heikkommat ja jos ne ovat kahtena vuonna peräkkäin alittaneet säädettyt raja-arvot. Arviointimenettely voidaan aloittaa jos:

Asukasta kohden laskettu kertynyt alijäämä on kunnan viimeisessä konsernitilinpäätöksessä vähintään 1 000 euroa ja sitä edeltäneenä vuonna vähintään 500 euroa.

Tai seuraavat neljä tunnuslukua yhdessä:

1. kunnan konsernituloslaskelman vuosikatteen ja poistojen suhde on alle 80 prosenttia.
2. kunnan tuloveroprosentti on vähintään 2,0 prosenttiyksikköä korkeampi kuin kaikkien kuntien painotettu keskimääräinen tuloveroprosentti
3. asukasta kohden laskettu kunnan konsernitilinpäätöksen lainojen ja vuokravastuiden määrä ylittää kaikkien kuntien konsernitilinpäätöksen lainojen ja vuokravastuiden keskimääräisen määrän vähintään 50 prosentilla
4. konsernitilinpäätöksen laskennallinen lainanhoitokate on alle 0,8.

Talousarvio muodostuu käyttötalous- ja tuloslaskelmaosasta sekä investointi- ja rahoitusosasta. Samaa rakennetta noudatetaan taloussuunnitelmassa ja tilinpäätökseen sisältyvässä talousarvion toteutumavertailussa.

Talousarvion ja -suunnitelman eri osien keskinäistä yhteyttä kuvaa alla oleva kaavio. Toimintaa ja taloutta suunnitellaan ja seurataan käyttötalouden, investointien, tuloslaskennan ja rahoituksen näkökulmasta. Käyttötalousoosassa asetetaan taloudelliset ja toiminnalliset tavoitteet ja budjetoidaan niiden järjestämisen vaatimat menot ja tulot. Investointiosassa budjetoidaan pitkävaikutteisten tuotantovälineiden kuten rakennusten, kiinteiden rakenteiden ja kaluston hankinta, rahoitusosuudet ja omaisuuden myynti. Tuloslaskelmaosassa osoitetaan tulorahoituksen riittävyys käyttömenoihin ja poistoihin. Rahoitusosassa osoitetaan yhteenvetona rahan lähteet ja käyttö.

Talousarvion ja -suunnitelman rakenne

Talousarvion ja -suunnitelman sitovuus

Talousarvion sitovia eriä ovat kuntalain 110 §:n mukaisesti valtuuston hyväksymät toiminnan ja talouden tavoitteet ja niiden edellyttämät määrärahat ja tuloarviot.

Lakisääteinen talousarviositovuus koskee valtuuston hyväksymiä toiminnan tavoitteita sekä määrärahoja ja tuloarvioita. Muun toimielimen käyttösuunnitelmassa asettamat osatavoitteet, osamäärärahat ja osatuloarviot sitovat toimielimen alaista viranhaltijaa ja työntekijää samalla tavoin kuin muukin toimielimen tekemä päätös.

Talousarvion sitovuus on oikeudellisesti vahvempi kuin taloussuunnitelman. Taloussuunnitelma on kuitenkin kunnan viranomaisia ja viranhaltijoita toiminnallisesti velvoittava asiakirja. Voimassa oleva taloussuunnitelma ohjaa talousarviovalmistelua. Siitä saa poiketa vain perustellusta syystä.

Valtuustoon nähden sitovat tavoitteet

1) **Käyttötaloussosan** talousarvio on valtuustoon nähden sitova toimialatasolla seuraavasti:

- tuloskorteissa esitetyt toiminnalliset tavoitteet
- käyttötalouden osalta toimialan toimintakate

2) **Tuloslaskelmaosan** seuraavat erät ovat sitovia valtuustoon nähden:

- verotulot
- valtionosuudet
- rahoitustuottojen ja -kuluja erotus
- poistoeron muutos
- varausten muutos
- rahastojen muutos

3) Rahoituslaskelmaosan seuraavat erät ovat sitovia valtuustoon nähden:

- antolainauksen muutokset
- lainakannan muutokset
- talousjohtajalla on lyhytaikaisen rahoituksen otto-oikeus 50 miljoonaa euroa saakka.

4) Investointiosa on sitova hankeryhmittäin tai hankkeittain seuraavasti:

- maa- ja vesialueet: nettomenot
- talonrakennus (yli 1 milj. euron kohteet): hankekohtaiset nettomenot
- talonrakennus (alle 1 milj. euron kohteet): hankeryhmän nettomenot
- muut rakennushankkeet: hankeryhmän nettomenot
- kiinteät rakenteet ja laitteet: hankeryhmän nettomenot
- irtain omaisuus: toimialakohtaiset nettomenot

Hankkeissa, joiden sitovuustaso on hankeryhmäkohtainen, lautakunta voi päätöksellään siirtää määrärahaa kohteelta toiselle.

Alle 10 000 euron hankinnat kirjataan pääsääntöisesti käyttötalouteen.

5) Liikelayritysten sitovat tavoitteet on esitetty liikelaitosten tulokorteissa.

- Liikelayritysten investoinnit ovat sitovia nettomenojen osalta.

6) Tytäryritysten yleistavoitteena on pyrkimys mahdollisimman hyvään taloudelliseen tulokseen. Tytäryritysten tavoitteet on esitetty tulokorteissa.

7) Kuntayhtymien sitovat tavoitteet:

- **Kainuun liitto:** osuuksia vastaava peruspääoman korko
- **Kainuun jätehuollon kuntayhtymä:** osuuksia vastaava peruspääoman korko

Tilivelvollisuus

Johtavien ja tilivelvollisten viranhaltijoiden velvollisuutena on seurata ja valvoa talousarvion toteutumista. Tilivelvollisuutta ei voi, päinvastoin kuin toimivaltaa, delegoida edelleen. Johtavien ja tilivelvollisten viranhaltijoiden velvollisuutena on siten ohjata ja seurata alaistensa toimintaa ja henkilöstöä asetettujen tavoitteiden mukaisesti.

Kuntalain mukaan tilivelvollisia ovat kaupungin toimielinten jäsenet sekä asianomaisen toimielimen tulosalueen johtavat viranhaltijat (esittelijät sekä toimielinten tehtäväalueella itsenäisestä tulos-/vastuualueesta vastaavat viranhaltijat). Tilivelvollisten määrittäminen kuuluu Kajaanin kaupungin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohjeen mukaan tarkastuslautakunnalle. Tarkastuslautakunta pyytää vakiintuneen käytännön mukaan asiasta tilintarkastajan ja kaupunginhallituksen lausunnot, ennen kuin asia viedään tiedoksi kaupunginvaltuustolle. Vuoden 2024 tilivelvolliset on määrätty kaupunginvaltuuston kokouksessa 6.2.2024 § 20.

Valtuutetut eivät ole tilivelvollisia, mutta kunnan muiden toimielinten jäsenet ovat. Tilivelvollisuus ei tuo viranhaltijalle mitään sellaista vastuuta, joka ei kuuluisi hänelle asemansa perusteella muutoinkin: esimiehenä, laskujen hyväksyjänä tai määrärahojen käytöstä vastaavana viranhaltijana. Tilivelvollisuus merkitsee sitä, että

- viranhaltijan toiminta tulee valtuuston arvioitavaksi

- viranhaltijaan voidaan kohdistaa tilintarkastuskertomuksessa muistutus
- viranhaltijalle voidaan myöntää vastuuvapaus.

Tilivelvolliseen voidaan kohdistaa muistutus ja häneltä voidaan evätä vastuuvapaus sekä omasta että alaisensa tekemisestä tai tekemättä jättämisestä. Viime kädessä tilintarkastajalla on harkintavalta, ketkä ovat tilivelvollisia.

Tilivelvolliset viranhaltijat, tilanne 10/2024

Konsernipalvelut- toimiala:

Kaupunginjohtaja Jari Tolonen
Hallintojohtaja, kaupunginlakimies Tuija Aarnio
Talousjohtaja Joni Partanen
Henkilöstöjohtaja Jyrki Komulainen
Kehitysjohtaja Risto Hämäläinen
Tietohallintojohtaja Kari Myöhänen
Työllisyys- ja kansainvälisyyspäällikkö, työllisyysjaoston esittelijä Milla Tikkanen
Hyvinvointikoordinaattori, osallisuus- ja hyvinvointijaoston esittelijä Veera Lintula

Liikelaitokset:

Kajaanin Mamselli -liikelaitoksen johtaja Tuija Vuorinen
Kajaanin Vesi -liikelaitoksen johtaja Juha Nurminen
Kajaanin kaupungin koulutusliikelaitoksen Anni Miettunen
Kainuun ammattiopiston rehtori Anu Kuosmanen
Kajaanin lukion rehtori Kaisa Polvinen

Sivistystoimiala:

Sivistysjohtaja, kulttuuri- ja nuorisopalveluiden tuloalueen johtaja Mari Selin
Varhaiskasvatuksen tuloalueen johtaja Kaisa Mattila
Perusopetuksen tuloalueen johtaja Kalle Komulainen

Vuolijoen aluelautakunta:

Aluelautakunnan esittelijä/aluesihtööri Sirpa Pöppönen

Ympäristötekniinen toimiala:

Tekninen johtaja Jussi Heikkinen
Toimitilapäällikkö Markku Haverinen
Suunnittelupäällikkö Jari Kauppinen
Kaupungininsinööri Matti Nousiainen

KAJAANIN KAUPUNGIN TALOUS

Kajaanin kaupungin talous 2025–2027

Verotulot

Kajaanin kaupungin verotuloennusteet perustuvat Kuntaliiton yhteistyössä valtiovarainministeriön ja Verohallinnon kanssa laatiin ennusteisiin.

Kajaanin kaupungin vuoden 2025 talousarvio perustuu 8,4 tuloveroprosenttiin. Verotuloja arvioidaan saatavan yhteensä 86,1 miljoonaa euroa, josta tuloverojen osuuden arvioidaan olevan noin 66,3 miljoonaa euroa. Yhteisöveroja arvioidaan kertyvän 7,5 miljoonaa euroa. Kiinteistöverotuloja arvioidaan kertyvän noin 11,8 miljoonaa euroa vuonna 2025. Kajaanin osuus kaivosverosta on noin 0,5 miljoonaa euroa.

Kiinteistöveroprosentit vuonna 2025 ovat seuraavat:

- yleinen kiinteistöveroprosentti 1,1
- maapohjan kiinteistöveroprosentti 1,3
- vakituisen asuinrakennuksen veroprosentti 0,55
- muiden asuinrakennusten veroprosentti 1,55
- rakentamaton rakennuspaikka 4,1
- voimalaitosten veroprosentti 3,1
- yleishyödyllisten yhteisöjen veroprosentti 0,1

Taloussuunnitelmavuosien verotulojen arvio perustuu Kuntaliiton Kajaanin kaupungin kuntakohtaiseen ennusteeseen 9/2024. Kiinteistöverotuskertymää voi kasvattaa suunnitelmavuosina mahdollisesti toteutuvat tuulivoimapaistot.

Tämänhetkisen arvion mukaan verotuloja saadaan yhteensä vuonna 2026 88,3 milj. euroa ja vuonna 2027 90,5 milj. euroa. Taloussuunnitelmavuosien osalta Kuntaliiton kuntakohtaisesta arviosta on poistettu 2 milj. euroa/vuosi, koska yhteisöveron jako-osuuden oletetaan pienenevän. Kaivosvero taloussuunnitelmavuosille on arvioitu talousarviovuoden mukaisesti.

Valtionosuudet

Vuoden 2025 arviot valtionosuuksista perustuvat Kuntaliiton, Valtiovarainministeriön ja Opetus- ja kulttuuriministeriön ennakkotietoihin. Valtionosuuksia arvioidaan saatavan noin 54,0 miljoonaa euroa. Valtionosuudet kohdistuvat siten, että peruskaupungille kohdistuu arviolta 19,5 miljoonaa euroa, Koulutusliikelaitokselle 34,5 miljoonaa euroa.

Arvion mukaan valtionosuuksia saadaan yhteensä vuonna 2026 54,1 milj. euroa ja vuonna 2027 55,0 milj. euroa.

Toimintatuotot

Toimintatuottoja arvioidaan kertyvän noin 32,2 miljoonaa euroa. (TA 2024: 29,9 milj. euroa).

Toimintakulut

Toimintakulut ovat noin 170,5 miljoonaa euroa (TA 2024: 158,9 milj. euroa).

Henkilöstökuluja kertyy 102,6 milj. euroa (60,18 % toimintakuluista), palveluiden ostoja 36,3 milj. euroa (21,29 %), aineita, tarvikkeita ja tavaroita 15,8 milj. euroa (9,27 %), avustuksia 8,8 milj. euroa (5,16 %) ja muita toimintakuluja 7,0 milj. euroa (4,11 %).

Toimintakulujen suunnittelussa on otettu täysimääräisesti huomioon talouden sopeuttamissuunnitelman 2023–2026 taloudelliset vaikutukset.

Henkilöstökulut

Henkilöstökulut ovat noin 102,6 milj. euroa (TA 2024: 95,5 milj. euroa). Sopimuskausi on 1.5.2022–30.4.2025. Kolmen vuoden sopimuskaudella työvoimakustannukset nousevat korkoa korolle laskien keskimäärin 8,79 prosenttia.

Palvelujen ostot

Palvelujen ostot ovat noin 36,3 milj. euroa (TA 2024: 34,9 milj. euroa).

Toimintakate

Toimintakate on noin - 137,7 milj. euroa (TA 2024: -128,4 milj. euroa).

Rahoitustuotot ja –kulut

Rahoitustuotot ja –kulut ovat yhteensä noin 8,8 miljoonaa euroa (TA 2024: 8,6 miljoonaa euroa). Rahoitustuottojen ja -kulujen suunnittelussa ei ole otettu huomioon mahdollisia sijoitustoiminnan markkina-arvojen muutoksista aiheutuvia sijoitustoiminnan arvonalentumisia. Pääosin rahoitustuotot pysyvät samalla tasolla myös suunnitelmavuosien 2026–2027 osalta. Korkomenojen ennakoidaan hieman kasvavan suunnitelmavuosina, mikäli lainakanta kasvaa ja korkojen kehitys vastaa viimeisimpiä markkinoiden korkoennusteita.

Vuosikate sekä poistot ja arvonalentumiset

Vuosikate on 11,2 miljoonaa euroa (TA 2024: 12,2 miljoonaa euroa). Poistot ovat 15,8 milj. euroa (TA 2024: 16,6 miljoonaa euroa). Vuosikatteen arvioidaan nousevan suunnitelmavuosina 2026–2027.

Tilikauden alijäämä

Vuoden 2025 talousarvio on alijäämäinen -2,3 miljoonaa euroa. Arvion mukaan suunnitelmavuodet 2026–2027 saavuttavat ylijäämäisen tuloksen, joten talous on tasapainossa suunnitelmakauden lopussa.

Valtionosuusudistus siirtyy vuodelle 2027. Kuntakohtaisia laskelmia tulevasta muutoksesta ei ole julkaistu, joten valtionosuusudistus on merkittävä epävarmuustekijä tulevaisuudessa.

Talouden sopeuttamistyötä tarvitaan Kajaanissa lähivuosien aikana. Arvioidun väestökehityksen myötä kaupungin palveluiden tarve laskee merkittävästi ja palvelutarjontaa ja palveluverkkoa on sopeutettava vastaavasti.

Talouden sopeuttamissuunnitelma 2023–2026

Kajaanin kaupungin vuosille 2023–2026 asetettua talouden sopeuttamissuunnitelmaa päivitettiin kevään 2024 aikana. Tavoitteena oli löytää uusia säästöjä 3,5 milj. euron edestä. Valtuusto hyväksyi sopeuttamistoimet 11.6.2024. Sopeuttamistoimia löydettiin tavoitteen mukaisesti.

Sopeuttamissuunnitelma 2023-2026					
TOTEUMA 2023/ARVIO 24-26	31.12.2023	ARVIO 2024	ARVIO 2025	ARVIO 2026	
Konsernipalvelut	295 000	50 000	60 000	105 000	
Sivistystoimiala	26 800	273 159	592 853	916 504	
Ympäristötekniinen	21 300	150 400	98 875	108 875	
Koulutusliikelaitos	88 000		180 000	45 000	
Mamselli		15 000	45 000	75 000	
Vilake		20 000	20 000	20 000	
YHTEENSÄ	431 100	508 559	996 728	1 270 379	3 206 766
SOPEUTTAMISOHJELMAN PÄIVITTÄMINEN - KV 11.6.2024					
Konsernipalvelut			642 380	90 000	
Sivistystoimiala			804 700	324 221	
Ympäristötekniinen			749 400	300 000	
Koulutusliikelaitos		149 344			
Mamselli			200 000		
Vesi			188 638	45 004	
YHTEENSÄ		149 344	2 585 118	759 225	3 493 686
Päivitetty sopeuttamisohjelma (KV 11.6.24)	431 100	657 903	3 581 846	2 029 604	6 700 452

Investoinnit

Nettoinvestoinnit vuodelle 2025 ovat yhteensä 15,9 miljoonaa euroa. Peruskaupungin osuus investoinneista on noin 13,2 miljoonaa euroa ja liikelaitosten osuus noin 2,7 miljoonaa euroa. Nettoinvestoinnit suunnittelukaudella 2026–2027 ovat 15,6 miljoonaa euroa vuonna 2026 ja 16,7 milj. euroa vuonna 2027.

Lainat

Kajaanin kaupungin (sis. liikelaitokset) lainamäärän 31.12.2024 arvioidaan olevan 122 miljoonaa euroa, eli noin 3 341 euroa/asukas. Vuoden 2025 talousarviossa lainamäärän on arvioitu kasvavan 4,7 miljoonaa euroa. Mikäli arvio toteutuu, on lainamäärä vuoden 2025 lopussa noin 127 miljoonaa euroa (rahoituslaitoksista otetut lainat). Lainamäärä on tällöin noin 3 469 euroa/asukas. Lainamäärän kasvua voidaan hillitä käyttämällä kassavaroja ja mahdollisia sijoitustoiminnan tuottoja. Lainakanta ei saa ylittää suunnittelukaudella vuoden 2027 loppuun asti vuoden 2022 lainakannan tasoa 138 miljoonaa euroa. Tulorahoituksen tulee riittää vieraan pääoman korkojen ja lyhennysten maksuun. Tulorahoituksen riittävyttä mitataan rahoituslaskelman lainanhoitokatetunnusluvun arvolla ja tulorahoitus riittää lainojen hoitoon, jos tunnusluvun arvo on 1 tai suurempi.

Lainanottoon liittyvä ratkaisuväli

Talusojohtaja päättää kaupunginvaltuuston talousarviossa hyväksymissä rajoissa talousarviolainojen ottamisesta (hallintosääntö 28 §). Talousarviolainan ottamiseen liittyvät rajat on esitetty talousarvion rahoituslaskelmassa. Talusojohtajalla on oikeus ottaa tarvittaessa lyhytaikaista lainaa, jonka ottovaltuus vuonna 2025 on 50,0 miljoonaa euroa.

Kajaanin kaupungin tuloslaskelma

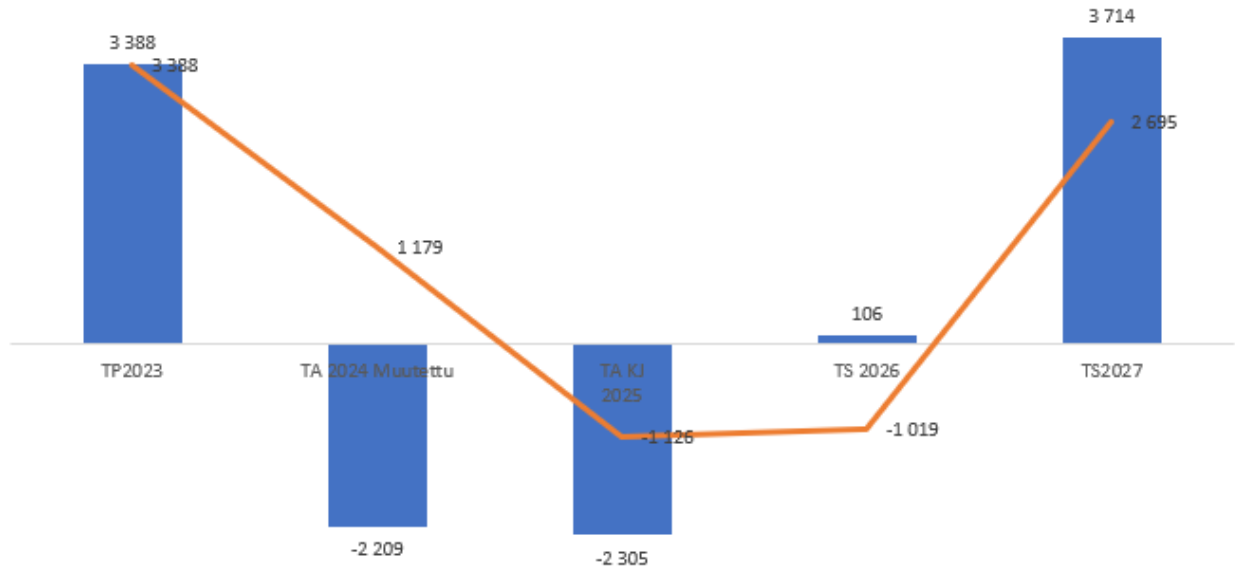
Kajaanin kaupungin tuloslaskelma 2025

KAJAANIN KAUPUNKI	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
TOIMINTATULOT	104 695 129	99 607 323	103 236 899	103 109 078	103 323 126
Myyntitulot	34 728 688	31 201 635	33 677 981	33 530 389	33 602 179
Maksutulot	3 117 620	2 889 102	3 121 750	3 243 312	3 263 673
Tuet ja avustukset	39 394 665	37 979 363	38 226 671	37 817 480	37 516 303
Muut toimintatuotot	27 454 156	27 537 223	28 210 497	28 517 897	28 940 971
VALMISTUS OMAAN KÄYTTÖÖN	635 929	619 360	575 007	437 500	437 500
TOIMINTAMENOT	-230 563 117	-228 580 605	-241 546 409	-240 939 006	-240 463 054
Henkilöstömenot	-95 015 059	-95 537 416	-102 581 331	-103 324 002	-103 489 553
Palvelujen ostot	-55 261 972	-52 109 232	-53 997 605	-53 694 577	-53 195 907
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-15 545 459	-16 249 794	-16 182 118	-16 461 409	-16 614 647
Avustukset	-40 030 328	-39 559 900	-43 342 816	-42 432 725	-42 116 607
Muut toimintamenot	-24 710 298	-25 124 263	-25 442 538	-25 026 293	-25 046 340
TOIMINTAKATE	-125 232 059	-128 353 922	-137 734 502	-137 392 428	-136 702 428
VEROTULOT	81 992 090	83 342 000	86 147 000	88 380 000	90 564 000
VALTIONOSUUDET	47 175 849	48 664 962	53 986 032	54 139 000	55 059 000
RAHOITUSTULOT JA -MENOT	17 249 993	8 556 300	8 787 955	8 693 500	8 592 500
Korkotulot	301 518	100 000	100 000	100 000	100 000
Muut rahoitustulot	25 664 110	10 957 436	11 655 636	11 655 636	11 655 636
Korkomenot	-2 401 319	-1 535 000	-1 995 545	-2 090 000	-2 191 000
Muut rahoitusmenot	-6 314 317	-966 136	-972 136	-972 136	-972 136
VUOSIKATE	21 185 873	12 209 340	11 186 485	13 820 072	17 513 072
POISTOT JA ARVONALENTUMISET	-18 300 224	-16 636 902	-15 781 802	-15 749 992	-15 835 467
Suunnitelman mukaiset poistot	-15 894 962	-16 636 902	-15 781 802	-15 749 992	-15 835 467
Arvonalentumiset	-2 405 262				
TILIKAUDEN TULOS	2 885 650	-4 427 562	-4 595 317	-1 929 920	1 677 605
Poistoeron lisäys (-) tai vähennys (+)	91 578	-11 293 203	1 099 819	1 099 819	1 099 819
Vapaaehtoisten varausten lisäys (-) tai vähennys (+)	405 364	12 850 000	1 190 859	1 000 000	1 000 000
Rahastojen lisäys (-) tai vähennys (+)	5 484	0	0	0	0
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ/ALIJÄÄMÄ	4 043 668	-2 870 764	-2 304 639	169 899	3 777 424
Tavoitteet ja tunnusluvut					
Toimintatulot / Toimintamenot %	45,5 %	43,7 %	42,8 %	42,9 %	43,0 %
Vuosikate / Poistot %	115,8 %	73,4 %	70,9 %	87,7 %	110,6 %

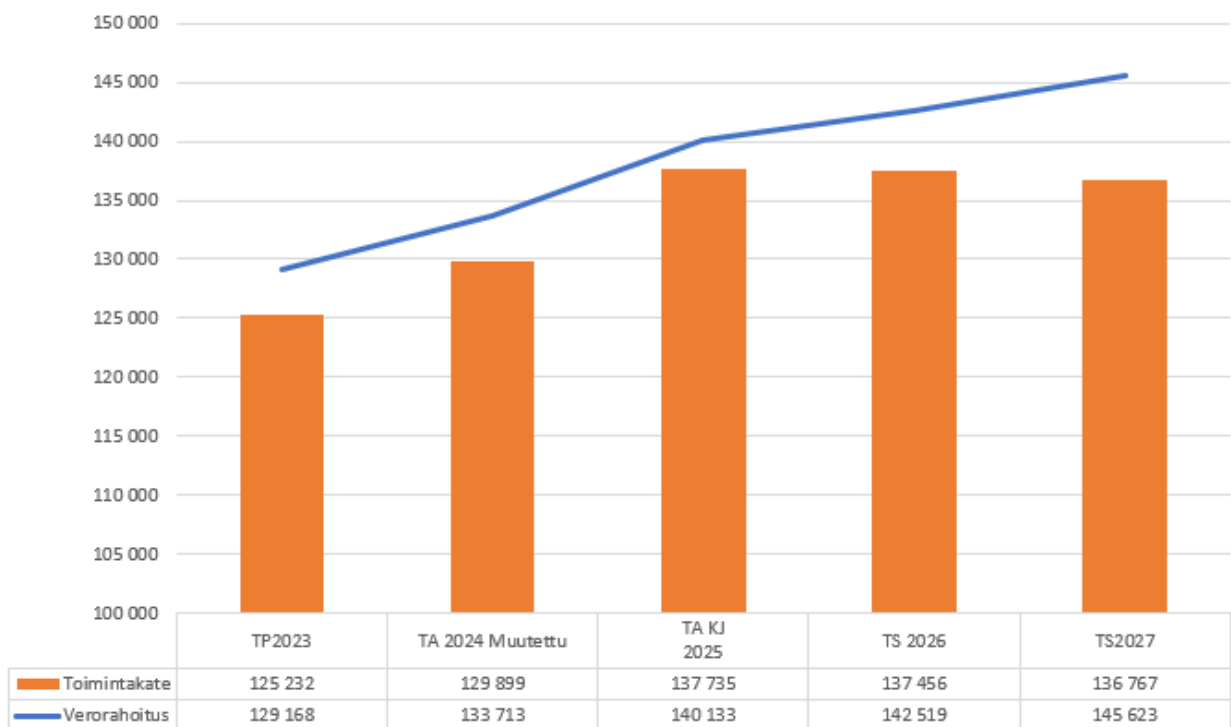

Tilikauden Yli- / alijäämä 2023-2027

■ Yli- / alijäämä   — Kumulatiivinen yli- / alijäämä

Toimintakatteen ja verorahoituksen kehitys (€) 2023 -2027

Kajaanin kaupungin (sis. liikelaitokset) tuloslaskelma 2025
Liikelaitosten vaikutus kunnan tilikauden tuloksen muodostumiseen (ulkoiset erät)

Tilin nimi	TA 2025 Peruskunta	TA 2025 Liikelaitokset	Eliminoinnit Peruskunta	Eliminoinnit Liikelaitokset	TA 2025 Peruskunta ja liikelaitokset yhteensä
TOIMINTATUOTOT	39 274 534	63 962 365	-19 437 800	-51 624 585	32 174 514
Myyntituotot	6 205 919	27 472 062	-1 016 630	-17 090 088	15 571 263
Maksutuotot	3 098 350	23 400			3 121 750
Tuet ja avustukset	1 899 224	36 327 447		-34 534 497	3 692 174
Muut toimintatuotot	28 071 041	139 456	-18 421 170		9 789 327
VALMISTUS OMAAN KÄYTTÖÖN	575 007				575 007
TOIMINTAKULUT	-183 174 251	-58 372 158	58 065 354	12 997 031	-170 484 024
Henkilöstökulut	-72 230 984	-30 350 348			-102 581 331
Palvelujen ostot	-39 064 806	-14 932 799	8 988 572	8 688 716	-36 320 317
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-10 528 609	-5 653 509	429 430		-15 752 688
Avustukset	-43 311 816	-31 000	34 534 497		-8 808 319
Muut toimintakulut	-18 038 036	-7 404 502	14 112 855	4 308 315	-7 021 368
TOIMINTAKATE	-143 324 710	5 590 207	38 627 554	-38 627 554	-137 734 502
VEROTULOT	86 147 000				86 147 000
VALTIONOSUUDET	53 986 032				53 986 032
RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT	9 618 091	-830 136	-827 636	827 636	8 787 955
Korkotuotot	100 000				100 000
Muut rahoitustuotot	11 652 636	3 000	-827 636		10 828 000
Korkokulut	-1 995 545				-1 995 545
Muut rahoituskulut	-139 000	-833 136		827 636	-144 500
VUOSIKATE	6 426 413	4 760 071	37 799 918	-37 799 918	11 186 485
POISTOT JA ARVONALENTUMISET	-12 868 560	-2 913 242			-15 781 802
Suunnitelman mukaiset poistot	-12 868 560	-2 913 242			-15 781 802
TILIKAUDEN TULOS	-6 442 146	1 846 829	37 799 918	-37 799 918	-4 595 317
TILINPÄÄTÖSSIIRROT	1 316 919	973 759			2 290 678
Poistoeron muutos	611 060	488 759			1 099 819
Varausten muutos	1 190 859				1 190 859
Rahastojen muutos	-485 000	485 000			
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ/ALIJÄÄMÄ	-5 125 227	2 820 588	37 799 918	-37 799 918	-2 304 639
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ/ALIJÄÄMÄ VYÖRYTYSERIEN JÄLKEEN	-5 125 227	2 820 588	37 799 918	-37 799 918	-2 304 639

Kajaanin peruskaupungin tuloslaskelma 2025–2027 (sisäiset ja ulkoiset erät)

Kajaanin kaupunki ilman liikelaitoksia	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
TOIMINTATULOT	41 703 324	37 563 551	39 274 534	39 566 118	39 779 191
Myyntitulot	7 661 580	4 761 233	6 205 919	5 765 328	5 536 143
Maksutulot	3 074 289	2 877 102	3 098 350	3 240 612	3 260 973
Tuet ja avustukset	3 816 845	2 555 455	1 899 224	2 043 381	2 042 204
Muut toimintatuotot	27 150 610	27 369 761	28 071 041	28 516 797	28 939 871
VALMISTUS OMAAN KÄYTTÖÖN	635 929	619 360	575 007	437 500	437 500
TOIMINTAMENOT	-173 583 933	-171 470 316	-183 174 251	-182 826 244	-182 482 191
Henkilöstömenot	-66 031 111	-66 562 272	-72 230 984	-73 104 759	-73 373 070
Palvelujen ostot	-39 869 323	-37 226 067	-39 064 806	-38 839 762	-38 364 737
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-9 972 685	-10 558 359	-10 528 609	-10 794 945	-10 912 427
Avustukset	-39 999 328	-39 514 900	-43 311 816	-42 432 725	-42 116 607
Muut toimintamenot	-17 711 486	-17 608 718	-18 038 036	-17 654 053	-17 715 350
TOIMINTAKATE	-131 244 680	-133 287 405	-143 324 710	-142 822 626	-142 265 500
VEROTULOT	81 992 090	83 342 000	86 147 000	88 380 000	90 564 000
VALTIONOSUUDET	47 175 849	48 664 962	53 986 032	54 139 000	55 059 000
RAHOITUSTULOT JA -MENOT	18 459 762	9 386 436	9 618 091	9 523 636	9 422 636
Korkotulot	299 516	100 000	100 000	100 000	100 000
Muut rahoitustulot	25 650 635	10 954 436	11 652 636	11 652 636	11 652 636
Korkomenot	-2 397 172	-1 535 000	-1 995 545	-2 090 000	-2 191 000
Muut rahoitusmenot	-5 093 216	-133 000	-139 000	-139 000	-139 000
VUOSIKATE	16 383 022	8 105 993	6 426 413	9 220 010	12 780 136
POISTOT JA ARVONALENTUMISET	-15 194 545	-13 700 041	-12 868 560	-12 824 257	-12 787 184
Suunnitelman mukaiset poistot	-12 846 618	-13 700 041	-12 868 560	-12 824 257	-12 787 184
Arvonalentumiset	-2 347 928				
TILIKAUDEN TULOS	1 188 477	-5 594 048	-6 442 146	-3 604 246	-7 047
Poistoeron lisäys (-) tai vähennys (+)	344 775	-11 676 725	611 060	611 060	611 060
Vapaaehtoisten varausten lisäys (-) tai vähennys (+)	405 364	12 850 000	1 190 859	1 000 000	1 000 000
Rahastojen lisäys (-) tai vähennys (+)	5 484	-500 000	-485 000	-250 000	-250 000
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ/ALIJÄÄMÄ	1 944 100	-4 920 772	-5 125 227	-2 243 186	1 354 013
Tavoitteet ja tunnusluvut					
Toimintatulot / Toimintamenot %	24,1 %	22,0 %	21,5 %	21,7 %	21,9 %
Vuosikate / Poistot %	107,8 %	59,2 %	49,9 %	71,9 %	99,9 %

Tunnusluvut

Toimintatulot % toimintakuluista = 100 x toimintatulot / (toimintakulut – valmistus omaan käyttöön)

Tunnusluku osoittaa maksurahoituksen osuuden toimintamenojen kattamisesta. Tunnuslukua voidaan tulkita siten, että maksurahoituksen osuuden kasvu vahvistaa kunnan tulorahoitusta. Vuosikate on keskeinen kateluku arvioitaessa tulorahoituksen riittävyyttä. Perusoletus on, että kunnan tulee kyetä rahoittamaan vuosikatteella keskimääräiset poistonalaisten tuotantovälineiden investoinnit.

Vuosikate prosenttia poistonalaisista investoinneista = 100 x vuosikate / keskimääräinen poistonalaisten investointien omahankintameno

Keskimääräinen poistonalaisten investointien omahankintameno määräytyy talousarvion laadintavuotta edeltävän tilipäättösvuoden, kuluva talousarviovuoden ja laadittavan talousarvion ja suunnitelman poistonalaisten investointien omahankintameno keskimäärästä. Omahankintameno on investoinnin hankintameno ja siihen saadun rahoitusosuuden erotus.

Kun tunnusluvun arvo on 100 prosenttia tai sitä suurempi, voidaan kunnan tulorahoituksen katsoa olevan riittävä tai ylijäämäinen. Kunnan talous on heikkenevä ja kunta velkaantuu, kun vuosikate on keskimääräistä poistonalaista investointitasoa heikompi.

Kajaanin kaupungin rahoitusosa

Kaupungin ja liikelaitosten rahoituslaskelmien yhdistelmä 2025

RAHOITUSOSA 1000 €	Yhteensä	Kajaanin kaupunki	Liikelaitokset
Toiminnan rahavirta	11 026	6 266	4 760
Vuosikate	11 186	6 426	4 760
Tulorahoituksen korjaukset	-160	-160	0
Investointien rahavirta	-15 740	-13 022	-2 718
Investointimenot	-16 417	-13 182	-3 235
Rahoitusosuudet investointimenoihin	517	0	517
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	160	160	
Toiminnan ja investointien rahavirta	-4 714	-6 756	2 042
Rahoituksen rahavirta	4 746	4 671	75
Lainakannan muutokset	4 671	4 671	0
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	19 250	19 250	0
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-14 579	-14 579	0
Muut maksuvalmiuden muutokset	-825	-900	75
Vaikutus maksuvalmiuteen	-868	-2 985	2117
Investointien tulorahoitus %	68,1 %		
Lainanhoitokate	0,6		

Peruskaupungin rahoituslaskelma

TALOUS 1000 €	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Vuosikate	16 383	8 106	6 426	9 220	12 780
Tulorahoituksen korjaukset		0	-160	0	0
Muut pakolliset vast.					
Toiminnan rahavirta	16 383	8 106	6 266	9 220	12 780
Investointimenot	-15 179	-15 755	-13 182	-11 106	-12 076
Valtionosuudet ja muut rahoitusosuudet				0	0
Pysyvien vastaavien hyöd. luovutustuotot			160		
Investointien rahavirta	-15 179	-15 755	-13 022	-11 106	-12 076
Toiminnan ja investointien rahavirta	1 204	-7 649	-6 756	-1 886	704
Antolainauksen saamiset					
Lainakannan muutokset	-23 794	8 200	4 671	1 508	-972
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	0	22 200	19 250	14 800	13 300
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-15 986	-14 000	-14 579	-13 292	-14 272
Lyhytaikaisten lainojen muutos	-7 808			0	0
Oman pääoman muutokset					
Muut maksuvalmiuden muutokset			-900	-900	-900
Rahoituksen rahavirta	-23 794	8 200	3 771	1 508	-972
Vaikutus maksuvalmiuteen	-22 590	551	-2 985	-1 278	-1 168
TUNNUSLUVUT					
Investointien tulorahoitus %	107,9 %	51,5 %	48,8 %	83,0 %	105,8 %
Lainanhoitokate	1	0,5	0,4	0,7	0,9

Investointien tulorahoitus, %

= 100 * Vuosikate / Investointien omahankintameno

Investointien tulorahoitus -tunnusluku kertoo, kuinka paljon investointien omahankintamenosta on rahoitettu tulorahoituksella.

Tunnusluku vähennettynä sadasta osoittaa prosenttiosuuden, mikä on jäänyt rahoitettavaksi pääomarahoituksella eli pysyvien vastaavien hyödykkeiden myynnillä, lainalla tai rahavarojen määrää vähentämällä.

Investointien omahankintamenolla tarkoitetaan rahoituslaskelman investointimenoja, joista on vähennetty rahoituslaskelmaan merkityt rahoitusosuudet.

Lainanhoitokate

$$= (\text{Vuosikate} + \text{Korkokulut}) / (\text{Korkokulut} + \text{Lainanlyhennykset})$$

Lainanhoitokate kertoo kunnan tulorahoituksen riittävyyden vieraan pääoman korkojen ja lyhennysten maksuun. Jos kunnan lainanäkannasta enemmän kuin 20 % on kertalyhenteisiä lainoja, otetaan lyhennyksen määräksi tunnuslukua laskettaessa laskennallinen

vuosilyhennys, joka saadaan jakamalla edellä mainittu lainakanta 31.12. kahdeksalla.

Tulorahoitus riittää lainojen hoitoon, jos tunnusluvun arvo on 1 tai suurempi. Kun tunnusluvun arvo on alle 1, joudutaan vieraan pääoman hoitoon ottamaan lisälainaa, realisoimaan kunnan omaisuutta tai vähentämään rahavaroja. Luotettavan kuvan kunnan lainanhoitokyvystä saa tarkastelemalla tunnuslukua useamman vuoden jaksolla. Kunnan lainanhoitokyky on hyvä, kun tunnusluvun arvo on yli 2, tyydyttävä kun tunnusluku on 1–2 ja heikko kun tunnusluvun arvo jää alle yhden.

KAJAANIN KAUPUNGIN HENKILÖSTÖ

Työ- ja virkaehtosopimukset

Kunnalliset virka- ja työehtosopimukset takaavat tasa-arvoiset ja oikeudenmukaiset palvelussuhteen ehdot. Valtakunnallisilla virka- ja työehtosopimuksilla sovitaan muun muassa palkkojen sekä työaikojen perusteista. Asiaa täydentävät paikalliset työ- ja virkaehtosopimukset.

Kunta-alan sopimuksia ovat: Kunnallinen yleinen virka- ja työehtosopimus KVTES, Sosiaali- ja terveydenhuollon työ- ja virkaehtosopimus SOTE-sopimus, Kunnallinen opetushenkilöstön virka- ja työehtosopimus OVTES, Kunnallinen teknisen henkilöstön virka- ja työehtosopimus TS, Kunnallisen tuntipalkkaisten virka- ja työehtosopimus TTES ja Kunnallinen näyttelijöiden työehtosopimus.

Kajaani-sopimus

Kajaanin kaupungin työnantajan edustajat ja henkilöstöä edustavat pääsopijajärjestöt ovat kirjanneet henkilöstöjohtamisen yhteisen tahtotilan Kajaani-sopimukseen. Sopimussopimuksella on ollut yhteinen näkemys ja sitoumus palvelutuotannon rakenteellisten muutosten toteuttamiseen.

Kajaanin kaupungin toiminta, talous ja henkilöstö mitoitetaan niin, että kaupungin strategiset näkökulmat, palvelujen vaikuttavuus ja laatu, asiakastyytyväisyys, prosessien sujuvuus, taloudellisuus sekä henkilöstön tuloksellisuus ovat tasapainossa keskenään. Talousarviossa tehtävien rakenteellisten muutosten henkilöstövaikutukset selvitetään erikseen.

Työyhteisöissä, työtavoissa, työn organisoinnissa ja organisaatiossa tapahtuu koko ajan muutoksia. Sitoutumisen kannalta on välttämätöntä, että asiat käsitellään yhteistoiminnallisesti. Työntekijöillä ja viranhaltijoilla on oikeus ja velvollisuus osallistua prosesseihin, joilla haetaan uusia tapoja ja menetelmiä sekä uudenlaista työn organisointia. Kajaani-sopimus on voimassa toistaiseksi.

Henkilöstöohjelma 2023–2026

Nykyinen Henkilöstöohjelma on voimassa vuosina 2023–2026. Henkilöstöohjelman kantava teema on myönteinen henkilöstökokeemus. Henkilöstöstrategisina painopisteinä ovat tasa-arvoisuus ja yhdenvertaisuus, yhteistyö- ja vuorovaikutuksen kehittäminen, johtaminen ja esihenkilötyö sekä työhyvinvointi ja työkykyjohtaminen. Huomiota kiinnitetään myönteiseen työnantajakuvaan sekä pito- ja vetovoimaan.

Kajaanin kaupungin toimialojen ja liikelaitosten henkilöstön osaamisen kehittämisen tarpeet kartoitetaan vuosittain, ja ne käsitellään henkilöstö- ja koulutussuunnitelman tekemisen yhteydessä. Toimialue- ja tulosyksikkökohtaiset toiminnallisia ja taloudellisia tavoitteita vastaavat osaamisen kehittämissuunnitelmat jalkautetaan kehityskeskustelun yhteydessä henkilö- ja/tai ryhmäkohtaisesti.

Henkilöstösuunnittelu ja työntekijöiden rekrytointi

Henkilöstön määrän ja osaamisen tarvetta ennakoidaan proaktiivisella henkilöstösuunnittelulla toimialoilla ja liikelaitoksissa. Henkilöstöresurssin suunnittelu kytkeytyy kiinteästi palvelutuotannon suunnitteluun. Kajaanin kaupungin hyvinvoiva, osaava ja oikein mitoitettu henkilöstö tuottaa kaupunkilaisille hyvinvointia ja alueen kilpailukykyisyyttä lisääviä asiakaslähtöisiä palveluita. Henkilöstöresurssin suunnittelu konkretisoi talousarviossa. Henkilöstöjohtaja käy toimialojen ja liikelaitosten johdon kanssa keskustelut henkilöstöresurssin suunnittelusta talousarvioprosessin yhteydessä.

Henkilöstösuunnittelutyöryhmä koordinoi henkilöstösuunnittelun yleisiä linjoja. Henkilöstösuunnittelu-työryhmään kuuluvat henkilöstöjohtaja (pj), hallintojohtaja, toimiala- ja liikelaitosjohtajat, henkilöstön kehittämispäällikkö, työhyvinvointipäällikkö, palvelusuhdepäällikkö sekä henkilöstösuunnittelija (sihteeri).

Talouden sopeuttamissuunnitelmassa vuosille 2023–2026 on määritelty toimiala- ja liikelaitoskohtaiset henkilöstömenosäästövoitteet. Kun työntekijä jää eläkkeelle tai lähtee pois kaupungin palveluksesta, jokaisen avoinna olevan tehtävän kohdalla harkitaan toimialalla huolellisesti, voidaanko tehtävä jättää täyttämättä ja voidaanko työtehtävät hoitaa toisin. Uusien työntekijöiden/viranhaltijoiden palkkaamiseen haetaan lupa kirjallisesti toimialajohtajalta.

Eläköityvien määrä vuosittain (arvio)	2025	2026	2027
Kaupunginhallitus ja konsernipalvelut	1	5	1
Ympäristötekniinen toimiala	3	7	11
Sivistystoimiala	13	23	17
Kaupunki yhteensä	17	35	29
Kajaanin Vesi -liikelaitos	1	0	1
Kajaanin Mamselli -liikelaitos	8	2	4
Kajaanin kaupungin koulutusliikelaitos	7	11	11
Liikelaitokset yhteensä	17	14	16
Kaupunki ja liikelaitokset yhteensä	34	49	45

Eläköitymisennusteet pohjautuvat kaupungin HR-järjestelmän tietoihin. Eläköityminen on lähivuosina voimakkainta opetus- ja kasvatusalalla. Eläköityminen on lähivuosina voimakkainta opetus- ja kasvatusalalla.

Työyhteisön toimivuus on koko työyhteisön asia

Muuttuva toimintaympäristö edellyttää koko henkilöstöltä jatkuvaa uudistumiskykyä, yhteistyötä, vuorovaikutusta sekä ajanmukaisia työ- ja toimintatapoja. Työyhteisön jokaisella jäsenellä tulee olla selkeä kuva työn merkityksestä kaupungin palvelutuotannon kokonaisuudessa.

Työkyvyn aktiivisen tuen toimintamalli on päivitetty vuonna 2023 yhteistyössä asiantuntijatahojen kanssa. Työntekijän työkykyä heikentäviin tekijöihin tartutaan varhaisessa vaiheessa, ennakoiden. Esihenkilön tulee tunnistaa työhyvinvointia ja työkykyä heikentävät tekijät riittävän ajoissa, ottaa ne puheeksi ja toimia yhteisten ohjeiden mukaan tilanteen korjaamiseksi. Vastuuta näissä asioissa on koko työyhteisöllä, työntekijällä itsellään ja työkavereilla, ja erityinen huolehtimisvelvollisuus on työnantajan edustajilla eli esihenkilöillä.

Työoloja ja niiden kehitystä seurataan yksikkötasolla säännöllisesti. Työyhteisökysely antaa tietoja työyhteisön toimivuudesta, johtamisesta, työyhteisön työkykytilanteesta sekä koetusta stressistä ja työnilosta. Kysely antaa myös ajankohtaista tietoa uusista kehittämisen haasteista työyhteisö- ja kaupungin tasolla.

Työyhteisön toimivuutta mitataan säännöllisesti työyhteisön toimivuuskyselyllä. Työyhteisökyselyn koordinoinnista vastaa työhyvinvointipäällikkö. Kyselyn tulosten perusteella työyksiköissä valitaan kehittämistoimenpiteet ja aikataulut, joista vastaa työyksikön johto.

Kajaanin kaupungin maine työnantajana ja sujuvan arjen kaupunkina on keskeinen tekijä rekrytoinneissa. Työnantajakuva on osa Kajaanin kaupungin kaupunkikuvaa.

Työsuojelutoiminnalla varmistetaan ja edistetään työhyvinvointia

Työsuojelu on osa henkilöstövoimavarojen strategista johtamista. Työsuojelutoiminnan tavoitteena on edistää ja kehittää henkilöstöstrategiaan pohjautuvien johtamis- ja toimintatapojen avulla työn ja työympäristön terveellisyyttä ja turvallisuutta sekä henkilöstön kokemaa työhyvinvointia.

Kuluva työsuojelun yhteistoimintakausi on käynnistynyt vuoden 2022 alusta. Työsuojelun yhteistoiminta on työnantajan ja henkilöstön vuorovaikutteista yhteistoimintaa, jonka tarkoituksena on mahdollistaa työntekijöiden osallistuminen ja vaikuttaminen työpaikan terveellisyyttä ja turvallisuutta koskevien asioiden käsittelyyn. Työsuojelun yhteistoiminnan tavoitteena on ehkäistä työn vaaroista ja haitoista aiheutuvia työn kuormitustekijöitä sekä edistää yksilö- ja yhteisötason työhyvinvointia.

Työolojen haittojen ja vaarojen selvittämisestä, riskien arvioinnista ja tarvittavista korjaustoimenpiteistä vastuu on työnantajalla. Työväline työn haittojen ja vaarojen selvittämiseen sekä riskien arviointiin on Kajaanin kaupungissa Granite-ohjelma, jonka avulla työyksiköissä esihenkilöiden johdolla ja yhteistyössä henkilöstön kanssa toteutetaan riskienarviointi- ja hallintaprosessi. Työn vaarat ja haitat on selvitettävä ja riskit arvioitava säännöllisesti ja aina työolosuhteiden muuttuessa.

Kajaanin kaupungin työsuojelun toimintaohjelmassa esitetään tavoitteet turvallisuuden ja terveellisuuden edistämiseksi ja työntekijöiden työkyvyn ylläpitämiseksi. Toimintaohjelmassa käsitellään työpaikan työolojen kehittämistarpeita ja työympäristöön liittyvien eri tekijöiden vaikutuksia. Työsuojelun toimintaohjelmassa selvitetään myös työsuojeluvastuut ja työsuojelun yhteistoiminnan järjestämistapa. Työsuojelun toimintaohjelma on päivitetty työsuojelun toimintakauden alussa alkuvuodesta 2022.

Vuotuisessa työterveyshuollon toimintasuunnitelmassa esitetään työterveyshuollon yleiset tavoitteet sekä työpaikkojen olosuhteisiin perustuvat tarpeet ja tarvittavat toimenpiteet. Työkykyriskien hallinta ja työkyvyn edistäminen toteutuu työyhteistöissä aktiivisen toimintamallin mukaisesti yhteistoiminnassa esihenkilön ja työntekijän kesken. Esihenkilöiden ja työntekijöiden tukena työkyvyn riskien hallinnoimisessa sekä työ- ja toimintakyvyn edistämässä toimivat työterveyshuollon, Kelan ja Kevan palvelut.

Lain mukaisena työsuojelutoimikuntana toimii Kajaanin kaupungin yhteistyötoimikunta, jossa jäseninä ovat luottamushenkilöiden edustajat, kaupungin johto, henkilöstöjärjestöjen edustajat sekä työsuojelun yhteistoimintahenkilöt. Yhteistyötoimikunnassa käsitellään yleisellä tasolla työntekijöiden turvallisuuteen, terveyteen ja työkykyyn liittyviä asioita. Yhteistyötoimikunta tekee tarvittaessa esityksiä, joiden tavoitteena on mm. kehittää työoloja, työterveyshuoltoa ja työkykyä ylläpitävää toimintaa.

Henkilöstöraportti

Henkilöstötietoihin ja sen tunnuslukuihin perustuvan strategian ja toimintalähtöisen arvioinnin tavoitteena on saada aikaan kokonaiskuva henkilöstön tilasta ja kehityksestä sekä tunnistaa vastuut ja kehittämistä vaativat alueet. Henkilöstöön liittyviä keskeisiä tunnuslukuja seurataan säännöllisesti ja raportoidaan tarkemmalla tasolla puolivuositain. Vuosittain tehdään henkilöstöraportti tilinpäätöksen yhteydessä. Raportointi on tärkeä osa tiedolla johtamista.

Henkilöstöjohtamista koskevia kaupungin ohjeita

- Henkilöstöohjelma
- Henkilöstö- ja koulutussuunnitelma
- Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma
- Pehdyttämisohje
- Työsuojelun toimintaohjelma
- Epäasiallisen kohtelun ehkäisy
- Työkyvyn aktiivisen tuen toimintamalli
- Päihdeohjelma
- Kehityskeskusteluohje
- Lähtökeskusteluohje

Henkilötyövuodet 2023–2027, HTV2 (sis. vakinaiset, määräaikaiset, harjoittelijat ja oppisopimukset)

Henkilötyövuosi HTV2 = palkallisten palveluksessa olopäivien lukumäärä kalenteripäivinä/365 suhteutettuna ko. ajanjaksoon (vähennetty palkattomat poissaolot viikkotyöajan mukaan)

Tulosalueittain	TP 2023	TA2024	TA2025	Muutos HTV2 TA2024- TA2025	TS 2026	TS 2027
Konsernin johto ja demokratiapalvelut	2,5	3,5	3,5	0,0	3,5	3,5
Hallintopalvelut	33,9	33,3	34,8	1,5	33,8	33,3
Henkilöstöpalvelut	16,6	15,3	15,3	0,0	15,3	15,3
Talous- ja hankintapalvelut	13,9	13,5	13,0	-0,5	13,0	12,5
Elinvoimapalvelut	35,6	23,9	73,9	50,0	71,9	69,9
Sivistystoimialan hallinto	1,0	1,0	1,0	0,0	1,0	1,0
Varhaiskasvatus	374,0	378,8	340,0	-38,8	336,0	334,0
Perusopetus	451,0	438,6	452,9	14,3	443,0	436,0
Kulttuuripalvelut	95,9	90,0	88,5	-1,5	88,6	87,6
Nuorisopalvelut	24,4	23,0	22,6	-0,4	22,6	22,6
Kaukametsä	80,2	73,2	70,3	-2,9	70,3	70,3
Ympäristötekkinen hallinto	1,2	1,5	1,5	0,0	1,5	1,5
Maankäyttö, suunn. ja viranom.toim.	38,5	35,5	38,0	2,5	37,0	36,0
Kunnallistekniikka ja liikunta	74,0	73,5	73,5	0,0	72,5	72,5
Tilakeskus	44,6	49,0	44,0	-5,0	44,0	44,0
Tukityöllistäminen	4,3	30,0	0,0	-30,0	0,0	0,0
Kajaanin kaupunki yhteensä	1291,2	1283,6	1272,8	-10,8	1254,0	1240,0
Kajaanin Vesi -liikelaitos	19,0	19,0	18,9	-0,1	18,9	18,9
Kajaanin Mamselli -liikelaitos	164,4	162,0	148,0	-14,0	148,0	148,0
Kajaanin kaupungin koulutusliikelaitos	335,8	339,8	321,7	-18,1	319,0	317,0
Liikelaitokset yhteensä	519,2	520,8	488,6	-32,2	485,9	483,9
Kaupunki ja liikelaitokset yhteensä	1810,4	1804,4	1761,4	-43,0	1739,9	1723,9

Taulukossa henkilötyövuodet on kohdistettu toimialoille työnjohdon mukaan. Kustannukset henkilöstökuluista kohdennetaan toimialoille tehtävien mukaan.

Toimialoilla on tehty henkilöstöresurssisuunnittelu (HTV) osana palvelutuotannon kokonaissuunnittelua vuodelle 2025 ja suunnittelukaudelle.

Kaupungin ja liikelaitosten kokonaistarkastelussa henkilöstömäärä vähenee talousarvion 2024 määrästä 56,9 HTV:lla vuoteen 2025. Tukityöllistäminen (palkkatuki) jää nyky muodossaan pois vuoden 2025 alusta TE-uudistuksen myötä.

Henkilöstöpalveluiden HTV-määrä sisältää myös pääluottamusmiehet ja työsuojeluvaltuutetut.

Valtion TE-palvelut siirtyvät kuntien hoidettavaksi 1.1.2025 lukien. Elinvoimapalveluihin siirtyy tuolloin liikkeenluovutuksella valtiolta henkilöstöä, mikä lisää Elinvoimapalveluiden henkilöstöä 46 HTV:lla.

Lasten syntyvyyden alentuminen alkaa näkyä varhaiskasvatuksen palvelutarpeessa. Asiakasmäärän pientymisen myötä palvelutuotantoa sopeutetaan, mikä näkyy myös henkilöstön määrän vähenemisenä.

Valtionavun leikkaukset toisen asteen koulutukseen ja kulttuuripalveluihin tulevat vaikuttamaan palvelujen tuottamiseen ja myös henkilöstöresurssin tarpeeseen vuonna 2025.

Henkilöstöresurssin suunnittelussa otetaan huomioon henkilöstön eläköityminen.

KÄYTTÖTALOUS

Konsernipalvelut

Perustehtävä

Konsernipalvelut luo elinvoimaa ja hyvinvointia kajaanilaisille sekä ohjaa ja tukee Kajaani-konsernia perustehtävässä onnistumisessa ja strategisten tavoitteiden saavuttamisessa. Konsernipalvelut-toimiala vastaa elinvoima-, henkilöstö-, hallinto- ja talouspalvelujen järjestämisestä ja kehittämisestä.

Toimintaympäristön muutos

TE-palvelu-uudistuksen myötä valtion TE-palvelut siirtyvät kunnille vuoden 2025 alkaen. Kajaanin kaupunki toimii Kainuu-Koillismaan työllisyysalueen vastuukuntana ja työvoimaviranomaisena. Työvoimaviranomaisen tehtäviä hoitaa konsernipalvelujen elinvoimapalvelujen tulosyksikkö, johon siirtyy 46 henkeä Kainuun TE-toimistosta ja ELY-keskuksesta, sekä keskitettyihin työllisyysalueen palveluihin että Kajaanin henkilöasiakastyöhön. TE-palvelujen uudistamisessa työllisyysalueelle tavoitteena on löytää uusia vaikuttavia toimintatapoja osaavan työvoiman rekrytointiin ja yritysten lisääntyvään työllistämiseen.

25–34-vuotiaiden poismuuttoanalyysin perusteella Kajaani kärsii yliopistottomia verrokkikuntia ja maakuntakeskuksia merkittävästi enemmän muuttotappiota tuossa nuorten aikuisten ikäryhmässä. Jatkuessaan kehitys voi haitata vakavasti kaupungin kehittämismahdollisuuksia, jotka muutoin ovat hyvät aluetalouden vahvan kehityksen ansiosta. Haasteeseen tullaan etsimään keinoja yhteistyössä kaupunkikonsernin toimijoiden, elinkeinoelämän ja muiden kumppanien kanssa.

Elinvoimapalvelujen viestinnän ja markkinoinnin tapahtumatuottajapalvelut sekä kaupunkitapahtumien rahoitus siirtyvät Kaukumetsän kulttuuri- ja tapahtumayksiköstä laajemmin koko kaupungin kulttuuri- ja tapahtumayksiköksi muuttuvaan tiimiin.

Kajaanin kaupunki on mukana molemmissa hallituskauden suuralueiden kehitysohjelmissa, Pohjoisessa ohjelmassa ja Itä-Suomen ohjelmassa. Ohjelmatoimitus ja mahdollinen ohjelmarahoitus tarkentuu alkuvuoden 2025 aikana.

Kuntien rahoitusjärjestelmässä on tapahtumassa myös merkittäviä uudistuksia. TE-kokonaisuudesta muodostuu kunnille merkittävä palvelukokonaisuus ja kunnat osallistuvat jatkossa myös entistä enemmän työttömyysetuuksien rahoittamiseen. Siirtyvät palvelut ja kasvavat vastuut työttömyysetuuskuluista korvataan kunnille valtionosuuksina. Ammatillisen ja lukiokoulutuksen rahoitusjärjestelmät uudistetaan vuodesta 2026 alkaen. Kuntien peruspalveluiden valtionosuusuudistus siirtyy vuodelle eteenpäin ja tavoitteena on toteuttaa uudistus vuodesta 2027 alkaen.

Talousarvion perustelut

Energialiiketoimintojen kehittämiseksi Kajaanin kaupunki sitoutuu edistämään Loiste Oy:n kasvu- ja investointiohjelmaa. Lämpöliiketoimintojen investoinnit rahoitetaan positiivinen kassavirta hyödyntämällä omistussuhteiden suhteessa. Loiste Lämpöön tehdään sijoitetun vapaan oman pääoman rahaston mukainen n. 14,0 milj. euron rahastosijoitus. Sijoitus palautetaan omistajille pääoman palautuksena ja sijoituksesta laaditaan erillinen sopimus Loiste Lämpö Oy:n osakkaiden kesken.

Hallintopalvelujen johdossa tapahtuu muutos, kun hallintojohtajan eläköityessä hallintojohtajan ja kaupunginlakimiehen virkoihin astuvat uudet henkilöt. Virkojen tehtäväjärjestelyt ja uusien henkilöiden perehdyttäminen on tärkeää. Koko henkilöstön kehittämistyötä jatketaan tehtäväkuvien, vastuiden, osaamisen ja sijaisuuksien varmistamiseksi ja kehittämiseksi. Erityisesti tietosuojaa, tietoturvaa ja riskienhallintaa kehitetään.

Huhtikuussa 2025 toimitetaan kuntavaalit ja samassa yhteydessä myös aluevaalit. Kaupungin uudet luottamushenkilöt perehdytetään toimintaympäristöön ja toimintaa ohjaavaan lainsäädäntöön.

Kajaanin kaupunkistrategia 2027–2030 valmistellaan vuoden 2025 aikana.

Osallisuus- ja hyvinvointityössä edistetään järjestöjen välistä toiminnallista yhteistyötä.

Hyvinvointialueen kanssa toteutetaan kevään 2024 aikana laaditun hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen yhteistyömallia, joka sisältää kolme eri tasoa: 1) vuosittaiset HYTE-neuvottelut, 2) työryhmät ja suunnitelmat sekä 3) arjen yhteistyö. Vuosittaisissa

neuvotteluissa nähdään hyvinvoinnin ja terveyden sekä sen edistämistoimien kokonaistilanne. Työryhmät ovat rakenteita, jotka tekevät yhteistyötä ja tiedon jakamisesta selkeää. Samaan suuntaan ohjaavat suunnitelmat ohjaavat arjen yhteistyötä.

Tietohallinnon tavoitteena ovat osaamisen kehittäminen, Microsoft 365 hallintamallin päivitys, palvelunhallintatuotteen käyttöönotto ja toiminnan vakiointi, tietoliikenneyhteyksien parantaminen, lähituen ja -prosessin yhdenmukaistaminen, kahden palvelukonaisuuden kilpailutus, tietoturvakonaisuuden kehitys ja tietoturvapalveluiden integrointi osaksi tietohallintoa sekä tukea toimialoja heidän ICT-tarpeissaan.

Henkilöstöpalveluissa tarkistetaan perusprosessien toimivuus ja hyödynnetään tehokkaasti uusia HR-järjestelmiä. Yhteistyötä tehdään tiiviisti keskeisten ulkoisten palveluntuottajien kanssa kehittämistyössä. Strategisessa henkilöstöjohtamisessa hyödynnetään säännöllisesti raportoitavaa tietoa. Kaupungin henkilöstön työhyvinvointityötä edistetään. Kaupungin työnantajakuvaan kiinnitetään huomiota. Henkilöstöpalvelut tukee toimialoja ja liikelaitoksia henkilöstöohjelman (2023-2026), tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelman sekä työkyvyn aktiivisen tuen toimintamallin periaatteiden mukaisessa toiminnassa ja ohjelmien soveltamisessa. Henkilöstön ja esihenkilöiden osaamista tuetaan koulutuksilla ja valmennuksilla tunnistettujen osaamisen kehittämisen tarpeiden suunnassa. Henkilöstöviestintää kehitetään.

Talouspalveluissa varmistetaan sopeuttamisohjelman täysimääräinen toimeenpano ja panostetaan kaupunkitason talous- ja hankintaosaamisen vahvistamiseen. Talouden hallintaan liittyvää osaamista vahvistetaan järjestämällä koulutuksia ja tukemalla toimialojen ja liikelaitosten taloudesta vastaavia toiminnan ja talouden suunnittelussa ja seurannassa. Taloushallinnon prosessien systemaattista kehittämistä jatketaan ja verkkokauppa otetaan käyttöön. Hankinnoissa panostetaan hankintojen johtamisen kehittämiseen ja edistetään hankintaohjelman mukaisia tavoitteita. Varainhankinnan ja sijoitustoiminnan periaatteet päivitetään.

Sitovat tavoitteet

Valtuustoon nähden sitovat toiminnalliset tavoitteet

Raportointivastuussa konsernipalveluiden viranhaltijat

Elinvoima ja osaaminen

Toiminnallinen tavoite	Mittari	Tavoite 2025
Tasapainoisella taloudella varmistamme kaupungin elinvoiman: talouden sopeuttamissuunnitelman toimeenpaneminen, ohjaus ja valvonta kaupunkitasoisesti	Talouden sopeuttamissuunnitelman euromääräisten tavoitteiden saavuttaminen.	Säästöt ohjelman mukaan v. 2025 3,58 milj. euroa
Kajaanin koulutuskeskittymän kehittäminen vetovoimaiseksi kampukseksi, joka houkuttelee opiskelijoita sekä yrityksiä ja koulutusympäristöstä hyötyviä muita toimijoita.	Kajaanin kampus 2025-hankkeen toteuttaminen tavoitteena hankkeen jälkeen Suomen työelämälähtöisin kampus.	Kampushankesuunnitelman toimenpiteiden toteuttaminen, kampuskeskukseen työelämäyhteistyön ja opiskelijapalvelujen käyttö, yrityskäytössä olevien tilojen lisääminen, oppilaitosten yhteistyön lisääntyminen
Kajaanin datakeskusekosysteemin laajentaminen ja alan liiketoiminnan kasvattaminen	Datakeskusoperaattorien ja datakeskusten ja niiden kumppanien sujuva sijoittuminen Kajaaniin	KDC2 - Kajaanin datakeskusekosysteemin jatkokehittäminen -hankkeen toteuttaminen, datakeskusten sijoittamisen tuki ja kumppanuudet, datakeskusalun koulutuksen ja TKI:n lisääminen sekä kaupungin oman datakeskusten tukihankeen palvelujen käyttö
Game City Kajaanin toteuttaminen tavoitteena pelialan liiketoiminnan kasvattaminen	Pelialan yritystoiminnan lisääntyminen	Start up -yritysten tukimallin toimivuus, pelialan tapahtumien kehittäminen, pelialan yrittäjyyden alkuvaiheen rahoitusratkaisujen etsiminen, KAMK:n pelialan GEMS-kehityshankkeen toteuttaminen

Koulutustaso nousee ja koulutus on vetovoimaista ja vaikuttavaa.	Uudet korkeakoulutasoiset koulutus-avaukset	Opetusalan tutkintoon/kelpoisuuteen johtavien koulutusten jatkomahtollisuuksien selvittäminen, teknologia-alojen yliopistokoulutusten valmistelu
Kajaanin Taidekampuksen luominen tukemaan kaupungin elinvoimaa ja mainetta	Kajaanin Taidekampuksesta tulee yksi keskeinen elementti lisäämään kaupungin vetovoimaa ja pitovoimaa, erityisesti nuorten osajien parissa	Taidekampus -hankkeen toteuttaminen, Taidekampuksen hyödyntäminen mainetyössä sekä sopimuksellisuuksissa valtion kulttuurihallinnon kanssa
Mahdollistetaan suurten, myönteisiä aluetaloudellisia vaikutuksia tuovien tapahtumien kehittyminen ja lisääntyminen	Suurten tapahtumien aluetaloudellisten vaikutusten kasvu, lähtötaso 2024 selvityksen perusteella 1,3 milj. euroa.	Toimenpidesuunnitelma vuosille 2025–2027 Kajaanin suurten tapahtumien kehittymisen tukemiseksi ja lisääntymiseksi sekä niiden elinvoimaperusteiseksi rahoittamiseksi
Kajaanin vetovoimatekijöiden sekä seudun ura- ja työmahdollisuuksien esiin nostaminen alueesta kiinnostuneille yhteistyössä elinkeinoelämän kanssa	Markkinoinnin ja viestinnän toimenpiteiden kohdentaminen Kajaanista kiinnostuneille tai potentiaalisesti kiinnostuville kohderyhmille.	Kajaanin kaupungin verkkosivustojen kävijämäärät kasvavat vuoden 2024 tasosta. Sosiaalisen median kattavuus ylittää vuoden 2024 tason
Kaupungin kansainvälisten rekrytointi- ja asettautumispalvelujen tunnettujen ja käytön lisääminen työnantajien parissa. KAMK:n ulkomaalaisten opiskelijoiden tukeminen paikkakunnalle asettautumisessa ja sitoutumisessa	Ulkomaisen työvoiman rekrytointia tukevien palvelujen työnantaja- ja henkilöasiakkaiden määrä, KAMK:n kv. opiskelijoiden alkukartoitusten määrä	Suurempi kuin vuonna 2024
Opiskelijoiden sitouttaminen Kajaaniin: opiskelijamyönteisen Kajaanin toimenpiteet hakuvetovoiman parantamiseksi, harjoittelu- ja opinnäyte-työpaikkojen aktivointi, myös kansainvälisten opiskelijoiden osalta, muualla opiskelevien tavoittaminen	Kajaanissa opiskelevien valmistuneiden työllistyminen alueelle, muualla opiskelevien kajaanilaislähtöisten opiskelijoiden kontaktoinnin määrät	Kajaanissa opiskelevien työllistymisen alueelle yli 70 % valmistuneista, muualla opiskelevien kontaktointimäärä (ei aiempaa vertailulukua)
Saavutettavuuden varmistaminen ja pitkäjänteinen parantaminen	Reittitentoliikenteen pitkäjänteinen jatkuminen. Savon radan nopeuksien ja sujuvuuden voimakas kehittäminen.	Markkinaehtoisen tai ostoliikenteen lentoliikenteen jatkumisen varmistaminen huhtikuusta 2026 alkaen. Savon radan parantamisen saaminen valtion väyläinvestointiohjelmiin.
Kajaanilaisten työttömien työnhakijoiden aktivointi kohti avoimia työmarkkinoita, yrittäjyyttä ja opintoja.	Työttömien osuus työvoimasta.	8,5 %
	Työttömien osuus työvoimasta.	8,5 %
	Työllistymiseen/yrittäjyyteen/opiskeluun päätyneiden työnhakujien määrä / kk	45/kk
	Kajaanilaisten % -virta yli 3 kk työttömyyteen, 6 kk työttömyyteen ja 12 kk työttömyyteen.	% -virta yli 3 kk työttömyyteen enintään 40 %, 6 kk työttömyyteen enintään 20 % ja 12 kk työttömyyteen enintään 10 %
Yhteistyön lisääminen paikallisten työnantajien kanssa ja valtiolta siirtyvien yrityspalveluiden yhteensovittaminen kunnan omaisiin yrityspalveluihin ja työllisyyspalveluihin.	Yrityksissä olevien työkokeilu- ja harjoittelupaikkojen määrä.	Työllisyyspalveluille ilmoitettujen työkokeilu- ja harjoittelupaikkojen määrän kasvu 50 %.
	Työllistymistä edistävien uusien toimien käyttöönotto. (esim. uudistuneen työllistämisen kuntalaisen käyttö yritysissä ja puolisytyöpaikka palvelu	Kajaanin kaupungin myöntämän kuntalaisen talousarvioon hyväksytyin määrärahavarausten käyttö 100%. Onnistuneita kontakteja puolisytyöpaikka

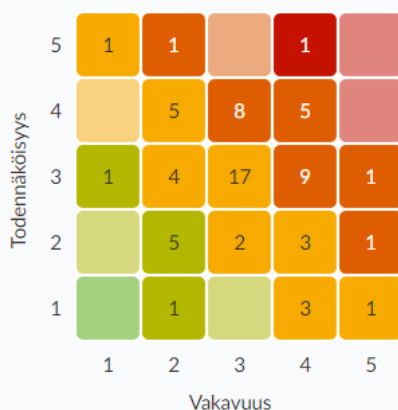
	tunnetaan kaupungin omana palveluna, joka auttaa työnantajia löytämään tekijöitä.)	palvelun kautta vähintään 15/vuodessa.
Vieraskielisten kajaanilaisten kotoutuminen ja aktivointi kohti avoimia työmarkkinoita, yrittäjyyttä ja opintoja.	Vieraskielisten työnhakijoiden % -virta yli 3 kk työttömyyteen, 6 kk työttömyyteen ja 12 kk työttömyyteen.	% -virta yli 3 kk työttömyyteen enintään 30 %, 6 kk työttömyyteen enintään 9 % ja 12 kk työttömyyteen enintään 3 %.
	Tehtyjen osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arviointien ja kotoutumissuunnitelmien määrä.	Tavoitteena on, että 100 prosentille kotoutumispalveluiden asiakkaista on tehty palvelutarpeen arviointi ja suunnitelma kolmen kuukauden jälkeen asiakkuuden alkamisesta.

Kestävä kehitys

Edistämme niin luonnon, ihmisten kuin taloudellistenkin resurssien kestävää käyttöä.	Vastuullisuuskriteerit hankinnoissa, kpl	Huomioidaan vähintään 10 hankinnassa
--	--	--------------------------------------

20 – 25	Kriittinen tai ei siedettävissä oleva riski. Tällainen riskitekijä vaatii yleensä välittömiä toimia.
10 – 16	Merkittävä tai nopeasti toimenpiteitä vaativa riski. Yleensä tämän kaltaiselle riskille on luotava suunnitelma, jolla sitä hallitaan, esimerkiksi sen pienentämisen osalta.
4 – 9	Huomioitava tai seurattava riski. Välittömät toimenpiteet eivät ole välttämättömiä, mutta riskiä ja sen kehittymistä on seurattava.
1 – 4	Ei riskiä tai hyvin matala riski. Ei vaadi välittömiä toimenpiteitä.

Riskikartta

10 merkittävintä riskiä

☐	Kajaanin kaupunki > Konsernipalvelut > Elinvoimapaalvelut > Elinvoimapaalvelut	2.1.1. Strategiset riskit	Työvoimapula	20
☐	Kajaanin kaupunki > Konsernipalvelut > Talouspalvelut > Talouspalvelut	2.2.1. Taloudelliset riskit	Valtionosuuksien ja verotulojen poikkeamat, muutokset	16
☐	Kajaanin kaupunki > Konsernipalvelut > Elinvoimapaalvelut > Elinvoimapaalvelut	2.3.1. Operatiiviset riskit	Rekrytointi: Osaavan työvoiman saatavuus Kajaanisssa	16
☐	Kajaanin kaupunki > Konsernipalvelut > Elinvoimapaalvelut > Elinvoimapaalvelut	2.2.1. Taloudelliset riskit	TE-Palveluiden uudistukseen liittyvä rahoitusmallin muutoksesta aiheutuva epävarmuus	16
☐	Kajaanin kaupunki > Konsernipalvelut > Elinvoimapaalvelut > Elinvoimapaalvelut	2.1.1. Strategiset riskit	TE-Palveluiden siirto kuntien vastuulle ja siirtyviä tehtäviä ei korvata täysimääräisesti	16
☐	Kajaanin kaupunki > Konsernipalvelut > Talouspalvelut > Talouspalvelut	2.2.1. Taloudelliset riskit	Kaupunkikonsernin toimintaan, talouteen ja toimintaympäristön muutokseen liittyvät riskit	16
☐	Kajaanin kaupunki > Konsernipalvelut > Elinvoimapaalvelut > Elinvoimapaalvelut	2.1.1. Strategiset riskit	Lentoliikenteen loppuminen Kajaaniin	15
☐	Kajaanin kaupunki > Konsernipalvelut > Hallintopalvelut	2.3.1. Operatiiviset riskit	Rekrytointiriski: asiantuntijoiden saatavuus	12
☐	Kajaanin kaupunki > Konsernipalvelut > Hallintopalvelut	2.3.1. Operatiiviset riskit	Vakavat tietoturva ja/tai tietosuojapoikkeamat	12
☐	Kajaanin kaupunki > Konsernipalvelut > Talouspalvelut > Talouspalvelut	2.1.1. Strategiset riskit	Kajaanin kaupungin talous ei ole pitkällä aikavälillä tasapainossa	12

Sisäinen valvonta

Valvonnin kohde	Toimenpiteet
Kirjanpito ja maksuliikenne	Ostolaskujen sopimuksenmukaisuus tarkistetaan ja ostolaskujen alv-tarkastus toteutetaan vuosien 2023-2024 osalta. Käyttöomaisuus katselmoidaan ja kehittämistoimet linjataan katselmoinnin perusteella.
Talousraportointi	Valtiokonttorille raportoitavien tietojen audit trail kuvataan yhdessä palveluntuottajan kanssa ja tietojen oikeellisuus varmistetaan.
Hankkeiden (projektien) hallinnointi	Vuonna 2024 toteutetun sisäisen tarkastuksen mukaisia toimenpiteitä toteutetaan.
Henkilöstöasiat	Henkilöstöraportoinnin (HTV) tietojen oikeellisuus tarkistetaan sekä teumatietojen ja talousarvotietojen yhdenmukaisuus varmistetaan.
Tietohallinto ja tietoturva	Tietoturvan osalta kehityksen pääpainopisteet ovat mm. Microsoft EDR tuotteen käyttöönotto ja tietoliikenteen tietoturvan parantaminen. Kustannustehokkuutta ja laatua parannetaan mm. palvelunhallintatuotteen käyttöönottamisella, laitemäärien optimoinnilla sekä lähituen ja lähituki-prosessin yhdenmukaistamisella. Palvelin- ja kapasiteettipalvelut sekä tu- lostuspalveluiden kilpailuttaminen ovat ajankohtaisia asioita.

Konsernipalvelut	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Kaupunginhallitus ja kaupunginjohto	2,5	3,5	3,5	3,5	3,5
Hallintopalvelut	33,9	33,3	34,8	33,8	33,3
Henkilöstöpalvelut	16,6	15,3	15,3	15,3	15,3
Talouspalvelut	13,9	13,5	13,0	13	12,5
Elinvoimapaalvelut	35,6	23,9	73,9	71,9	69,9
Yhteensä (Henkilöstö, htv2)	103,5	89,5	140,5	137,5	134,5

Konsernipalvelut -toimiala

Talous 1 000 €	TP 2023	TA 2024	TA 2025 KJ	TS 2026	TS 2027
Myyntituotot	4 766	2 410	3 719	3 247	2 991
Maksutuotot	-0	1	0	0	0
Tuet ja avustukset	982	989	559	598	595
Muut toimintatuotot	217	161	187	187	189
Toimintatuotot	5 965	3 561	4 465	4 032	3 775
Henkilöstökulut	-6 255	-6 856	-9 250	-9 865	-9 963
Palvelujen ostot	-12 933	-11 087	-13 152	-12 813	-12 318
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-214	-57	-99	-97	-96
Avustukset	-37 985	-3 504	-7 198	-7 050	-7 030
Muut toimintakulut	-1 512	-1 061	-1 166	-1 177	-1 171
Toimintakulut	-58 899	-22 566	-30 865	-31 002	-30 578
TOIMINTAKATE	-52 935	-19 005	-26 400	-26 970	-26 803
Poistot, arvonal., satunn.erät yht.	-305	-273	-152	-149	-149

Konsernin johto- ja demokratiapalvelut

Talous 1 000 €	TP 2023	TA 2024	TA 2025 KJ	TS 2026	TS 2027
Myyntituotot	77	206	0	0	0
Tuet ja avustukset	28	14	42	40	37
Muut toimintatuotot	63	63	68	65	65
Toimintatuotot	169	283	110	105	102
Henkilöstökulut	105	-682	-620	-235	-243
Palvelujen ostot	-4 213	-2 886	-3 084	-3 000	-3 020
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-40	-7	-4	-5	-5
Avustukset	-34 389	-489	-427	-450	-430
Muut toimintakulut	-182	-189	-168	-170	-172
Toimintakulut	-38 718	-4 253	-4 303	-3 860	-3 870
TOIMINTAKATE	-38 549	-3 970	-4 193	-3 755	-3 768
Poistot, arvonal., satunn.erät yht.	-154	-29	-29	-30	-30

Hallintopalvelut

Talous 1 000 €	TP 2023	TA 2024	TA 2025 KJ	TS 2026	TS 2027
Myyntituotot	1 057	953	893	875	880
Tuet ja avustukset	540	369	329	370	370
Muut toimintatuotot	121	99	105	100	102
Toimintatuotot	1 718	1 421	1 326	1 345	1 352
Henkilöstökulut	-1 823	-1 843	-2 050	-2 070	-2 090
Palvelujen ostot	-4 316	-4 340	-4 820	-5 180	-5 180
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-40	-28	-16	-14	-14
Muut toimintakulut	-556	-576	-496	-500	-480
Toimintakulut	-6 735	-6 787	-7 382	-7 764	-7 764
TOIMINTAKATE	-5 018	-5 366	-6 055	-6 419	-6 412
Poistot, arvonal., satunn.erät yht.	-151	-151	-122	-119	-119

Henkilöstöpalvelut

Talous 1 000 €	TP 2023	TA 2024	TA 2025 KJ	TS 2026	TS 2027
Myyntituotot	264	256	256	257	257
Maksutuotot	0	1	0	0	0
Tuet ja avustukset	14	36	30	30	30
Muut toimintatuotot	0	0	0	0	0
Toimintatuotot	278	293	285	287	287
Henkilöstökulut	-1 129	-947	-1 138	-1 840	-1 860
Palvelujen ostot	-796	-730	-705	-690	-685
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-4	-4	-8	-7	-6
Avustukset		-3	-4	0	0
Muut toimintakulut	-55	-50	-63	-63	-65
Toimintakulut	-1 985	-1 734	-1 917	-2 600	-2 616
TOIMINTAKATE	-1 707	-1 442	-1 631	-2 313	-2 329
Poistot, arvonal., satunn.erät yht.		-46			

Talous- ja hankintapalvelut

Talous 1 000 €	TP 2023	TA 2024	TA 2025 KJ	TS 2026	TS 2027
Myyntituotot	469	491	422	410	410
Maksutuotot					
Tuet ja avustukset	4	4	3	3	3
Muut toimintatuotot					
Toimintatuotot	473	495	425	413	413
Henkilöstökulut	-862	-904	-898	-820	-830
Palvelujen ostot	-1 096	-1 140	-1 152	-1 070	-1 060
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-3	-5	-1	-1	-1
Muut toimintakulut	-50	-41	-34	-34	-34
Toimintakulut	-2 010	-2 090	-2 085	-1 925	-1 925
TOIMINTAKATE	-1 537	-1 595	-1 660	-1 512	-1 512
Poistot, arvonal., satunn.erät yht.	0	-46	0	0	0

Elinvoimapaalvelut

Talous 1 000 €	TP 2023	TA 2024	TA 2025 KJ	TS 2026	TS 2027
Myyntituotot	2 899	504	2 148	1 705	1 444
Tuet ja avustukset	395	565	155	155	155
Muut toimintatuotot	32	0	15	22	22
Toimintatuotot	3 327	1 070	2 318	1 882	1 621
Henkilöstökulut	-2 546	-2 480	-4 545	-4 900	-4 940
Palvelujen ostot	-2 512	-1 992	-3 391	-2 873	-2 373
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-127	-13	-70	-70	-70
Avustukset	-3 596	-3 012	-6 768	-6 600	-6 600
Muut toimintakulut	-670	-205	-405	-410	-420
Toimintakulut	-9 451	-7 702	-15 179	-14 853	-14 403
TOIMINTAKATE	-6 124	-6 632	-12 861	-12 971	-12 782

Vuolijoen aluelautakunta

Perustehtävä

Vuolijoen aluelautakunnan tehtävänä on vaikuttaminen Kajaanin kaupungin päätöksentekoon sekä kaupungin Vuolijoen osa-alueen kehittäminen. Aluelautakunnan toimialueena on aiemman Vuolijoen kunnan alue.

Toimintaympäristön muutos

Alueelle kohdistuu monia vetovoimaa heikentäviä vaikutuksia, kuten toistuva uhka Vuolijoen koulun lakkauttamiseen ja Otanmäen 7.–9. luokkien siirtyminen kaupunkiin sekä suuri tuulivoimahankkeiden määrä. Toisaalta Vuolijoen rantaosayleiskaavan tarkastelu ja kehittäminen on parhaillaan käynnissä. Vuolijoen väkiluku on kasvanut vuodesta 2021 alkaen ja suurin kasvu on ollut Otanmäen kylässä.

Talousarvion perustelut

Varsinainen toiminta

- Vuolijoen aluelautakunnan talousarvio on laadittu edellisen vuoden suuruisena.
- Sopeuttamisohjelman mukaisesti uusia aloituksia ei toteuteta.
- Toiminta-alueen ulkoliikunta-alueiden talvikunnossapitoa latujen ja kaukaloiden osalta jatketaan edellisvuoden tapaan.
- Kehittämismäärärahoja kohdennetaan hankkeisiin, joiden kohderyhmänä on lapset, nuoret ja nuoret lapsiperheet.
- Hankkeiden kehittämiskohteita ovat tapahtumat, tapahtuma-alueet, vapaa-ajanviettomahdollisuudet ja -paikat.

Avustukset

- Valtakunnallinen toimintakykyinen Suomi -kampanjan lupausten täyttämistä jatketaan huolehtimalla alueen laduista ja kaukaloista, tukemalla kylälatujen ylläpitoa ja kehittämällä liikuntaelämyskohteita.
- Kylien toimintaa tuetaan toiminta-avustuksilla ja kylälatuavustuksella.
- Yhdistysten lapsille ja nuorille suunnattua toimintaa tuetaan ylläpitoavustuksella Vuolijoen moottoripajalle.
- Lapsiperheille suunnattua toimintaa tuetaan avustamalla Vuottolahden retkiluisteluyhdisty ry:tä Vuottolahden retkiluisteluradan ylläpitoavustuksella.

Elinvoima

- Elinvoimaan liittyvien tekijöiden ylläpitäminen ja kehittäminen on toimialojen yhteinen asia.
- Aluelautakunta pyrkii vaikuttamaan lausunnoilla ja kannanotoilla toimialueen palveluihin ja elinympäristöön.
- Maatalous on maaseudun elinvoiman luontainen perusta ja ylläpitäjä.
- Maa- ja metsätalous sekä muu yritystoiminta vahvistaa osaltaan aluetaloutta ja tarvitsee toimiakseen elävän kyläyhteisön.

Nuoret ja lapset

- Nuorten osallisuutta aktivoidaan koulu- ja järjestöyhteistyöllä ja osallistuville nuorille jaetaan aktiivisen nuoren toimijan stipendit.
- Toimialueen kesätyöpaikkojen määrää kasvatetaan yhdistys- ja yritysyhteistyöllä.

Kestävä kehitys

- Vuolijoen aluelautakunta toteuttaa päätöksenteossaan kestävän kehityksen periaatetta.
- Palveluiden säilyminen alueella vaatii kestävän väestöpohjan, jota tavoitellaan kehittämällä asukasviihtyvyyttä.
- Virkeät ja elinvoimaiset kyläyhteisöt lisäävät sosiaalista- ja fyysistä pääomaa, jolloin myös muut kestävän kehityksen edellytykset voimistuvat.

Sitovat tavoitteet

Valtuustoon nähden sitovat toiminnalliset tavoitteet

Raportointivastuussa Sirpa Pöppönen, maaseutu- ja aluesihteri

Elinvoima ja osaaminen

Toiminnallinen tavoite	Mittari	Tavoite 2025
Tapahtumien kehittäminen yhteishankkeilla	Hankkeiden määrä	2–3 kpl
Tuetaan yhteisöjen elinvoimaa avustuksilla	Toiminta-, ylläpito- ja latuavustusten määrä	10–20 kpl
Vuolijoen entisen yleisurheilukentän kehittämishanke	Uusia toimintoja	5 kpl
Järjestetään EA, järjestysmies ja hygieniapassikoulutuksia	Koulutusten määrä	3–5 kpl

Lapset ja nuoret

Kannustetaan lapsia ja nuoria osallisuuteen jakamalla nuori vaikuttaja -stipendit.	Nuori vaikuttaja -stipendit on jaettu	3 kpl
Järjestetään yhdistysyhteistyöllä kerhotoimintaa nuorisotiloihin	Kerhojen määrä	6 kpl
Lisätään yhdistysyhteistyöllä nuorten kesätyöpaikkoja	Kesätyöpaikkojen määrä	5 kpl
Jatketaan moottoripajan ylläpitotukea ja kehittämistä.	Valtakunnallisiin kilpailuihin osallistuminen ja kerhotoiminta	5 kpl
Edistetään urheilutalon ja maauimalan käyttöasteen nousemista tapahtumilla ja hankkeilla	Tapahtumien, kerhojen ja tilaisuuksien määrä	5 kpl

Kestävä kehitys

Toteutetaan tarvelähtöistä hanketyötä, jossa arvioidaan ympäristö-, talous- ja sosiaaliset vaikutukset	Hankkeiden määrä	1–5 kpl
Hankkeiden ylläpito- ja vuokrasopimukset varmistavat toiminnan jatkumisen	Sopimusten määrä	1–5 kpl
Uusien ihmisten osallistuminen tapahtumien järjestelyihin turvaa toiminnan jatkuvuuden	Uusien osallistuneiden määrä	10 kpl
Ostopalvelut hankitaan toimialueen yrityksiltä ja yhteisöiltä	Ostopalvelusopimusten määrä	1–5 kpl
Järjestetään yhteistyö- ja suunnittelu-palaverit etäyhteydellä	Palavereiden määrä	12–30 kpl

Talous 1 000 €	TP 2023	TA 2024	TA 2025 LTK	TA 2025 KJ	TS 2026	TS 2027
Muu toimintatuotot	27		0	0	0	0
Tuet ja avustukset	11		0	0	0	0
Toimintatuotot	38	0	0	0	0	0
Henkilöstökulut	-15	-14	-14	-14	-14	-14
Palvelujen ostot	-124	-107	-107	-107	-107	-107
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-4	0	0	0	0	0
Avustukset	-25	-17	-17	-17	-17	-17
Muut toimintakulut	-13	-2	-2	-2	-2	-2
Toimintakulut	-181	-140	-140	-140	-140	-140
TOIMINTAKATE	-143	-140	-140	-140	-140	-140

Sivistystoimiala

Perustehtävä

Sivistystoimiala vastaa varhaiskasvatuksen, perusopetuksen, nuorisopalvelujen, kansalais- ja musiikkiopisto opetuksen sekä kirjasto-, museo-, kulttuuri- ja kongressi- sekä teatteripalvelujen toteuttamisesta ja kehittämisestä. Toimiala tukee kajaanilaisten tasa-arvoista kasvua, kehitystä, terveyttä ja hyvinvointia sekä elinikäistä oppimista ja luovaa itsensä toteuttamista.

Toimintaympäristön muutos

Sivistystoimialan keskeisimmät haasteet vuonna 2025 ja siitä eteenpäin liittyvät toiminnan sopeuttamistarpeisiin suhteessa alenevaan lasten ja nuorten määrään. Sivistystoimialalla toteutettu palveluverkkoselvitys edellyttää konkreettisia toimia, jotta lasten ja nuorten määrän vähentyessä väheneviä resursseja voidaan kohdentaa oikein. Vuonna 2025 ja siitä eteenpäin valtio on toteuttamassa myös kulttuurialaan kohdistuvia leikkauksia, jotka voivat vaikuttaa sekä valtionosuuksiin että harkinnanvaraisiin valtionavustuksiin, joiden saajina ovat kuntien ylläpitämät kulttuurilaitokset ja mahdollisesti myös vapaan kentän toimijat. Toteutettujen työ- ja virkaehtosopimusratkaisujen eli palkankorotusten vuoksi henkilöstömenojen kasvu on suurempaa kuin lasten ja nuorten määrän vähenemisestä seuraavat luonnolliset toiminnan supistamismahdollisuudet.

Lasten ja nuorten tuen tarpeiden määrä jatkaa kasvuaan, mikä näkyy sivistystoimialan palveluissa laajasti. Haasteet osaavan henkilöstön saatavuudessa eivät ole poistuneet.

Talousarvion perustelut

Sivistystoimialan hallinto

Sivistystoimialan hallinnon tehtävänä on tukea muun sivistystoimialan työtä. Talousarvio sisältää mm. Kainuun lasten- ja nuorten kulttuurikeskus Kulttuurin jäsenmaksun sekä omarahoitusosuuden Vapaaehtoistoiminnalla yhdenvertaisuuteen -hankkeeseen, jonka on suunniteltu olevan osa Kajaanin kaupungin osallistumista Oulu2026 -kulttuuripääkaupunkiin.

Varhaiskasvatus

Varhaiskasvatuksen tehtävä on tuottaa laadukkaita varhaiskasvatuspalveluita kuntalaisille. Varhaiskasvatuksen painopistealueet ovat osallisuus, kansainvälisyys ja arviointi, jota edistämme toiminnassamme.

Varhaiskasvatuksessa toteutetaan sopeuttamissuunnitelman toimet suunnitelman mukaisesti.

Henkilöstön osaamisen kehittämisen kohteena jokaisen lapsen ja perheen yksilöllinen kohtaaminen heidän omista lähtökohdistaan ja taustoistaan käsin.

Kelpoisen henkilöstön saatavuus

Henkilöstön työhyvinvointiin tulee panostaa tulevallakin kaudella

Perusopetus

Perusopetuksen kattoteemana on Yhteinen koulumme. Kattotavoitteen tarkoituksena on yhtenäistää perusopetuksen yksiköiden toimintaa ja tavoitteita. Lukuvuoden 2024–25 kaksi päätavoitetta ovat oppilaitosturvallisuuden ja hyvinvoinnin edistäminen.

Perusopetus tarjoaa laadukkaan opetuksen lisäksi monipuolista erikoisluokkatoimintaa ja koko Kainuulle sairaalaopetusta.

Suunnittelukaudella toteutetaan perusopetukseen kohdistuvat sopeuttamistoimet hallitusti.

Kehittämistarpeina ovat valmistavasta opetuksesta yleisopetukseen integroitumisen sujuvuuden varmistaminen sekä pätevän henkilöstön saatavuusongelmaan vastaaminen. Lisäksi valmistaudutaan oppimisen tuen uudistukseen.

Kulttuuri- ja nuorisopalvelut

Kirjasto

Kaupunginkirjasto tuo käytäntöön päätetyt sopeuttamistoimenpiteet, joiden ennakoidaan pienentävän kävijämääriä sekä kirjastoaineistojen lainausta. Vakituiset henkilötyövuodet pienentyvät - 0,55 htv suunnitellusti.

Valtakunnallinen, kuntien yhteinen E-kirjasto avaa palvelut kajaanilaisille. Kajaanin hallinnoimalla Oktetti soimaan -yhteistyöhankkeella tuodaan Sotkamo mukaan Kainet-kirjastoihin sekä yhtenäistetään Kainuun kirjastoja. Kirjastoja kehitetään edelleen turvallisina yhteisön tukipilareina ja mahdollistajina.

Kainuun Museo

Sopeuttamissuunnitelman mukaisesti Kainuun Museo vähentää vuosittaisten näyttelyidensä määrää ja muuttaa aukioloaikojaan. Molemmat toimenpiteet todennäköisesti vähentävät museon kävijämäärää. Museon yhtenä painopisteenä on jatkaa kokoelmien uudelleenjärjestelyä kokoelmatiloissa tavoitteena esineturvallisuuden lisääminen ja yhdestä tilasta luopuminen. Alueellisena vastuumuseona Kainuun Museo huolehtii alueellisista viranomaistehtävistä sekä museotoiminnan edistämisestä Kainuussa Museoviraston kanssa sovitulla tavalla.

Taidemuseo

Taidemuseo tuottaa kolme näyttelyä (v. 2024 neljä), tavoitteenaan säilyttää korkea laatu ja mielenkiintoiset sisällöt. Sopeuttamissuunnitelman mukaisesti aukioloajat muuttuvat, joten kävijämääriä on vaikea ennustaa, valtuuston päätöksen vaikutuksia seurataan tarkasti. Henkilökunta pienenee 0,6 HTV:n verran (sopeuttamissuunnitelma ja työllistettyjen palkkaamisen lakkauttaminen). Museo on mukana Kestävän kuvataiteen verkoston ohjausryhmässä vuonna 2025 ja puheenjohtajistossa vuonna 2026, yhdessä Mustarinda ry:n kanssa. Museo aloittaa myös työn hiilijalanjälkensä mittaamiseksi. Yhteistyö Yhdenvertainen Oulu2026 -hankkeen kanssa jatkuu saavutettavuus- ja osallisuustyönä, joka alkoi vuonna 2024.

Kaukametsän opisto

Kaukametsän opisto järjestää avointa kansalaisopisto-opetusta, yleisöluentoja sekä luku- ja kirjoitustaidottomien aikuisten maahanmuuttajien opetusta vuodelle 2025 vahvistettavan valtionosuustuntimäärän verran. Lisäksi Kaukametsän opisto järjestää maksupalvelutoimintana tilauskursseja kysynnän mukaan.

Vuonna 2024 voimaan tullut vapaan sivistystyön valtionosuusrahoituksen leikkaus supistaa Kaukametsän opiston toimintaa ja aiheuttaa henkilötyövuosien pienenemisen - 3,02 HTV. Opetustarjontaa pyritään kuitenkin säilyttämään monipuolisena.

Kaukametsän opisto aloittaa OPH:n rahoittaman Aktiiviseksi kansalaiseksi kestävän elämäntavan koulutusten avulla -hankkeen. Hankkeen tarkoituksena on aktivoida ja auttaa ryhmätoiminnan avulla haavoittuvimmassa asemassa olevia, muodostaa yhteistyöverkostoja eri auttamisorganisaatioiden välillä ja kehittää kestävän elämäntavan koulutuspaketteja. Hanke toteutetaan yhteistyössä hyvinvointialueen kanssa.

Musiikkiopisto

Kainuun musiikkiopisto järjestää laadukasta musiikin ja tanssin laajan oppimäärän mukaista taiteen perusopetusta kiinteän valtionosuustuntimääränsä verran (24 034 opetustuntia vuodessa = VOS 2 147 198 euroa vuonna 2024). Henkilötyövuodet pienenevät sopeuttamistoimien seurauksena - 1,25 HTV.

Syyslukukaudella 2024 aloitetun teatteriopetuksen kehittämistä jatketaan yhteistyössä Vaara-kollektiivin/Seminaarin Taidekampus -hankkeen kanssa laatimalla teatterin taiteen perusopetuksen paikallinen opetussuunnitelma ja valmistautumalla teatterin taiteen perusopetuksen järjestämisluvan hakemiseen OKM:ltä.

Kainuun musiikkiopisto järjestää runsaasti erilaisia kulttuuritapahtumia, jotka ovat osa taiteen perusopetuksen opetussuunnitelman mukaista opetusta.

Musiikkiopisto koordinoi yhdessä perusopetuksen kanssa Kajaanin kulttuurikasvatussuunnitelman laatimista.

Kulttuuri- ja tapahtumapalvelut

Kulttuuri- ja tapahtumapalvelut -nimi korvaa vuoden alusta kulttuuri- ja kongressipalvelut -nimen, kun kulttuuri- ja kongressipalveluihin siirretään elinvoimapuolelta kaupunkitapahtumien organisointi- ja tuotantovastuu. Myös resurssit siirtyvät mukana. Tämä lisää kustannuksia sivistystoimialalla 102 313 €. Kaukametsän kulttuuri- ja kokouspalveluiden sekä kaupunkitapahtumien lisäksi tuotetaan Kajaani tanssii -tapahtuma helmikuun alussa, Barokki soi -tapahtuma huhtikuussa ja Kajaanin Runoviikko -tapahtuma heinäkuun alussa.

Sopeuttamishjelman mukaisesti lippujen hintoja nostetaan sekä oman tuotannon konserteissa että Kajaanin Runoviikolla. Tuotannot tehdään kustannustehokkaasti. Sopeuttamishjelman mukaisesti sekä Runoviikon että oman tuotannon konserttien tuotantobudjettia supistetaan. Tämä vähentää ohjelmiston monipuolisuutta.

Kaukametsän isoon konserttisaliin on suunniteltu mekaniikkaremonttia ja sähkö- ja iv-remonttia keväälle 2025. Toteutuessaan remontti vaikuttaa siten, että salissa ei ole tilaisuuksia 15.2.-30.6.2025 välisenä aikana. Tämä vähentää tuottoja, mutta vaikuttaa vain vähän kuluihin. Remontti vaikuttaa toteutuessaan myös kävijämääriin.

Kulttuuri- ja kongressipalveluiden saavutettavuutta ja esteettömyyttä parannetaan vuoden 2024 keväällä toteutetun esteettömyyskartoituksen perusteella. Markkinointia ja viestintää tehostetaan yhteistyössä kaupungin viestintä- ja markkinointitiimin kanssa.

TE-palvelu-uudistus vaikuttaa toimintaan siten, että iltavahtimestaripalvelu poistuu. Tilojen iltakäyttö mahdollistetaan vakituisten vahtimestareiden työvuorosunnittelulla. Tuotantotiimin rakenne ja talon toimintakulttuuri muuttuvat sen myötä, että tapahtumapalvelut yhdistetään Kaukametsän kulttuuri- ja kokouspalveluihin. Tämä tarkoittaa työn tekemisen paikkojen laajentumista myös talon ulkopuolelle. Muutos vaatii toimintakulttuurin kehittämistä yhdessä henkilöstön kanssa.

Teatteri

Kajaanin kaupunginteatteri tuottaa teatteriesityksiä (yhteensä 5 ensi-iltaa) ja kulttuuritapahtumia kajaanilaisille ja kainuulaisille. Lisäksi tuotetaan 2–3 kevyempää tuotantoa, kuten pienet konsertit, vierailuesitykset ja koulutukset. Oulu2026 -hankkeen Taidetta ei tervaa! -hanke käynnistyy. Kajaanin kaupunginteatteri vie kiertueelle pääasiassa Kainuun ja Pohjois-Pohjanmaan alueelle 80 esitystä, mikä on kolmannes teatterin kaikista esityksistä. Tämän lisäksi teatteri on kutsuttu Espoon teatteriin vierailulle. Sopeuttamissuunnitelman mukaisesti teatterin henkilöstöstä käyttöpäällikön työaika jatkuu 60 %, aulapalveluhenkilökuntaa vähennetään, käsiohjelmat pysyvät maksullisina, palveluja tuotteistetaan, tilavuokrausta lisätään, yhteismarkkinointi lisätään ja alueteatteritoiminnan tuotantoja pienennetään. Tämän lisäksi markkinointiuudistusta jatketaan ja pääsylipputulaja kasvatetaan.

Teatterin kahviotoiminta on arvioitu talousarvioon tappiolliseksi. Vuoden 2025 aikana selvitetään kahviotoiminnan järjestämisen tarkoituksenmukaista toteutustapaa ja kehittämistoimia.

Nuorisopalvelut

Nuorisopalvelut tarjoaa lapsille ja nuorille yhteisöllisyyden ja osallisuuden kokemuksia sekä kohtaamisen mahdollisuuksia eri toimintaympäristöissä. Ohjaamon monialaisia palveluita kehitetään edelleen ja tiivistetään nuorisopalveluiden ja työllisyyspalveluiden yhteistyötä. Ohjaamojen kannustinmallin kautta haetaan rahoitusta toiminnan kehittämiseen. Sopeuttamishjelman mukaisesti Ohjaamon ulkopuolisesta vuokratilasta luovutaan 31.12.2024 ja Ohjaamo siirtyy kaupungin omiin tiloihin kaupungintalolle.

Sopeuttamissuunnitelman mukaisesti vuonna 2025 henkilöstöä on 1,6 HTV vähemmän vuoteen 2024 verrattuna. Valtion erityisavustuksia saadaan aikaisempia vuosia vähemmän, joka vaikuttaa vähentyneen henkilöresurssin lisäksi palvelujen laajuuteen. Nuorisotilojen aukioloajat vähenevät 22,5 tuntia ja Harrastamisen Suomen mallin kerhoja tarjotaan aikaisempia vuosia vähemmän. Supistamisesta huolimatta toimintojen monipuolisuuteen ja aukioloaikojen asiakaslähtöisyyteen kiinnitetään huomiota. Lisäksi tilojen vapaita aikoja tarjotaan muiden toimijoiden käyttöön. Kesätyöseteihin varataan 11 000 euroa vähemmän edellisvuoteen verrattuna.

Sitovat tavoitteet

Valtuustoon nähden sitovat toiminnalliset tavoitteet

Raportointivastuussa sivistysjohtaja

Elinvoima ja osaaminen

Toiminnallinen tavoite	Mittari	Tavoite 2025
Kaukametsän kongressi- ja kulttuuripalveluiden kävijämäärät pysyvät hyvällä tasolla.	Tapahtumien kävijämäärä (ostetut liput, osallistuneet asiakkaat).	Konsertteihin, tapahtumiin, seminaareihin ja kokouksiin osallistujia 40 000. Kajaanin Runoviikolla osallistujia 8 000.
Perusopetuksen avoimena oleviin tehtäviin valitaan kelpoisia henkilöitä.	Valittujen henkilöiden kelpoisuus.	Jokaiseen työpaikkaan on kelpoisia, sopivia hakijoita siten, että avoimet tehtävät voidaan täyttää kelpoisilla hakijoilla.
Perusopetuksen ryhmäkoot pysyvät opetuksen laadun kannalta tarkoituksenmukaisina.	Opetusryhmäkoko (koulujen keskiarvo).	Keskimääräisiä opetusryhmäkokoja tarkastellaan tapauskohtaisesti. Mallittainen ryhmäkokojen kasvu sallitaan sellaisissa tilanteissa, joissa lähtötaso on selkeästi pienempi.
Perusopetuksen tuntikehys pysyy opetuksen laadun kannalta riittävänä.	Opetustunnit/ryhmä.	Opetustuntien määrä/ryhmä säilyy vähintään vuoden 2024 tasolla eikä vähene. Jakotuntien määrää tarkastellaan tapauskohtaisesti.
Kajaanin kaupunginteatteri - alueteatterin kävijämäärä kasvaa.	Katsojamäärä (myytyt liput ja kävijämäärä).	Kajaanin kaupunginteatterin Sisslinnan 95 esitykseen osallistuu 7000 katsojaa, Kajaanin kaupunginteatterin teatteritalon 80 esitykseen osallistuu 12000 katsojaa, Kajaanin kaupunginteatterin alueteatterin esitykseen osallistuu 10000 katsojaa.
Kainuun musiikkiopiston valtionosuustuntimäärä toteutuu.	Toteutuneet valtionosuustunnit.	Toteutunut tuntimäärä vähintään 24 034 tuntia.
Kaukametsän opiston valtionosuustuntimäärä toteutuu.	Toteutuneet valtionosuustunnit.	Tunnit toteutuneet vuodelle 2024 myönnetyn VOS-tuntimäärän mukaisesti (ei vielä tiedossa).
Nuorisopalveluiden kävijämäärä pysyy hyvällä tasolla.	Nuorisopalveluiden toimintaan osallistuvien nuoren määrä.	Alueellisen nuorisotyön kävijämäärätavoite 35 000
Varhaiskasvatukseen saadaan kelpoisia hakijoita	Jokaiseen varhaiskasvatuksen avoimeen paikkaan on kelpoisia hakijoita	Jokaiseen työpaikkaan on kelpoisia, sopivia hakijoita siten, että avoimet tehtävät voidaan täyttää kelpoisilla hakijoilla.

Lapset ja nuoret

Kaukametsän kulttuuripalveluissa järjestetään ohjelmaa myös lapsille ja lapsiperheille osana perustoimintaa, Kajaani tanssii -tapahtumaa ja Kajaanin Runoviikkoa.	Järjestettyjen tapahtumien (konsertti tai muu esitys) määrä. Osallistujamäärä tapahtumissa.	Kolme konserttia/tapahtumaa vuodessa/ Lapsia ja nuoria 1000 Kajaani tanssii -tapahtuma: lapsia ja nuoria 550
---	--	---

Toiminnallinen tavoite	Mittari	Tavoite 2025
		Kajaanin Runoviikko: Kolme esitystä lapsille, osallistujina lapsia ja nuoria 200
Perusopetus: Yhteisöllisen opiskelu- huoltotoiminnan lainmukainen toteuttaminen.	Yhteisöllisten opiskeluhuoltoryhmien kokoonnutumiskerrat.	Yhteisöllinen opiskeluhuoltoryhmä koostuu kouluittain vähintään kaksi kertaa lukuvuodessa.
Perusopetus: Koulua käymättömien oppilaiden (poissaoloja yli 300 tuntia lukukaudessa) määrän vähentäminen.	Poissaolojen seuranta.	Koulua käymättömien oppilaiden määrä vähenee.
Kajaanin kaupunginteatteri - alueteatteri esittää vuoden 2025 aikana teatteriesityksiä kaikille ikäryhmille 4-vuotiaasta 18-vuotiaaseen.	Teatteriesitysten määrä (esitykset nuoret: Fucking Åmål, lapset ja nuoret: Veljeni Leijonamieli, pienet lapset: pienten lasten esitys syksyllä 2025.	Esitykset nuoret: Fucking Åmål 10 kpl, lapset ja nuoret: Veljeni Leijonamieli 15 kpl, pienet lapset: pienten lasten esitys syksyllä 2025 40 kpl. Katsojamäärä (lapset, nuoret) yhteensä 4000.
Kaukametsän opisto kehittää lasten ja nuorten kurssitarjontaa.	Lapsille ja nuorille toteutuneet kurssit.	Lapsille ja nuorille toteutuu kursseja vähintään neljällä ainealueella.
Kainuun musiikkiopisto tarjoaa elämyksellisiä kulttuurikokemuksia lapsille ja nuorille.	Toteutuneiden tapahtumien määrä ja yleisömäärä.	Yleisömäärä vähintään 6 000.
15–29-vuotiaille nuorille annetaan oikea-aikaista tukea heidän asioidensa selvittämiseksi.	Ohjaamon, etsivän nuorisotyön ja Starttipajan toiminnassa olevien nuorten määrä.	200 etsivän nuorisotyön ja Starttipajan asiakasta.
Vuonna 2024 aloitettu Kajaanin kulttuurikasvatussuunnitelma laaditaan valmiiksi yhteistyössä kulttuuripalvelujen, perusopetuksen, varhaiskasvatuksen ja vapaan kentän toimijoiden kanssa.	Valmis kulttuurikasvatussuunnitelma.	Kulttuurikasvatussuunnitelma etenee sivistyslautakunnan käsiteltäväksi.
Kannustamme lapsia ja nuoria aktiiviseen kansalaisuuteen.	Nuorisovaltuuston aloitteiden, kannanottojen ja muun aktiivisuuden määrä.	10
Kaupunginkirjasto innostaa lapsia ja nuoria lukemaan	Lasten ja nuorten kirjallisuuden lainaus	Lasten ja nuorten kirjallisuuden lainauksen osuus kirjalainoista vähintään 50 %
Varhaiskasvatuksessa perheet saavat varhaiskasvatuspaikan haluamaltaan alueelta.	Varhaiskasvatuspaikka löytyy perheen hakemuksella toivomalta alueelta	Yli 85 % perheistä saa varhaiskasvatuspaikan haluamaltaan alueelta

Kestävä kehitys

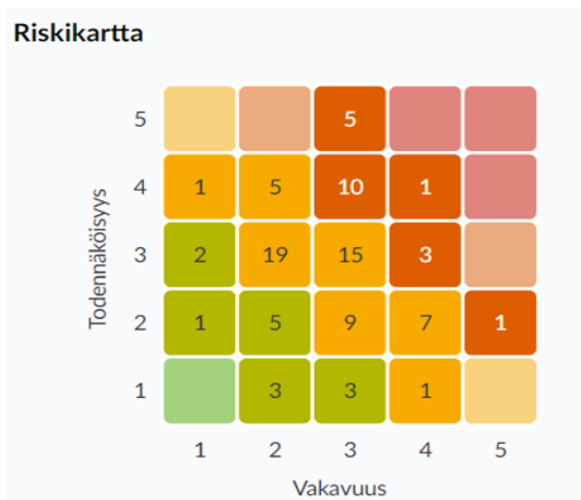
Kajaanin Runoviikon osalta jatketaan vuonna 2024 käynnistettyä Sustainable travel Finland -sertifiointiprosessia.	Prosessin eteneminen	Vuoden 2025 lopussa prosessi valmis.
Perusopetus: Kierrättämistä laajennetaan.	Koulujen määrä, joissa on lajitteluastiat.	Kaikissa kouluissa lajitteluastiat.
Kajaanin kaupunginteatteri käyttää Teatterin vihreää kirjaa (teattereille suunnattu ekologinen opas ja sertifiointijärjestelmä).	Kajaanin kaupunginteatterin tilojen ja kulkuneuvojen käyttö- ja täyttöaste. Esitystuotannon tarvikkeet, niiden määrä & laatu.	Tilojen käyttöasteen seuranta, lkm. Esitysten tarvikkeiden ja tuotantotarkaisujen ja hankintojen seuranta.

Toiminnallinen tavoite	Mittari	Tavoite 2025
Kaupunginkirjasto kehittää esinelainausta kuntalaisille	Esinelainojen lukumäärä	Esineiden lainaus kasvaa edellisvuodesta
Kainuun musiikkiopistossa jatketaan vuonna 2024 käynnistettyä OKKA-säätiön kestävän kehityksen sertifiointiprosessia.	Sertifikaatti myönnetty/ei myönnetty.	Sertifikaatti myönnetään.
Kaukametsän opisto järjestää OPH:n hankerahoituksella aktivoivia kestävä elämäntavan koulutuksia haavoittuvassa asemassa oleville kohderyhmille.	Toteutuneiden koulutusten määrä.	Vähintään viisi koulutusta toteutuu vuonna 2025.
Taidemuseo: työ hiilijalanjäljen mittaamiseksi alkaa	Toteutunut suunnitelma	Suunnitelma valmis ja henkilökunnan kouluttaminen aloitettu
Varhaiskasvatuksessa harjoitellaan kierrättämistä lasten kanssa	Seurataan kierrätysastioiden määrää lapsiryhmissä	Kaikissa varhaiskasvatusryhmissä on kierrätysastiat lasten käytössä.

Riskienhallinta

20 – 24	Kriittinen tai ei siedettävissä oleva riski. Tällainen riskitekijä vaatii yleensä välittömiä toimia.
10 – 16	Merkittävä tai nopeasti toimenpiteitä vaativa riski. Yleensä tämän kaltaiselle riskille on luotava suunnitelma, jolla sitä hallitaan, esimerkiksi sen pienentämisen osalta.
4 – 9	Huomioitava tai seurattava riski. Välittömät toimenpiteet eivät ole välttämättömiä, mutta riskiä ja sen kehittymistä on seurattava.
1 – 4	Ei riskiä tai hyvin matala riski. Ei vaadi välittömiä toimenpiteitä.

Riskikartta

Kymmenen ensimmäistä merkittävintä riskiä:

Kohde	Riskialue	Riski	RL ↓
Kajaanin kaupunki > Sivistystoimiala > Perusopetus	2.2.1. Taloudelliset riskit	Oppilasmäärä, tilojen käyttöaste sekä henkilöstöresurssi eivät ole tasapainossa	16
Kajaanin kaupunki > Sivistystoimiala > Perusopetus	2.3.1. Operatiiviset riskit	Sijaisia ei saada lyhyisiin sijaisuuksiin.	15
Kajaanin kaupunki > Sivistystoimiala > Perusopetus	2.2.1. Taloudelliset riskit	Oppilaskohtaiset kulut nousevat.	15
Kajaanin kaupunki > Sivistystoimiala > Perusopetus	2.3.1. Operatiiviset riskit	Henkilöstön hyvinvointi laskee.	15
Kajaanin kaupunki > Sivistystoimiala > Varhaiskasvatus	2.2.1. Taloudelliset riskit	Asiamaksulain muutoksista johtuva asiakasmaksukertymän pienentyminen.	15
Kajaanin kaupunki > Sivistystoimiala > Varhaiskasvatus	2.3.1. Operatiiviset riskit	Tuen tarpeen kasvaminen - lapset ja perheet	15
Kajaanin kaupunki > Sivistystoimiala > Perusopetus	2.3.1. Operatiiviset riskit	Rekrytointiriski: Avoimiin tehtäviin ei saada rekrytoitua kelpoisia henkilöitä.	12
Kajaanin kaupunki > Sivistystoimiala > Perusopetus	2.2.1. Taloudelliset riskit	Materiaali- ja käyttökustannusten noususta johtuen oppilaskohtainen rahoitus ei kata toimintamenoja.	12
Kajaanin kaupunki > Sivistystoimiala > Perusopetus	2.3.1. Operatiiviset riskit	Rekrytointiriski. Päteviä ja osaavia henkilöitä ei saada rekrytoitua johtaviin tehtäviin.	12
Kajaanin kaupunki > Sivistystoimiala > Kulttuuri- ja nuorisopalvelut	2.3.1. Operatiiviset riskit	Avainhenkilöriski. Suunnittelemattomat poissaolot	12

Sisäinen valvonta

Valvonnankohde	Toimenpiteet
Talousraportointi	Sopeuttamisohjelman toimien toteutumisen tarkastelu
Päätöksentekoprosessi	Päätöksentekoprosessien oikeellisuus uudistetun hallintosäännön näkökulmasta
Henkilöstöasiat	Rekrytointien ja palvelussuhteiden tarkastelu

*Koululaisten aamu- ja iltapäivätoiminta on ollut varhaiskasvatuksessa heinäkuun 2024 loppuun saakka. HTV määrät on korjattu TA 2024 sarakkeelle. Siirto 18,24 HTV. Tilinpäätös 2023 on toiminnan mukainen eli AP/IP on varhaiskasvatuksessa. Vuodesta 2025 alkaen aamu- ja iltapäivätoiminnan HTV:t ovat perusopetuksella.

** Kaukametsän HTV määrässä huomioitu Elinvoimapaalveluista Kulttuuri- ja tapahtumapaalveluille siirtyvä 1 HTV resurssi.

Sivistystoimiala	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Sivistystoimialan hallinto	1	1	1	1	1
Varhaiskasvatus	374	360,6*	340*	336	334
Perusopetus	451	456,8*	452,9*	443	436
Nuorisopalvelut	24,4	23	22,6	22,6	22,6
Kirjasto, Kainuun museo, Taidemuseo ja Teatteri	95,9	90	88,5	88,6	87,6
Kaukametsä	80,2	73,2	70,3**	70,3	70,3
Yhteensä (Henkilöstö, htv2)	1026,4	1004,6	975,3	961,5	951,5

Sivistystoimiala

Lautakuntaversiossa on lautakunnan hyväksymä Elinvoimapaalveluista Kulttuuri- ja tapahtumapaalveluiden alle siirryvä kaupunkitapahtumat budjetti.

Talous 1 000 €	TP 2023	TA 2024	TA 2025 LTK	TA 2025 KJ	TS 2026	TS 2027
Myyntituotot	1 348	844	993	989	997	1 001
Maksutuotot	1 708	1 696	1 761	1 761	1 778	1 778
Tuet ja avustukset	2 644	1 499	1 224	1 224	1 326	1 326
Vuokratuotot	185	161	162	162	162	162
Muut toimintatuotot	164	80	96	96	96	96
Toimintatuotot	6 049	4 280	4 236	4 232	4 359	4 363
Henkilöstökulut	-51 526	-50 804	-53 929	-54 023	-54 060	-54 092
Palvelujen ostot	-17 562	-17 533	-17 755	-17 815	-17 651	-17 541
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1 883	-1 982	-1 966	-1 966	-1 944	-1 931
Avustukset	-1 786	-1 988	-1 307	-1 307	-1 307	-1 307
Vuokratulut	-12 210	-12 254	-12 358	-12 358	-12 299	-12 290
Muut toimintakulut	-131	-131	-99	-99	-98	-98
Toimintakulut	-85 098	-84 692	-87 414	-87 569	-87 360	-87 259
TOIMINTAKATE	-79 049	-80 413	-83 178	-83 337	-83 001	-82 896
Poistot, arvonal., satunn.erät yht.	-624	-863	-748	-748	-707	-670

Sivistystoimialan hallinto

Talous 1 000 €	TP 2023	TA 2024	TA 2025 LTK	TA 2025 KJ	TS 2026	TS 2027
Tuet ja avustukset	1	1	1	1	1	1
Toimintatuotot	1	1	1	1	1	1
Henkilöstökulut	-161	-143	-147	-147	-148	-149
Palvelujen ostot	-391	-398	-350	-350	-350	-350
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-2	-3	-2	-2	-2	-2
Vuokratulut	-7	-8	-9	-9	-9	-9
Muut toimintakulut	-11	-30	-16	-16	-16	-16
Toimintakulut	-571	-581	-524	-524	-525	-526
TOIMINTAKATE	-570	-580	-523	-523	-524	-525

Varhaiskasvatus

Talous 1 000 €	TP 2023	TA 2024	TA 2025 LTK	TA 2025 KJ	TS 2026	TS 2027
Myyntituotot	249	63	105	105	110	110
Maksutuotot	753	615	656	656	656	656
Tuet ja avustukset	775	309	180	180	185	185
Vuokratuotot	8	2	3	3	3	3
Muut toimintatuotot	15					
Toimintatuotot	1 800	989	944	944	954	954
Henkilöstökulut	-16 383	-15 714	-16 385	-16 385	-16 521	-16 604
Palvelujen ostot	-8 663	-8 567	-8 158	-8 158	-8 169	-8 169
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-290	-369	-284	-284	-284	-284
Avustukset	-1 123	-1 185	-1 109	-1 109	-1 109	-1 109
Vuokrakulut	-2 645	-2 753	-3 012	-3 012	-3 041	-3 041
Muut toimintakulut	-11	-15	-1	-1	-1	-1
Toimintakulut	-29 116	-28 603	-28 950	-28 950	-29 125	-29 208
TOIMINTAKATE	-27 315	-27 614	-28 006	-28 006	-28 171	-28 254
Poistot, arvonal., satunn.erät yht.	-140	-122	-144	-144	-140	-128

Perusopetus

Talous 1 000 €	TP 2023	TA 2024	TA 2025 LTK	TA 2025 KJ	TS 2026	TS 2027
Myyntituotot	956	652	673	708	673	677
Maksutulot	139	100	113	113	100	100
Tuet ja avustukset	1 060	541	486	486	490	490
Vuokratuotot	72	60	38	38	38	38
Muut toimintatuotot	71	2	2	2	2	2
Toimintatuotot	2 298	1 355	1 313	1 348	1 304	1 308
Henkilöstökulut	-26 431	-26 502	-28 603	-28 698	-28 555	-28 460
Palvelujen ostot	-7 088	-7 106	-7 765	-7 825	-7 650	-7 540
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1 056	-997	-1 109	-1 109	-1 088	-1 075
Avustukset	-480	-595				
Vuokrakulut	-6 940	-6 723	-6 658	-6 658	-6 570	-6 560
Muut toimintakulut	-21	-14	-4	-4	-4	-4
Toimintakulut	-42 017	-41 937	-44 140	-44 294	-43 867	-43 639
TOIMINTAKATE	-39 718	-40 582	-42 827	-42 947	-42 563	-42 331
Poistot, arvonal., satunn.erät yht.	-373	-349	-348	-348	-318	-318

Kulttuuri- ja nuorisopalvelut

Lautakuntaversiossa on lautakunnan hyväksymä Elinvoimapalveluista Kulttuuri- ja tapahtumapalveluiden alle siir-
tyvä kaupunkitapahtumat budjetti.

Talous 1 000 €	TP 2023	TA 2024	TA 2025 LTK	TA 2025 KJ	TS 2026	TS 2027
Myyntituotot	144	129	214	175	214	214
Maksutuotot	816	980	992	992	1 022	1 022
Tuet ja avustukset	808	649	557	557	650	650
Vuokratuotot	104	99	121	121	121	121
Muut toimintatuotot	78	78	94	94	94	94
Toimintatuotot	1 949	1 935	1 978	1 939	2 101	2 101
Henkilöstökulut	-8 551	-8 445	-8 793	-8 793	-8 836	-8 880
Palvelujen ostot	-1 419	-1 462	-1 481	-1 481	-1 481	-1 481
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-535	-614	-571	-571	-571	-571
Avustukset	-182	-208	-198	-198	-198	-198
Vuokrakulut	-2 619	-2 770	-2 679	-2 679	-2 679	-2 679
Muut toimintakulut	-88	-71	-78	-78	-78	-78
Toimintakulut	-13 394	-13 571	-13 800	-13 800	-13 843	-13 887
TOIMINTAKATE	-11 445	-11 636	-11 822	-11 861	-11 742	-11 786
Poistot, arvonal., satunn.erät yht.	-111	-392	-256	-256	-249	-223

Ympäristötekniinen toimiala

Perustehtävä

Ympäristötekniinen toimiala vastaa yhdyskuntasuunnittelulla ja viranomaistoiminnalla osaltaan kaupungin kehittämisestä kestävästä kehityksen periaatteiden mukaisesti. Luo olosuhteita kansalaisten omatoimisen hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen liikuntatiloja, -paikkoja ja palveluita järjestämällä. Huolehtii katujen ja muiden yleisten alueiden sekä rakennusten ja muun yhteisen omaisuuden ylläpidosta. Vastaa omaisuuden taloudellisten ja kulttuurihistoriallisten arvojen säilymisestä.

Toimintaympäristön muutos

Nykyinen maankäyttö- ja rakennuslaki jakautuu 1.1.2025 rakentamislaki ja alueidenkäyttölaiksi. Tämän johdosta on tarvetta määrällä rakennusvalvonnan prosesseja uudistuvaa lainsäädäntöä vastaavaksi. Kajaanin kaupungin rakennusjärjestys on uudistettava lainsäädäntöä vastaavaksi. Rakennusjärjestyksen uudistamisen siirtymäaika on 1.1.2027 saakka, tavoitteena on saattaa uudistus työ päätökseen vuoden 2025 alkupuolen aikana. Talouden sopeuttamissuunnitelman mukaiset toimenpiteet tuovat mukanaan haasteita tuottaa palveluita entisessä laajuudessa tai nykyisellä palvelunlaadulla.

Talousarvion perustelut

Talousarvio on laadittu tiukkaa taloudenpitoa noudattaen. Tulevien vuosien aikana ei ole mahdollista lisätä tai uusia tehtäviä ympäristötekniisen lautakunnan vastuulle ilman lisäystä rahoitukseen.

Maankäyttö-, suunnittelu- ja viranomaistoiminnot

Laatii yleis- ja asemakaavoja kaupungin alueiden käytön ohjaamiseksi. Valmistelee poikkeamisluvat ja suunnittelutarveratkaisut. Edistää kaupungin elinvoimaisuuden kehittymistä luovuttamalla laadukkaita tontteja rakentajien ja elinkeinoelämän tarpeisiin. Ylläpitää kiinteistörekisteriä, paikkatietojärjestelmää ja kaupungin maaomaisuutta.

Rakennusvalvontaviranomainen valvoo kaavojen noudattamista, käsittelee rakentamista ja muita toimenpiteitä koskevat luvat. Valvoo rakennetun ympäristön kunnossapitoa ja hoitoa. Lupakäsittely tapahtuu pääasiassa sähköisesti. Käsittelee ympäristönsuojeluviranomaiselle kuuluvat luvat ja ilmoitukset ja huolehtii ympäristönsuojelun valvonnasta ja edistämisestä. Laatii kaupungin liikenne- ja katusuunnitelmat ja edistää kestävästä ja ekologisesti liikkumista.

Kunnallistekniikka ja liikunta

Vie aktiivisesti eteenpäin pitkäjänteistä kunnallistekniikan palveluiden kehittämisohjelmaa.

Pitää yleiset alueet, kadut ja puistot hyvässä kunnossa ympäri vuoden. Hallitsee kaupungin omistaman katu-, puisto- ja muun julkisen käyttöomaisuuden korjausvelkaa peruskorjausinvestoinneilla, joiden suuruusluokka on noin 3 miljoonaa euroa vuodessa.

Toteuttaa Liikkumishojelman toimenpiteitä ja mittaa sekä raportoi toteumaa vastuutahoille. Priorisoi liikunta- ja urheilualueiden hoitoa ja kunnossapitoa käyttäjämäärien ja käyttöasteen perusteella.

Talousarvion 2025 osalta ja myös tuleville vuosille toteutetaan seuraavia toimenpiteitä:

- Kunnossapitoasfaltointeja vähennetään asuntokatujen osalta. Riskeinä tämä voi aiheuttaa katujen paikkausten lisääntymistä ja pitkällä aikavälillä rikkoontunut pintarakenne mahdollistaa veden pääsyn tierakenteeseen, joka aiheuttaa routavaurioita kadulle. Arvioitu kustannussäästö on noin 100000 euroa vuodessa.
- Liikuntapaikkojen ja -alueiden hoitoa ja kunnossapitoa tullaan priorisoimaan käytön suhteessa. Vähiten käytettyjen liikuntapaikkojen käyttöaikoja rajoitetaan sekä liikunta-alueiden hoidon laatutasoa alennetaan.

Tilakeskus

Sopeuttaa kaupungin omistamaa rakennuskanta pitemmällä aikavälillä keskimäärin yhdellä prosentilla vuosittain palvelu- ja tilatarpeen tai muiden tavoitteiden mukaisesti. Tyhjiillään tai vajaakäytöllä olevien rakennusten ylläpitokustannukset minimoidaan

(säilytysolosuhteet) ja tapauskohtaisesti-harkiten vähintään kolme vuotta tyhjiillään ja tarpeettomina olleista rakennuksista katkaistaan lämpö, vesi ja sähkö. Rakennusten poistamisesta tehdään esitykset tapauskohtaisesti.

Vastaa rakennusten rakennemuutosohjelman ylläpidosta ja toteutuksesta sekä osaltaan talouden sopeuttamishjelman toteutuksesta.

Toteuttaa kaupungin tila- ja investointiohjelmaa. Keskeisimmät asiat ovat rakennusomaisuuden korjausvelan- ja kunnon hallinta sekä investointitarpeet ja investointien PTS-suunnittelu.

Energia-asiat (käytön tehostaminen, säästötoimenpiteet ja oma/uusiutuva tuotanto) ja liikenteen sähköistymisen edistäminen tarpeita vastaavasti. Rakennusten lämmityksen ja ilmanvaihdon käyttöaikoja optimoidaan energiankulutuksen ja kustannusten alentamiseksi rakennuksen käyttö huomioiden, kuitenkin sisäilmaolosuhteita ja rakennuksen käyttökuntoa vaarantamatta.

Sitovat tavoitteet

Valtuustoon nähden sitovat toiminnalliset tavoitteet

Raportointivastuussa tekninen johtaja ja tulosaluepäälliköt

Elinvoima ja osaaminen

Toiminnallinen tavoite	Mittari	Tavoite 2025
Kaupunkitapahtumat.	Tapahtumien järjestäminen ja niihin liittyvät tukitoimet.	Järjestetään ja/tai mahdollistetaan Kauppatorilla useita markkinatapahtumia vuoden 2025 aikana.

Lapset ja nuoret

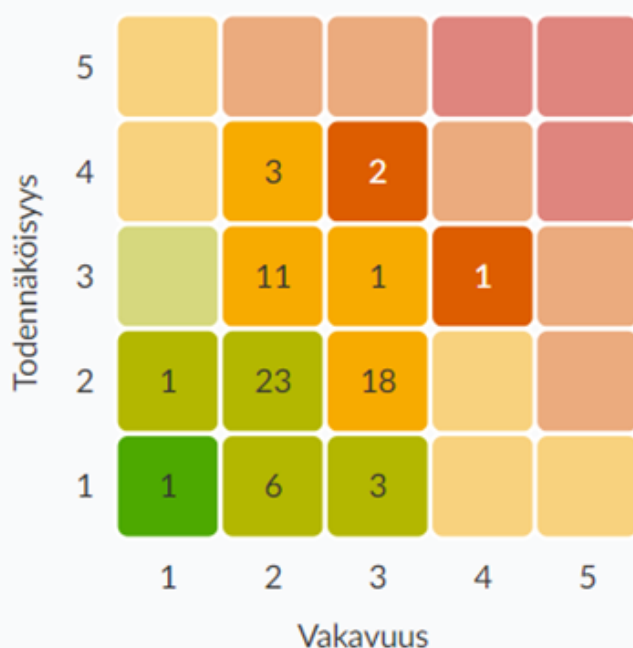
Edistetään juniorirannekkeen myynti- ja käyttöastetta	Osto- ja käyttöasteen seuranta	Rannekkeen ostoaste vähintään 15 % ikäluokasta 7–18 v ja käyttöaste vähintään 2krt/kk/ranneke.
Harrastamisen Suomen mallin tavoitteena on mahdollistaa jokaiselle lapselle ja nuorelle mieluisa ja maksuton harrastus koulupäivän yhteydessä.	Kerhotarjonta ja osallistujamäärät, seuranta	Pyritään pitämään kerhojen ja osallistujien lukumäärä aiempien vuosien tasolla, yli 55 kerhoa ja yli 700 osallistujaa.

Kestävä kehitys

Aurinkovoimalatuotannon suunnittelua ja toteutusta siihen soveltuviin kohteisiin. Kohteet valikoituvat asiantuntija- ja suunnittelutyön perusteella ja toteutukset ajoittuvat koko strategiakaudelle 2023–2026.	Aurinkovoimaloiden lukumäärä tai yhteenlaskettu kokonaisteho kWp.	Yksi uusi aurinkovoimala tai kokonaisteholtaan 100 kWp aurinkosähkötuotantoa.
Energiatohokkuuden parantaminen kaupungin kiinteistöissä.	Energiankulutuksen vähentäminen.	Lämmitystarveluvulla korjattu energiankulutus (normeerattu kulutus) vähenee 1 % vuodessa.
Hoidettujen nurmi-alueiden muuttaminen niitty tai keto -tyyppiseksi alueeksi kokonaan tai osittain.	Nurmen leikkua vähentäminen vähintään yhdeltä alueelta.	Tunnistettu vähintään yksi alue ja muutos toteutettu kokeiluluontoisesti kevyillä resursseilla.
Valmistellaan kaupungin metsistä soveltuva metsiensuojelukohde.	Metsän suojelun toteutuminen.	Metsän suojeluprosessi meneillään.

- 20 – 25** **Kriittinen tai ei siedettävissä oleva riski.** Tällainen riskitekijä vaatii yleensä välittömiä toimia.
- 10 – 16** **Merkittävä tai nopeasti toimenpiteitä vaativa riski.** Yleensä tämän kaltaiselle riskille on luotava suunnitelma, jolla sitä hallitaan, esimerkiksi sen pienentämisen osalta.
- 4 – 9** **Huomioitava tai seurattava riski.** Välittömät toimenpiteet eivät ole välttämättömiä, mutta riskiä ja sen kehittymistä on seurattava.
- 1 – 4** **Ei riskiä tai hyvin matala riski.** Ei vaadi välittömiä toimenpiteitä.

Riskikartta

Kajaanin kaupunki > Ympäristötekkninen toimiala > Tilakeskus	2.2.1. Taloudelliset riskit	Hyödykehintariski. Materiaalikustannusten kasvu ja saatavuus. Energian hinnan ja palvelukustannusten kasvu.	12
Kajaanin kaupunki > Ympäristötekkninen toimiala > Tilakeskus	2.2.1. Taloudelliset riskit	Tyhjiksi tai vajaakäytölle jäävät tilat.	12
Kajaanin kaupunki > Ympäristötekkninen toimiala	2.3.1. Operatiiviset riskit	Korjausvelka pidetään hallinnassa riittävillä peruskorjausinvestoinneilla, jotka perustuvat pitkän tähtäimen suunnitelmiin.	12
Kajaanin kaupunki > Ympäristötekkninen toimiala	2.4.1. Vahinkoriskit	Henkilö- ja omaisuusriskien todennäköisyyttä lisäävät ilmastonmuutos, äkilliset luonnonilmiöt, kuten rankkasateet ja myrskyt.	9
Kajaanin kaupunki > Ympäristötekkninen toimiala > Maankäyttö-, suunnittelu- ja viranomaistulosalue	2.1.1. Strategiset riskit	Rakentamisen ja tonttien kysyntä laskee, jolloin toimintatuotot eivät kata menoja.	8
Kajaanin kaupunki > Ympäristötekkninen toimiala > Kunnallistekniikka- ja liikunta	2.3.1. Operatiiviset riskit	Uusia toimintamalleja ja käytänteitä ei oteta käyttöön.	8
Kajaanin kaupunki > Ympäristötekkninen toimiala	2.4.1. Vahinkoriskit	Kaupungin vastuulle lankeava ympäristövahingon jälkitorjuntatehtävä (öljyvahingot).	8
Kajaanin kaupunki > Ympäristötekkninen toimiala > Maankäyttö-, suunnittelu- ja viranomaistulosalue	2.3.1. Operatiiviset riskit	Tietojärjestelmien toimintahäiriöt saattavat aiheuttaa haasteita työ tekemiseen ja päätöksentekoon.	6
Kajaanin kaupunki > Ympäristötekkninen toimiala > Maankäyttö-, suunnittelu- ja viranomaistulosalue	2.3.1. Operatiiviset riskit	Salassa pidettävien tietojen vuotaminen tietomurron seurauksena.	6
Kajaanin kaupunki > Ympäristötekkninen toimiala > Maankäyttö-, suunnittelu- ja viranomaistulosalue	2.3.1. Operatiiviset riskit	Ammattitaitoisen henkilöstön saatavuus on haastava.	6

Sisäinen valvonta

Valvonnan kohde	Toimenpiteet
Henkilöstöasiat	Pienenevät resurssit toimialalla voivat aiheuttaa tilapäisiä ylikuormitustilanteita henkilöstössä, joita on syytä pyrkiä tunnistamaan ja ennalta ehkäisemään. Esimerkiksi ei välttämättömien rutiinomaiseksi muodostuneiden tehtävien tai työtapojen poisoppiminen.

Ympäristötekkninen toimiala	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Ympäristötekkninen hallinto	1,2	1,5	1,5	1,5	1,5
Maankäyttö, suunnittelu ja viranomaistoimin- nat	38,5	35,5	38,0	37,0	36,0
Kunnallistekniikka ja liikunta	74	73,5	73,5	72,5	72,5
Tilakeskus	44,6	49,0	44,0	44,0	44,0
Yhteensä (Henkilöstö, htv2)	158,2	159,5	157,0	155,0	154,0

YMPÄRISTÖTEKNINEN TOIMIALA						
Talous 1 000 €	TP 2023	TA 2024	TA 2025 LTK	TA 2025 KJ	TS 2026	TS 2027
Myyntituotot	1 546	1 500	1 499	1 499	1 521	1 544
Maksutuotot	1 366	1 181	1 337	1 337	1 463	1 483
Tuet ja avustukset	180	67	116	116	120	121
Muut toimintatuotot	26 550	26 967	27 626	27 626	28 072	28 493
Toimintatuotot	29 642	29 715	30 578	30 578	31 175	31 641
Valmistus omaan käyttöön	636	619	575	575	438	438
Henkilöstökulut	-8 235	-8 888	-8 942	-8 942	-9166	-9304
Palvelujen ostot	-9 179	-8 433	-7 992	-7 992	-8269	-8399
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-7 870	-8 519	-8 464	-8 464	-8754	-8885
Avustukset	-203	-255	-255	-255	-259	-263
Muut toimintakulut	-3 847	-4 161	-4 412	-4 412	-4077	-4154
Toimintakulut	-29 334	-30 257	-30 065	-30 065	-30 525	-31 006
TOIMINTAKATE	945	78	1 088	1 088	1 087	1 073
Rahoitustuotot- ja kulut + (-)		2				
VUOSIKATE	945	79	1 088	1 088	1 087	1 073
Suunnitelman mukaiset poistot	-12 005	-12 564	-11 969	-11 969	-11 969	-11 969
Arvonalentumiset	-2 261					
Poistot, arvonal., satunn.erät yht.	-14 265	-12 564	-11 969	-11 969	-11 969	-11 969
Tilikauden tulos	-13 321	-12 484	-10 880	-10 880	-10 881	-10 896
Tilinpäätössiirrot + (-)	345	373	611	611	611	611
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	-12 976	-12 111	-10 269	-10 269	-10 270	-10 285

Ympäristötekniinen hallinto						
Talous 1 000 €	TP 2023	TA 2024	TA 2025 LTK	TA 2025 KJ	TS 2026	TS 2027
Tuet ja avustukset	1	1	1	1	1	1
Toimintatuotot	1	1	1	1	1	1
Henkilöstökulut	-169	-158	-169	-169	-171	-174
Palvelujen ostot	-154	-85	-221	-221	-236	-248
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-10	-3	-2	-2	-2	-2
Avustukset			0	0	0	0
Muut toimintakulut	-10	-10	-14	-14	-10	-10
Toimintakulut	-342	-256	-407	-407	-419	-434
TOIMINTAKATE	-341	-255	-406	-406	-418	-433
VUOSIKATE	-341	-255	-406	-406	-418	-433
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	-341	-255	-406	-406	-418	-433

Maankäyttö-, suunnittelu ja viranomaisto	TP 2023	TA 2024	TA 2025 LTK	TA 2025 KJ	TS 2026	TS 2027
Talous 1 000 €						
Myyntituotot	370	404	354	354	360	365
Maksutuotot	326	310	441	441	553	560
Tuet ja avustukset	17	19	13	13	14	15
Muut toimintatuotot	3 322	3 306	3 563	3 563	3 616	3 670
Toimintatuotot	4 035	4 039	4 372	4 372	4 543	4 610
Valmistus omaan käyttöön	100	87	58	58	58	58
Henkilöstökulut	-2 374	-2 492	-2 552	-2 552	-2 665	-2 705
Palvelujen ostot	-812	-936	-730	-730	-864	-875
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-67	-54	-35	-35	-35	-36
Avustukset	-156	-205	-205	-205	-208	-211
Muut toimintakulut	-213	-234	-253	-253	-239	-260
Toimintakulut	-3 622	-3 921	-3 775	-3 775	-4 012	-4 087
TOIMINTAKATE	514	205	654	654	589	580
Rahoitustuotot- ja kulut + (-)		2				
VUOSIKATE	514	207	654	654	589	580
Poistot, arvonal., satunn.erät yht.	-228	-231	-207	-207	-207	-207
Tilinkauden ylijäämä (alijäämä)	286	-25	447	447	382	373

Kunnallistekniikka ja liikunta	TP 2023	TA 2024	TA 2025 LTK	TA 2025 KJ	TS 2026	TS 2027
Talous 1 000 €						
Myyntituotot	1 153	1 096	1 144	1 144	1 161	1 179
Maksutuotot	1 040	871	897	897	910	924
Tuet ja avustukset	147	36	91	91	92	93
Muut toimintatuotot	521	363	448	448	455	462
Toimintatuotot	2 861	2 367	2 580	2 580	2 618	2 658
Valmistus omaan käyttöön	295	257	248	248	110	110
Henkilöstökulut	-3 406	-3 707	-3 703	-3 703	-3 785	-3 841
Palvelujen ostot	-4 689	-3 927	-3 544	-3 544	-3 601	-3 655
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1 234	-1 153	-1 239	-1 239	-1 257	-1 276
Avustukset	-47	-50	-50	-50	-51	-52
Muut toimintakulut	-3 266	-3 525	-3 763	-3 763	-3 441	-3 491
Toimintakulut	-12 642	-12 362	-12 299	-12 299	-12 134	-12 315
TOIMINTAKATE	-9 485	-9 738	-9 471	-9 471	-9 406	-9 547
VUOSIKATE	-9 485	-9 738	-9 471	-9 471	-9 406	-9 547
Poistot, arvonal., satunn.erät yht.	-4 583	-4 577	-4 346	-4 346	-4 346	-4 346
Tilinkauden ylijäämä (alijäämä)	-14 068	-14 316	-13 817	-13 817	-13 752	-13 893

Tilakeskus Talous 1 000 €	TP 2023	TA 2024	TA 2025 LTK	TA 2025 KJ	TS 2026	TS 2027
Myyntituotot	23	0				
Tuet ja avustukset	0	0				
Vuokratuotot	16	11	11	11	12	13
Muut toimintatuotot	22 706	23 298	23 615	23 615	24 000	24 360
Toimintatuotot	22 745	23 309	23 626	23 626	24 013	24 373
Valmistus omaan käyttöön	241	275	270	270	270	270
Henkilöstökulut	-2 286	-2 531	-2 518	-2 518	-2 545	-2 583
Palvelujen ostot	-3 524	-3 484	-3 497	-3 497	-3 568	-3 621
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-6 560	-7 309	-7 188	-7 188	-7 459	-7 571
Muut toimintakulut	-359	-392	-382	-382	-387	-393
Toimintakulut	-12 729	-13 717	-13 584	-13 584	-13 959	-14 168
TOIMINTAKATE	10 258	9 867	10 312	10 312	10 323	10 474
VUOSIKATE	10 258	9 867	10 312	10 312	10 323	10 474
Suunnitelman mukaiset poistot	-7 373	-7 755	-7 416	-7 416	-7 416	-7 416
Arvonalentumiset	-2 082					
Poistot, arvonal., satunn.erät yht.	-9 455	-7 755	-7 416	-7 416	-7 416	-7 416
Tilinkauden tulos	802	2 111	2 896	2 896	2 908	3 058
Tilinpäätössiirrot + (-)	345	373	611	611	611	611
Tilinkauden ylijäämä (alijäämä)	1 147	2 485	3 507	3 507	3 519	3 669

INVESTOINTIOSA

Maa- ja vesialueet

Maaomaisuutta hankkimalla, kehittämällä, vaihtamalla tai luovuttamalla voidaan mahdollistaa erilaisten esimerkiksi elinkeinotoiminnan operaatioiden laajentuminen alueella tai uusien toimintojen sijoittuminen alueelle. Puhtaan energiasiiirtymän ja kokonaisuudessaan vihreän siirtymän hankkeet etsivät riittävän isoja maa-alueita, joiden sijainti on hyvä ja jotka ovat kehitettävissä toimintaan soveltuviksi. Kajaanin kaupungilla on merkittävä maaomaisuus ja sitä on kehitettävä aktiivisesti koko ajan. Maa-alueiden uushankintaan varautuminen talousarviossa, tulevalle vuodelle ja suunnitteluvuosille sekä siitäkin eteenpäin on välttämätöntä, jotta kaupunki voi strategisilla maahankinnoilla tukea esimerkiksi vihreän siirtymän kannalta tärkeitä investointihankkeita ja muuta elinkeinotoimintaa.

Talonrakennus

Soidinsuon uuden päiväkodin (Männynntaimi) rakentaminen on käynnistynyt ja on merkittävin investointi talousarviovuodelle (2,1 milj. euroa). Korjausinvestointina tullaan toteuttamaan Kaukametsän salin osakorjauksia (1,0 milj. euroa).

Kiinteät rakenteet ja laitteet

Kauppatorin infrastruktuurin rakentamista varten varataan 0,8 milj. euroa.

Irtain omaisuus ja muut pitkävaikutteiset menot

Soidinsuon uuden päiväkodin (Männynntaimi) kalustamiseen varataan 0,5 milj. euroa. Kaukametsän salin näyttämömekaniikkaan varataan 0,6 milj. euroa.

Investointivarausten käyttäminen

Investointisuunnitelmassa esitetään Kajaanin kaupungin investointivarausten käyttämistä aurinkovoimaloiden ja sähkövarastojen investointeihin 0,2 milj. euroa (TA2025) ja 2026–2027 (0,2 milj. euroa per vuosi).

Kajaanin kaupungin investointisuunnitelma 2025–2027

Kajaanin peruskaupunki ja liikelaitokset

Investointisuunnitelma 2025 - 2027	TA_2025	TS_2026	TS_2027
29190 Investoinnit Kajaanin Kaupunki	-13 182	-12 506	-13 476
Kiinteät rakenteet ja laitteet	-5 032	-4 556	-4 261
Infran peruskorjaus Erityisalueet- ja kohteet	-1 100	-350	-300
Infran peruskorjaus Liikenne-alueet	-3 752	-3 296	-3 606
Infran peruskorjaus Liikuntapaikat	-100		
Infran peruskorjaus Viheralueet			-250
Uudet Liikenne-alueet	-80	-910	-105
Koneet ja kalusto	-1 450	-500	-515
Muut Koneet ja kalusto, Kulttuuri- ja nuorisopalvelut	-650	-60	
Muut Koneet ja kalusto, Kunnallistekniikka ja liikunta	-235	-375	-450
Muut Koneet ja kalusto, Maankäyttö-,suunnittelu ja viranomaistoiminta	-50	-50	-50
Muut Koneet ja kalusto, Tilakeskus	-15	-15	-15
Muut Koneet ja kalusto, Varhaiskasvatus	-500		
Muut aineelliset hyödykkeet	-1 500	-1 500	-1 500
Maa- ja vesialueet	-1 500	-1 500	-1 500
Rakennukset	-5 200	-5 950	-7 200
Kulttuurirakennukset	-1 000	-1 700	-5 000
Liikuntarakennukset		-300	-1 200
Muut rakennukset	-730	-200	-200
Opetusrakennukset			-300
Päiväkoti rakennukset	-2 770	-1 200	-500
Toimistorakennukset	-50		
Toisen - ja korkea-asteen opetuksen rakennukset	-650	-2 550	
29191 Investoinnit Kajaanin Vesi -liikelaitos	-2 500	-2 592	-2 690
29194 Investoinnit Kajaanin kaupungin koulutusliikelaitos	-218	-500	-500
Kaikki yhteensä	-15 900	-15 598	-16 666

Kuva: Kajaanin kaupunki investointisuunnitelma 2025–2027

Kajaanin peruskaupunki kohdekohtainen investointisuunnitelma

Kajaanin peruskaupunki investointisuunnitelma 2025–2027	TA_2025	TS_2026	TS_2027
Kiinteät rakenteet ja laitteet	-5 032	-4 556	-4 261
Infran peruskorjaus Erityisalueet- ja kohteet	-1 100	-350	-300
Hulevesiverkoston kehittäminen, avoviemärit (ojat) ja seisautusaltaat yms.	-150	-150	-150
Kauppatorin infra	-800		
Koirapuistot		-50	
Leikkipuistot	-150	-150	-150
Infran peruskorjaus Liikenne-alueet	-3 752	-3 296	-3 606
Heinimäentie (ei kave yhteinen)	-520	-130	
Honkamäentie			-110
Huuhkajantie		-280	-42
Hölkkiatie, kadun peruskorjaus	-40		
Ilvestie			-120
Jalastie			-192
Katajarinteentie		-24	
Katuvalaistus peruskorjaus ja nykyaikaistaminen	-100	-100	-100
Kauppakatu väl. Lönnrotinkatu-Asemakatu		-700	
Keksitie			-115
Kelotie	-340	-80	
Keskusta-alueen esteettömyys	-50		
Ketunpolku	-350		
Kevyen liikenteen kehittäminen	-150	-150	-150
Koposentie		-320	-48
Koukkutie, kadun peruskorjaus	-60		
Kumputie (kave yhteinen)	-70		
Kuulatie, kadun peruskorjaus	-68	-12	
Kämppätie, kadun peruskorjaus	-36		
Käpykatu hv viemäri		-120	
Käpyoksantie	-120	-30	
Lehtokuja (kave yhteinen)	-60		
Liikenneturvallisuuskohteet	-30	-30	-30
Liikennevalot peruskorjaus ja nykyaikaistaminen	-100	-100	-50
Lohenpyrstö, kadun peruskorjaus	-380	-61	
Lönnrotinkatu klv väl. Pohjolankatu-Kalliokatu		-500	
Metsämiehentie	-240	-60	
Nuohoojantie, kadun peruskorjaus	-18		
Oksatie väl. Karjaportintie-Kisatie		-160	-30
Otanmäen sillan kunnostaminen	-200		
Palstatie			-211
Pohjolankatu väl. Lönnrotinkatu-Asemakatu			-800
Ponttoonisillan ranta			-300
Repolaisentie			-160
Rullamiehentie, kadun peruskorjaus	-510	-90	

Kajaanin peruskaupunki investointisuunnitelma 2025–2027	TA_2025	TS_2026	TS_2027
Savottatie, kadun peruskorjaus	-30		
Työmiehentie		-179	-32
Uudenkyläntie			-320
Viitasammakontie	-280	-70	
Viitoitus, kehittäminen		-100	
Viittatie			-96
Välikatu			-700
Infran peruskorjaus Liikuntapaikat	-100		
Esteetön uimapaikka Kesäniemeen	-100		
Infran peruskorjaus Viheralueet			-250
Jokilaakso, valaistuksen kehittäminen			-250
Uudet Liikenne-alueet	-80	-910	-105
Kretonkitie			-18
Lukkarinkuja	-80		-20
Pellavatie			-36
Puuvillatie			-9
Samettitie		-320	
Satiinitie		-80	
Sotkamontien teollisuusalue		-510	
Teryleenitie			-22
Koneet ja kalusto	-1 450	-500	-515
Muut Koneet ja kalusto, Kulttuuri- ja nuorisopalvelut	-650	-60	
Kaukametsän salin esitys- ja näyttämötekniikka	-650		
Kaukametsän salin kakkosflyyveli (uusi/käytetty)		-60	
Muut Koneet ja kalusto, Kunnallistekniikka ja liikunta	-235	-375	-450
Kunnallistekniikka ja liikunta, irtaimis	-235	-375	-450
Muut Koneet ja kalusto, Maankäyttö-, suunnittelu ja viranomaistoiminta	-50	-50	-50
Budjetointikohde - Maankäyttö, irtaimisto	-50	-50	-50
Muut Koneet ja kalusto, Tilakeskus	-15	-15	-15
Budjetointikohde - Tilakeskus, irtaimisto	-15	-15	-15
Muut Koneet ja kalusto, Varhaiskasvatus	-500		
Männyntaimen päiväkodin kalustus	-500		
Muut aineelliset hyödykkeet	-1 500	-1 500	-1 500
Maa- ja vesialueet	-1 500	-1 500	-1 500
Uudet maa- ja vesialueet	-1 500	-1 500	-1 500
Rakennukset	-5 200	-5 950	-7 200
Kulttuurirakennukset	-1 000	-1 700	-5 000
Kaukametsän kansalaisopiston osakorjaukset		-1 200	
Kaukametsän salin osakorjaukset, IV laitteistoja, vesikatko ja julkisivut	-1 000		
Pääkirjaston peruskorjaus		-500	-5 000
Liikuntarakennukset		-300	-1 200
Jäähallin jäähdytyskontti ja energiaratkaisut			-500
Kajaanihalli / Liikuntahalli / monikäyttöareena, hankesuunnittelu			-200
Kaukavesi, liukumäki ja pesuhuoneet		-300	-500

Kajaanin peruskaupunki investointisuunnitelma 2025–2027	TA_2025	TS_2026	TS_2027
Muut rakennukset	-730	-200	-200
Aurinkovoimalat ja sähkövarastot	-200	-200	-200
Kauppatori, rakennukset	-480	0	
Keittiölaitteiden uusiminen	-50		
Opetusrakennukset			-300
Lohtajan koulun peruskorjaus/osakorjaukset (7,8M€)			-300
Päiväkoti rakennukset	-2 770	-1 200	-500
Karusellin päiväkodin korjaukset		-1 000	
Männynmäki päiväkotikiinteistö	-2 170		
Nakertajan päiväkodin osakorjaukset	-600	-200	
Tapiolan päiväkodin osakorjaukset			-500
Toimistorakennukset	-50		
Kaupungintalo, osakorjaukset (pysäköinti ja piha-alueet 2024)	-50		
Toisen - ja korkea-asteen opetuksen rakennukset	-650	-2 550	
Seppälä, alueen suunnittelu (Navetta, Päärakennus, Asuntolat)	-200		
Seppälä, Navetta (toteutus)		-2 100	
Taito 2, Auditorion uusiminen	-150		
Taito 2, Viemärien ja vesijohtojen korjaukset		-300	
Tieto 1, pintaremontti		-150	
Vimpelin kampus alueen kehittäminen	-300		
Kaikki yhteensä (Kajaanin peruskaupunki)	-13 182	-12 506	-13 476

LIKELAITOKSET

Kajaanin kaupungin koulutusliikelaitos

Perustehtävä

Koulutusliikelaitos vastaa toisen asteen koulutuksen järjestämisestä Kainuussa ja Koillismaalla, ja on valtakunnallisesti kilpailukykyinen koulutuspalveluiden järjestäjä. Koulutusliikelaitos toimii yhtenä Vuokatin säätiön taustayhteisönä ja omistajana, sekä ammatillisen koulutuksen järjestäjänä Vuokatin säätiön ylläpitämässä Vuokatin urheiluopistossa. Kainuun ammattiopistolla on kiinteät toimipisteet Kajaanissa, Kuusamossa, Vantaalla ja Vuokatissa. Kajaanin lukion toimipiste on Kajaanissa. Lisäksi tytäryhtiö Edukai Oy tuottaa markkinaehtoisia koulutuspalveluita.

Ammatillisen koulutuksen tulosalue vastaa ammatillisista perustutkinto-, ammatti- ja erikoisammattitutkintokoulutuksista, työelämälle tarjottavista koulutus- ja asiantuntijapalveluista, oppisopimuskoulutuksesta sekä tutkintokoulutukseen valmentavasta koulutuksesta (TUVA-koulutuksesta). Ammatillisen koulutuksen tavoitteena on kehittää opiskelijan ammatillista osaamista sekä kasvua sivistyneeksi ihmiseksi ja yhteiskunnan jäseneksi. Se kehittää osaltaan työelämää ja vastaa työelämän osaamistarpeisiin, edistää yrittäjyyttä sekä antaa edellytyksiä kansainvälisyyteen ja jatkuvaan oppimiseen.

Lukiokoulutuksen tulosalue vastaa lukiokoulutuksesta ja aikuislukiopalveluista. Lukiokoulutuksella on opetus- ja kasvatustehtävä. Kajaanin lukiolla on valtakunnallinen erityistehtävä musiikissa. Lukiokoulutuksessa opiskelija rakentaa identiteettiään, ihmiskäsitystään, maailmankuvaansa ja -katsomustaan sekä paikkaansa maailmassa. Lukiokoulutus syventää opiskelijan kiinnostusta tieteiden ja taiteiden maailmaan sekä kehittää valmiuksia työelämään, työhön ja kansainvälisyyteen.

Kumpikin koulutus antaa yleisen jatko-opintokelpoisuuden korkeakouluihin.

Toimintaympäristön muutos

Kainuun ja Koillismaan toimintaympäristön muutokset – erityisesti lasten ja nuorten sekä työikäisen väestön vähentyminen, useiden alojen merkittävä työvoima- ja osaajapula sekä yrittäjien ikääntymisen vaikutukset yritysten ja työpaikkojen määrän vähentymiseen – luovat yhdessä toisen asteen koulutusten rahoitusjärjestelmien uudistusten ja ammatillisen koulutuksen rahoitusleikkauksen kanssa useita haasteita koulutusten tarvelähtöiselle toteuttamiselle. Toisaalta investoinnit tuovat alueelle uutta työtä ja elinvoimaa sekä tulevaisuususkoa.

Koulutukseen hakeutuneiden ja valmistuvien eri ikäisten opiskelijoiden määrä ei vastaa alueen työvoimatarpeisiin. Yritystoiminnan ja työelämän kehittämistä on edistettävä koulutuksella. Alueen elinvoimaisuuteen ja osaajatarpeeseen vastaaminen sekä vaikuttavien ratkaisujen etsiminen ja toteuttaminen yhteistyökumppaneiden ja työnantajien kanssa ovat toisen asteen koulutuksen ensisijaisia tehtäviä.

Tulevina vuosina onkin varauduttava väestörakenteen muutoksista johtuvaan lukiokoulutuksen ja ammatillisen koulutuksen järjestäjä- ja toiminnan kehittämiseen. Koulutusliikelaitoksen vahvuutena on se, että toisen asteen koulutus on yhtenäinen organisaatio, jossa hyödynnetään yhteisiä toimintoja, kuten digipalveluita ja kokonaisturvallisuuden hallintaa, markkinointia, asiakkuuksien johtamista ja viestintää. Ammatillista ja lukiokoulutusta kehitetään silti erillisinä koulutusmuotoina. Koulutus- ja työperäisen maahanmuuton toteutuminen sekä aikuisten jatkuvan oppimisen vahvistaminen yhdessä työelämän ja eri koulutusmuotojen ja -tasojen kanssa on keskeistä. Samalla on huomioitava asuntolatoiminnan merkitys opiskelun mahdollistajana sekä sopeutettava toimintaa kysynnän mukaan.

Nykyisessä hallitusohjelmassa on toimia, joilla on tavoitteena varmistaa lukiokoulutuksen ja ammatillisen koulutuksen saavutettavuutta ja laatua sekä opiskelijahyvinvointia. Samalla pyritään lisäämään ammatillisen koulutuksen vaikuttavuutta rahoitusjärjestelmän uudistuksella, joka tulee voimaan vuonna 2026 kolmen vuoden siirtymäajalla. Julkisen talouden ongelmien vuoksi ammatilliseen koulutukseen toteutetaan yhteensä 120 M€:n leikkaus, joka vähentää Kainuun ammattiopiston valtionosuusrahoitusta 1,4–2 M€:n vuoden 2024 rahoituspäätökseen verraten.

Talousarvion perustelut

Koulutusliikelaitoksen ensisijainen tehtävä ja tavoite on yleis- ja ammattisivistyksen, osaamisen ja tutkintojen tarjoaminen toisen asteen koulutuksen opiskelijoille. Lisäksi ammatillisen koulutuksen tehtävänä on osaavan työvoiman tuottaminen työelämän tarpeisiin. Tämä tavoite on yhä keskeisempää tulevina vuosina. Oppivelvollisuuden laajentuminen toisen asteen opiskelijoille on tuonut ammatilliseen ja lukiokoulutukseen uuden tehtävän ja painopistealueen. Aikuisten jatkuvan oppimisen merkitys vahvistuu

tulevaisuudessa kummassakin oppilaitoksessa, ja tätä kautta ne ovat osa työelämän kehittämistä. Näiden myötä toimintamalleja ja erilaisia tukitoimia on mietittävä ja toteutettava entistä aktiivisemmin tavoitteiden saavuttamiseksi.

Ammatillisen koulutuksen rahoituksen vuosittaiset vaihtelut on tunnistettu riskiksi vuoden 2018 lakimuutoksen myötä. KAO on pärjännyt menneinä vuosina kelluvassa sekä tuloksellisuuteen ja vaikuttavuuteen perustuvassa budjettiperusteisessa rahoitusjärjestelmässä suhteellisen hyvin. Ammatillisen koulutuksen järjestäjän saama rahoitus on riippuvainen kaikkien koulutuksen järjestäjien yhdessä tuottamasta kokonaisuudesta. Tämä periaate jatkuu vuonna 2026 voimaan tulevassa rahoitusjärjestelmässä.

Ammatillisen koulutuksen hallitusohjelmakirjausten ja rahoitusleikkausten taustalla ovat kansallisen tason syyt koulutuksen kasautumisesta, jota halutaan vähentää. Taustalla on havainto, että vuoden 2018 voimaan tulleen ammatillisen koulutuksen uudistuksen jälkeen opiskelijamäärät ovat kasvaneet, mutta opintosuoritukset eivät ole kasvaneet. Opetus- ja kulttuuriministeriön mukaan määrällinen kasvu ei ole ollut tervettä eikä koulutus ole ollut riittävän vaikuttavaa. Painotus ensimmäiseen tutkintoon on tämän vuoksi oleellista. Ministeriön mukaan koulutuksen järjestäjän on tärkeää miettiä, mitä koulutuspaikkoja avataan haettavaksi yhteishaussa ja jatkuvassa haussa. Kannusteet tulevat lisääntymään uudessa rahoitusjärjestelmässä vuodesta 2026 eteenpäin kolmen vuoden siirtymäajalla - miten vaikuttavaa ja työllistävää koulutus on. Koulutuksen järjestäjän pitää suhtautua vakavasti koulutuksen vaikuttavuuden tuottamiseen.

Hallitusohjelman mukaisen vuonna 2026 kolmen vuoden siirtymävaiheen kautta voimaan tulevan rahoitusjärjestelmän uudistuksen vaikutukset alkavat tarkentua vuonna 2025. Hallituksen kevään 2024 kehysriihessä ja syksyn budjettiriihessä päättämien vuonna 2025 voimaan tulevien 120 M€:n rahoitusleikkausten toteuttamistavat tarkentuvat tämän vuoden lopulla, mikä vaikeuttaa taloussuunnittelua merkittävästi. Leikkauksia arvioidaan kohdistuvan Kainuun ammattiopistolle 1,4–2 M€. Opetus- ja kulttuuriministeriön arvioin mukaan vuoden 2025 valtionosuusrahoitus olisi vuoden 2023 tasolla, mikä tarkoittaisi 1,4 M€:n leikkausta. Rahoituksen määrittämiseen muotoiltava suhdeluku vaikuttaa koulutuksen järjestäjän saamaan rahoitukseen. Suhdeluvun perusta ei ole selvillä talousarvion laadintavaiheessa. KAO:lla tutkinnon suorittaneiden osuus opiskelijamäärästä on kansallista keskiarvoa korkeampi, joten leikkaus voi olla myös 2 M€:n tuntumassa.

Pääosin leikkaus kohdistetaan jo ammatillisen tutkinnon tai korkeakoulututkinnon suorittaneisiin. Aiemmin suoritettua tutkintoa ei voida käyttää opiskelijavalinnan perusteena, joten käytännössä järjestämisluvan mukaista ja tarvelähtöistä ammatillista koulutusta toteutetaan nykyistä vähemmällä rahoituksella. Tämän vuoksi talousarvion valmistelussa on otettu huomioon henkilöstö- ja toimintakulut kaikissa toiminnoissa.

Lukiokoulutuksen valtionosuusrahoitus kasvaa vuonna 2025 hiukan budjetoituun nähden, mutta varmuutta tästä ei ole. Solidarisuuden näkökulmasta lukiolla on tarkasteltu toimintakuluja vuodelle 2025, jotta yhteiset läpäisevät sisäiset palvelut voidaan toteuttaa laadukkaasti ja tehokkaasti palvelemaan koulutuksen toteuttamista.

Tavoitteena on tehdä ammatillisen koulutukseen arviolta 1,4–2 M€ sopeutus niin, että tarkastellaan tarvittava henkilöstömäärä sekä kehitetään koulutustoimintaa ja tukipalveluita. Tehdään syksyn 2024 ja kevään 2025 aikana 3-vuotinen suunnitelma vuosille 2025–2027 vaihtoehtoinen ammatillisen koulutuksen elinvoimaisuuden ylläpitämiseksi ja kehittämiseksi. Määritellään kärkialat ja -koulutukset sekä sisäiset ja ulkoiset yhteistyön tavoitteet. Toteutetaan jatkossakin tarvelähtöisiä koulutuksia jo tutkinnon suorittaneille uudistamalla toteutustapoja. Hyödynnetään analyysejä, ennakointi- ja markkinatietoutta sekä skenaario- ja koulutussuunnittelutyökaluja niin, että ammatillista koulutusta voidaan toteuttaa taloudellisesti, laadukkaasti ja vaikuttavasti toimintaympäristön tarpeisiin. Suunnitelman osana kehitetään asiakkuuksien johtamisen toimintamalli, jonka avulla voidaan vastata työelämän osaamisen kehittämiseen tarvittavalla tavalla. Suunnitelmakokonaisuutta päivitetään tarpeen mukaan. Varaudutaan samalla vuoden 2026 alusta kolmen vuoden siirtymäajalla voimaan tulevaan rahoitusjärjestelmän uudistukseen.

Lisäksi talousarvion valmistelussa on otettava huomioon yleinen kustannusten nousu ja kunta-alan palkkaratkaisut. Vuodelle 2025 koulutusliikelaitoksella ei ole tulossa suuria investointeja. Suunnitelman mukaisia investointeja rahoitetaan haettavalla rakennerahasto-ohjelmilla ja EU-erillisohjelmalla ja omarahoitusosuuksia katetaan kehittämisrahastosta.

Kaupunginvaltuuston hyväksymässä talouden sopeuttamissuunnitelmassa vuosille 2023–2026 on koulutusliikelaitokselle asetettu yleinen henkilöstösäästö tavoite 270 000 €, josta vuoden 2023 tavoite oli 45 000 €, vuoden 2025 tavoite on 180 000 € ja vuoden 2026 tavoite on 45 000 €. Sopeuttamista on päivitetty kehittämisohjelmalla keväällä 2024. Sopeuttamiset sisältyvät toisten asteen koulutuksen rahoitusmuutoksiin.

Sitovat tavoitteet

Valtuustoon nähden sitovat tavoitteet

Raportointivastuussa liikelaitoksen johtaja

Sitova tavoite	Tavoite 2025
Tuottovaatimus	Peruspääoman korko 4 % (30 000 €)
Tilikauden ylijäämä ennen varauksia	> 0 euroa

Toiminnalliset tavoitteet

Elinvoima ja osaaminen

Toiminnallinen tavoite	Mittari	Tavoite 2025
Koulutusliikelaitos on vahva toimija Kainuussa, Kajaanissa, Koillismaalla ja Vantaalla.	KAO: Yhteishaun ensisijaiset hakijat	KAO: Yhteishaussa ensisijaisia hakijoita > 520
Koulutusliikelaitos on vahva toimija Kainuussa, Kajaanissa, Koillismaalla ja Vantaalla.	KAO: Jatkuvan haun hakijamäärä	KAO: Jatkuvan haun kautta hakeneita henkilöitä >1800
Koulutusliikelaitos on vahva toimija Kainuussa, Kajaanissa, Koillismaalla ja Vantaalla.	Lukio: Yhteishaun ensisijaiset hakijat	Lukio: Yhteishaussa ensisijaisia hakijoita > 180
Koulutustarjontamme on laaja-alaista ja se palvelee aluetta ja yksittäistä asiakasta.	KAO: Suoritettuja koko tutkintoja	KAO: Koko tutkinnon suorituksia on 1100 (saman verran kuin arvio vuodelle 2024).
Koulutustarjontamme on laaja-alaista ja se palvelee aluetta ja yksittäistä asiakasta.	KAO: Suoritettuja tutkinnon osia	KAO: Suoritettuja tutkinnon osia 8300
Koulutustarjontamme on laaja-alaista ja se palvelee aluetta ja yksittäistä asiakasta.	Lukio: Ylioppilastutkinnon suorittaneet	Lukio: Ylioppilastutkinnon suorittaneita on 154 (Saman verran kuin arvio vuodelle 2024)
Ammatillista koulutusta toteutetaan työelämälähtöisesti.	KAO: Työpaikkaohjaajien palautteiden keskiarvo	KAO: Työpaikkaohjaajien palautteiden keskiarvo > 4.0 asteikolla 1-5
Ammatillista koulutusta toteutetaan työelämälähtöisesti.	KAO: Työpaikkakyselyiden keskiarvo	KAO: Työpaikkakyselyiden keskiarvo > 4.0 asteikolla 1-5
Opiskelijat työllistyvät opintojen päätyttyä tai jatkavat opintojaan.	KAO: päättökyselyn opiskelijan arvio tilanteesta valmistumisen jälkeen	KAO: Valmistunut opiskelija arvioi olevansa töissä toisen palveluksessa, opiskelija tai yrittäjä opintojen jälkeen > 90 %
Opiskelijat työllistyvät opintojen päätyttyä tai jatkavat opintojaan.	Lukion opiskelijoiden sijoittuminen valmistumisen jälkeen	Lukio: Valmistuneista on töissä tai jatko-opinnoissa useampi kuin 83 % (Tiedot saadaan noin 2 vuoden viiveellä)
KLL ja KAMK tekevät yhteistyötä opiskelijoiden ja alueen työelämän osaamistarpeiden täyttämiseksi.	KLL-KAMK yhteistyön määrä	KLL-KAMK yhdessä sovittujen strategisten painopisteiden toimenpiteet etenevät suunnitelman mukaan.

Toiminnallinen tavoite	Mittari	Tavoite 2025
------------------------	---------	--------------

Lapset ja nuoret

Koulutusliikelaitoksen opiskelijat viihtyvät ja ovat tyytyväisiä opiskeluunsa.	KAO: Opiskelijoiden päätökyselyn kysymys suosittelusta (0-10)	KAO: Opiskelijoiden päätökyselyn suosittelisitko kysymyksen keskiarvo > 8,5 asteikolla 0-10
Koulutusliikelaitoksen opiskelijat viihtyvät ja ovat tyytyväisiä opiskeluunsa.	Lukio: Opiskelijakyselyn Voin suositella Kajaanin lukiota muille -kysymys	Lukio: Opiskelijakyselyn Voin suositella Kajaanin lukiota muille keskiarvo > 4,5
Koulutusliikelaitoksen opiskelijat viihtyvät ja ovat tyytyväisiä opiskeluunsa.	KAO: Katsotaan eronneeksi %	KAO: Katsotaan eronneeksi % on pienempi kuin 11,2 % (Pienempi kuin tavoite vuonna 2024)
Koulutusliikelaitoksen opiskelijat viihtyvät ja ovat tyytyväisiä opiskeluunsa.	Lukio: Katsotaan eronneeksi %	Lukio: Katsotaan eronneeksi % on pienempi vuositasolla kuin 12,4 % (Koko Suomen lukio-opiskelijoiden eroprosentti)

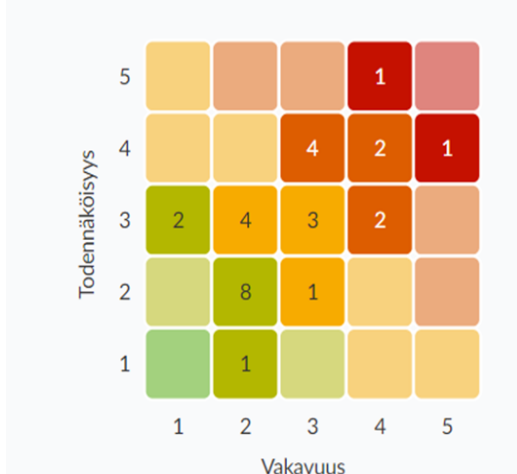
Kestävä kehitys

Koulutusliikelaitos toimii kestävän kehityksen periaatteiden mukaisesti.	KAO: Keke-sertifiointi toimii kattavasti arjessa	KAO: Keke-toiminta etenee kehittämissuunnitelman mukaan (OKKA-säätiö)
Koulutusliikelaitos toimii kestävän kehityksen periaatteiden mukaisesti.	Lukio: Keke-sertifiointi vakiinnutetaan arkeen	Lukio: Lukio on sertifioitu ja toiminta on alkanut kehittämissuunnitelman mukaan (OKKA-säätiö)

Riskienhallinta

20 – 25	Kriittinen tai ei siedettävissä oleva riski. Tällainen riskitekijä vaatii yleensä välittömiä toimia.
10 – 16	Merkittävä tai nopeasti toimenpiteitä vaativa riski. Yleensä tämän kaltaiselle riskille on luotava suunnitelma, jolla sitä hallitaan, esimerkiksi sen pienentämisen osalta.
4 – 9	Huomioitava tai seurattava riski. Välittömät toimenpiteet eivät ole välttämättömiä, mutta riskiä ja sen kehittymistä on seurattava.
1 – 4	Ei riskiä tai hyvin matala riski. Ei vaadi välittömiä toimenpiteitä.

Riskikartta

Kymmenen ensimmäistä merkittävintä riskiä:

Kohde	Riskialue	Riski	RL ↓
Liikelaitokset > Kajaanin kaupungin koulutusliikelaitos	2.3.1. Operatiiviset riskit	Työn vaatavuudet kasvavat, mikä voi aiheuttaa osalle henkilöstöä jaksamisen haasteita.	20
Liikelaitokset > Kajaanin kaupungin koulutusliikelaitos	2.2.1. Taloudelliset riskit	Ammatillisen koulutuksen rahoituksen vuosittaiset heilahtelut.	20
Liikelaitokset > Kajaanin kaupungin koulutusliikelaitos	2.3.1. Operatiiviset riskit	Tietohallinnon uudelleen organisoinnin vaikutukset kokonaisuuden hallintaan ja kustannuksiin.	16
Liikelaitokset > Kajaanin kaupungin koulutusliikelaitos	2.1.1. Strategiset riskit	Osaavan työvoiman saatavuus.	16
Liikelaitokset > Kajaanin kaupungin koulutusliikelaitos	2.4.1. Vahinkoriskit	Uhkaavat tilanteet sisäisten tai ulkoisten henkilöiden taholta.	12
Liikelaitokset > Kajaanin kaupungin koulutusliikelaitos	2.3.1. Operatiiviset riskit	Organisaation johdon varahenkilöjärjestelmä on haavoittuvainen. Osaaminen ja vastuut ovat yksittäisten ihmisten varassa.	12
Liikelaitokset > Kajaanin kaupungin koulutusliikelaitos	2.1.1. Strategiset riskit	Kainuun ja Koillismaan väestökehitys.	12
Liikelaitokset > Kajaanin kaupungin koulutusliikelaitos	2.2.1. Taloudelliset riskit	Kiinteistöjen määrä ja käyttöaste ei ole taloudellisesti kannattavalla tasolla.	12
Liikelaitokset > Kajaanin kaupungin koulutusliikelaitos	2.2.1. Taloudelliset riskit	Asuntoloiden kuntoon liittyvien korjausinvestointien laukeaminen	12
Liikelaitokset > Kajaanin kaupungin koulutusliikelaitos	2.1.1. Strategiset riskit	Alueen työvoimapulaan vastaaminen.	12

Sisäinen valvonta

Valvonnankohde	Toimenpiteet
Sopimushallinta	<p>Sopimusten ja niihin liittyvien käytäntöjen läpikäymistä vakiinnutetaan edelleen (esim. valmistelu, sopimusajat, liitteet).</p> <p>Sopimusten toteutumista seurataan säännöllisesti ja sopimukseen merkitään kilpailutuksen yhteydessä arvioitu kokonaisarvo.</p> <p>Sopimushallintaa katselmoidaan kokonaisuutena esihenkilökokouksessa vähintään neljännesvuosittain.</p> <p>Arjen ostotoiminta on tulosvastuullista.</p>
Taloussuunnittelu	<p>Talouden suunnittelu perustuu opiskelijamäärien sekä valtionosuuksien ja liiketoiminnan muiden tuottojen arviointiin talousraportoinnin, ennakoitiedon ja valtion talousarvioesityksen perusteella. Suunnittelussa ja toteuttamisessa otetaan huomioon palvelutuotanto, opiskelija- ja työelämälähtöinen koulutustarjonta, koulutusliikelaitoksen oppilaitosten ja tytäryrityksen yhteistyö, kaupunkikonserniyhteistyö sekä tarvittavat kehittämis- ja tehostamistoimet. Toimintaa kehitetään edelleen rullaavaksi.</p>
Talousraportointi	<p>Johtavat viranhaltijat seuraavat vastuualueensa talouden toteutumista arjessa niin, että tulosvastuullisuus ja tilivelvollisuus toteutuvat yhä paremmin. Koulutusliikelaitoksen taloutta ja tavoitteiden saavuttamista seurataan kuukausittain johtoryhmän kokouksissa. Mahdolliset poikkeamat selvitetään, niihin puututaan ja tehdään tarvittavat suunnan korjaustoimet ennakoivalla otteella. Taloudesta raportoidaan johtokunnan kokouksissa.</p>

Valvonnan kohde	Toimenpiteet
	Näiden toteutumisen edellytyksenä ovat toimivat taloushallinto- ja HR-järjestelmät.
Hankkeiden (projektien) hallinnointi	<p>Koulutusliikelaitoksen hanketoimintaa rahoitetaan rakennerahasto-ohjelmilla, EU-erillisiohjelmilla ja yhteisöaloitteilla, Kainuun maakunnan kehittämisrahalla, valtionavustuksilla, muilla kansallisilla rahoituksilla sekä omarahoitusosuudella. Hankkeet hallinnoidaan kaupunkikonsernin LAARI-järjestelmässä kokonaisuutena. Hanketuloutukset huolehditaan kuukausittain maksatushakemusten ja hanketoimien toteutumisen perusteella.</p> <p>Koulutusliikelaitoksen sisäiseen kehittämiseen käytetään vuonna 2025 kehittämisrahastoa. Tavoitteena on toiminnan, pedagogiikan sekä työelämäyhteistyön ja asiakkuuksien johtamisen kehittäminen sekä opiskelijoiden ja opetushenkilöstön hyvinvoinnin vahvistaminen.</p> <p>Ohjataan, seurataan ja raportoidaan koulutusliikelaitoksen hanketoiminnan ja kehittämisrahaston käyttösuunnitelman toteutumista ydinjohtoryhmässä, johtoryhmässä ja johtokunnassa.</p>
Päätöksentekoprosessi	Kajaanin kaupungin hallintosääntö ja KLL:n toimintasääntö sekä toimintaa ohjaavat asiakirjat ja prosessikuvaukset ohjaavat ja sujuvoittavat laadukasta päätöksentekoa. Seurataan ja arvioidaan päätöksenteonprosessin toimivuutta vähintään puolivuositain johtoryhmässä. KLL:n johtaja raportoi havainnoista ja tarpeen mukaisista kehittämistoimista johtokunnalle.

Kajaanin kaupungin Koulutusliikelaitos	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Yhteensä (Henkilöstö, htv2)	335,8	339,8	321,7	319	317

TULOSLASKELMAOSA 1000 €	TP 2023	TA 2024	TA 2025 JK	TA 2025 KJ	TS 2026	TS 2026
LIIKEVAIHTO	6 997	6 496	7 013	7 013	7 010	7 000
Liiketoiminnan muut tuotot	1 633	1 623	1 748	1 748	1 790	1 790
Tuet ja avustukset kunnalta/kuntayhtymältä	33 958	35 612	34 150	34 534	33 800	33 500
Materiaalit ja palvelut	-13 312	-12 927	-12 196	-12 196	-12 050	-11 980
Henkilöstökulut	-21 704	-22 226	-23 279	-23 279	-23 040	-22 830
Poistot ja arvonalentumiset	-1 028	-1 011	-948	-948	-886	-903
Liiketoiminnan muut kulut	-5 980	-6 493	-6 362	-6 362	-6 285	-6 230
Liikeyli/alijäämän erät yhteensä	-42 024	-42 657	-42 785	-42 785	-42 261	-41 943
LIIEKEYLIJÄÄMÄ (-ALIJÄÄMÄ)	564	1 073	127	511	339	347
Korkotuotot	0	0	0	0	0	0
Muut rahoitustuotot	2	3	3	3	3	3
Korvaus peruspääomasta	-9	-30	-30	-30	-30	-30
Muut rahoituskulut	-11	-6	-6	-6	-6	-6
Rahoitustuotot ja -kulut	-18	-33	-33	-33	-33	-33
YLIJÄÄMÄ (ALIJÄÄMÄ) ENNEN SATUNNAISIA ERIÄ	546	1 040	94	478	306	315
YLIJÄÄMÄ (ALIJÄÄMÄ) ENNEN VARAUKSIA	546	1	94	478	306	315
Poistoeron lisäys (-) tai vähennys (+)	-253	384	489	489	489	489
Rahastojen lisäys (-) tai vähennys (+)	656	500	485	485	250	250
Poistoeron, var, rahast. lis(-)/väh(+). yht.	403	884	974	974	739	739
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ (ALIJÄÄMÄ)	949	1 924	1 068	1 452	1 045	1 054

RAHOITUSOSA 1000 €	TP 2023	TA 2024	TA 2025 JK	TA 2025 KJ	TS 2026	TS 2027
Toiminnan rahavirta	1 574	2 051	1 042	1 426	1 192	1 217
Liikely- /alijäämä	565	1 073	127	511	339	347
Poistot ja arvonalentumiset	1 028	1 011	948	948	886	903
Rahoitustuotot ja -kulut	-18	-33	-33	-33	-33	-33
Tulorahoituksen korjaukset	0					
Investointien rahavirta	-656	-936	-218	-218	-500	-500
Investointimenot	-775	-1 086	-218	-218	-500	-500
Rahoitusosuudet						
investointimenoihin	119	150				
Pysyvien vastaavien luovutustulot	0					
Toiminnan ja investointien rahavirta	918	1 115	824	1 208	692	717
Rahoituksen rahavirta	-867					
Vaikutus maksuvalmiuteen	51	1 115	824	1 208	692	717

IINVESTOINTIOSA 1000 €	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TA 2027
Investointimenot yhteensä	-656	-936	-218	-500	-500
Rahoitusosuudet investointimenoihin	119	150			
Investointimenot	-775	-1 086	-218	-500	-500
Maatalousala			-30		
Autoala Vantaa			-85		
Kuusamo			-20		
Turvallisuusala			-30		
Rakennusala			-15		
Pintakäsittelyala			-38		

Kajaanin Mamselli -liikelaitos

Perustehtävä

Kajaanin Mamselli -liikelaitos tuottaa kilpailukykyisiä ateria- ja puhtaanapitopalveluja kestävä kehityksen mukaisesti, yhteistyössä kumppaneiden kanssa. Mamselli vastaa asiakkaiden ateria- ja puhtaanapitopalveluiden tuottamisesta myös poikkeusoloissa.

Toimintaympäristön muutos

Yleinen kustannustason nousu

Talouden viitekehys haastaa palvelutuotannon toteuttamista palvelukuvausten mukaisesti

Henkilöstön kuormittuminen kasvaa

Ateria- ja puhtaanapitopalvelualan heikko vetovoima vaikeuttaa osaavan työvoiman saantia

Käytettävissä olevat resurssit haastavat työnantajien mahdollisuuksia kouluttaa opiskelijoita työpaikoilla

Asiakaskunnan ja työntekijöiden heterogeenisyys, monikulttuurisuus lisääntyy

Palvelutuotannon järjestämistä vaarantavien häiriötilanteiden lisääntyminen

Yhä useampi jättää kouluruokailun väliin tai korvaa sen välipalatuotteilla

Talousarvion perustelut

Mamselli tuottaa Kajaanin kaupunkikonsernin tarvitsemia ateria- ja puhtaanapitopalveluja.

Mamsellin suunnittelukauden strategiset päämäärät:

- Palveluiden vaikuttavuus: vastuullinen kehittämiskumppani
- Laatu- ja asiakastyytyväisyys: aktiivinen asiakaslähtöisten ratkaisujen tuottaja
- Toimintaprosessit ja talous: Mamsellin toiminta tukee omistajan ja asiakkaiden tarpeita ja on taloudellisesti kestävällä pohjalla
- Henkilöstön toiminta ja johtaminen: osaava ja hyvinvoiva henkilöstö

Sitovat tavoitteet

Valtuustoon nähden sitovat tavoitteet

Sitova tavoite	Tavoite 2025
Peruspääoman korko	4 % (12 000 €)
Tilikauden ylijäämä ennen varauksia	> 0 euroa

Toiminnalliset tavoitteet

Elinvoima ja osaaminen

Toiminnallinen tavoite	Mittari	Tavoite 2025
Palvelutuotannon toteutuminen kilpailukykyisesti, omakustannehintaan	Kulurakenteiden toteutuminen tavoitteiden mukaisesti	Asiakaskohtaiset vuositavoitteet saavutetaan
Vaikutetaan positiivisesti Mamsellin henkilöstön pito- ja vetovoimatekijöihin	Pito- ja vetovoimatavoitteiden saavuttaminen	Pitovoima 5 % Vetovoima 3,59

Lapset ja nuoret

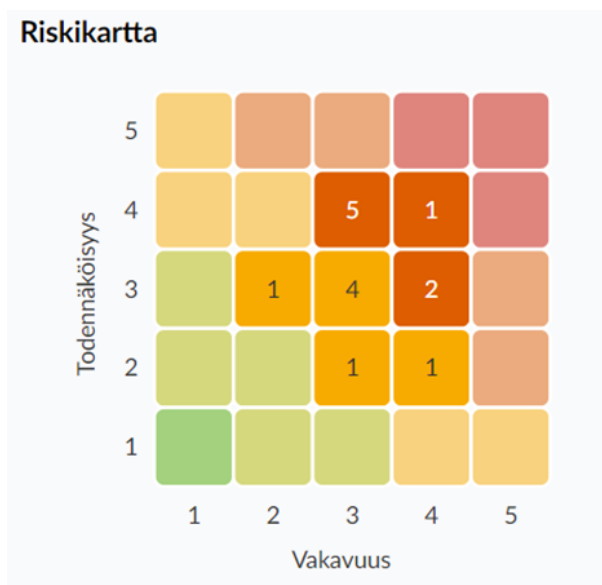
Asiakastyytyvyyden säännöllinen mittaaminen	Asiakastyytyvyys asteikolla 1-4	Käyttäjäasiakkaat 3,05 Sopimusasiakkaat 3,05
---	---------------------------------	---

Kestävä kehitys

Kestävää kehitystä tukevien toimintamallien edistäminen yhdessä asiakkaiden kanssa	Toimialakohtaiset vastuullisuutta tukevat toimintamallit/ kokeilut	Toimintamallien/ kokeilujen edistäminen on toteutunut asiakaskohtaisten suunnitelmien mukaisesti
--	--	--

20 – 25	Kriittinen tai ei siedettävissä oleva riski. Tällainen riskitekijä vaatii yleensä välittömiä toimia.
10 – 16	Merkittävä tai nopeasti toimenpiteitä vaativa riski. Yleensä tämän kaltaiselle riskille on luotava suunnitelma, jolla sitä hallitaan, esimerkiksi sen pienentämisen osalta.
4 – 9	Huomioitava tai seurattava riski. Välittömät toimenpiteet eivät ole välttämättömiä, mutta riskiä ja sen kehittymistä on seurattava.
1 – 4	Ei riskiä tai hyvin matala riski. Ei vaadi välittömiä toimenpiteitä.

Riskikartta

Kohde	Riskialue	Riski	RL
Liikelaatokset > Kajaanin mamselli	2.2.1. Taloudelliset riskit	Kaupungin talous ei ole pitkällä tähtäimellä tasapainossa.	16
Liikelaatokset > Kajaanin mamselli	2.2.1. Taloudelliset riskit	Tuotteiden ja palveluiden hinnoittelu ei vastaa kustannuksia.	12
Liikelaatokset > Kajaanin mamselli	2.3.1. Operatiiviset riskit	Osaavan henkilöstön saatavuus	12
Liikelaatokset > Kajaanin mamselli	2.3.1. Operatiiviset riskit	Henkilöstön jaksaminen	12
Liikelaatokset > Kajaanin mamselli	2.4.1. Vahinkoriskit	Keittiön kriittisten tuotantolaitteiden ja koneiden rikkoutuminen	12
Liikelaatokset > Kajaanin mamselli	2.1.1. Strategiset riskit	Mamselli menettää yhden tai useamman merkittävän asiakkuuden	12
Liikelaatokset > Kajaanin mamselli	2.1.1. Strategiset riskit	Asiakstarpeiden nopeat ja ennakoimattomat muutokset	12
Liikelaatokset > Kajaanin mamselli	2.2.1. Taloudelliset riskit	Omistajan asettamia tuottovaatimuksia ei saavuteta	12
Liikelaatokset > Kajaanin mamselli	2.1.1. Strategiset riskit	Kilpailukyvyyn heikentyminen	9
Liikelaatokset > Kajaanin mamselli	2.2.1. Taloudelliset riskit	Kustannusrakenne ei joustaa kysynnän muutoksiin.	9

Sisäinen valvonta

Valvonnin kohde	Toimenpiteet
Sopimushallinta	Sopimusasiakirjojen tallentaminen tiedonohjaussuunnitelman ja sovittujen vastuiden mukaisesti.
Tietohallinto ja tietoturva	Palvelussuhteen muutoksissa esihenkilöt huolehtivat tarvittavat laite- ja käyttöoikeusmuutokset. Käyttöoikeuslistojen ajantasaisuus tarkistetaan kaksi kertaa vuodessa.
Kirjanpito ja maksuliikenne	Esihenkilöt tarkistavat talousraportit kuukausittain ja ilmoittavat epäselvyyksistä tai virheistä controllerille. Controller pitää kuukausittain tiimien talouspalaverit.
Kirjanpito ja maksuliikenne	Kassojen tarkastukset tehdään vuosisuunnitelman mukaisesti. Lipaskassat lasketaan päivittäin dokumentoidusti
Henkilöstöasiat	Esihenkilöt kirjaavat työyksiköissä tapahtuneet läheltä piti tilanteet ja toteutuneet riskit säännöllisesti Graniteen. Läheltä piti tilanteet ja toteutuneet riskit käsitellään tiimien kk-palaverissa säännöllisesti. Henkilöstön kouluttaminen kaupungin riskienhallinnan työkaluihin.

Kajaanin Mamselli	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Yhteensä (Henkilöstö, htv2)	164	162	148	148	148

Kajaanin Mamselli- liikelaitos

TULOSLASKELMAOSA 1000 €	TP 2023	TA 2024	TA 2025 JK	TA 2025 KJ	TS 2026	TS 2026
LIIVEVAIHTO	12 420	11 965	12 251	12 251	12 435	12 621
Liiketoiminnan muut tuotot	280	211	182	182	183	183
Materiaalit ja palvelut	-5 374	-5 464	-5 703	-5 703	-5 788	-5 875
Henkilöstökulut	-6 016	-5 696	-5 746	-5 746	-5 834	-5 921
Poistot ja arvonalentumiset	-43	-13	0	0	0	0
Liiketoiminnan muut kulut	-948	-926	-959	-959	-970	-982
Liikelyli/alijäämän erät yhteensä	-12 381	-12 098	-12 407	-12 407	-12 592	-12 778
LIIEKELYLIJÄÄMÄ (-ALIJÄÄMÄ)	319	77	26	26	26	26
Korkotuotot	1	0	0	0	0	0
Muut rahoitustuotot	0	0	0	0	0	0
Korvaus peruspääomasta	0	-12	-12	-12	-12	-12
Muut rahoituskulut	-5	0	0	0	0	0
Rahoitustuotot ja -kulut	-4	-12	-12	-12	-12	-12
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ (ALIJÄÄMÄ)	315	65	14	14	14	14

Kajaanin Mamselli- liikelaitos

RAHOITUSOSA 1000 €	TP 2023	TA 2024	TA 2025 JK	TA 2025 KJ	TS 2026	TS 2027
Toiminnan rahavirta	358	78	14	14	14	14
Liikelyli- /alijäämä	319	77	26	26	26	26
Poistot ja arvonalentumiset	43	13	0	0	0	0
Rahoitustuotot ja -kulut	-4	-12	-12	-12	-12	-12
Investointien rahavirta	0	0	0	0	0	0
Investointimenot	0	0	0	0	0	0
Toiminnan ja investointien rahavirta	358	78	14	14	14	14
Rahoituksen rahavirta	-1 971	0	0	0	0	0
Vaikutus maksuvalmiuteen	-1 613	78	14	14	14	14

Kajaanin Mamselli- liikelaitos

INVESTOINTIOSA 1000 €	TP 2023	TA 2024	TA 2025 JK	TA 2025 KJ	TS 2026	TS 2027
Investointikulut	0	0	0	0	0	0
Nettoinvestoinnit	0	0	0	0	0	0

Kajaanin Vesi -liikelaitos

Perustehtävä

Kajaanin Vesi -liikelaitos vastaa toiminta-alueellaan vesihuoltolain mukaisesta vesihuoltolaitostoiminnasta taloudellisesti ja kilpailukykyisesti yhdyskuntakehityksen tarpeita vastaavasti. Huolehtii toiminta-alueellaan asutuksen ja siihen rinnastuvan elinkeino- ja vapaa-ajan toimintojen veden hankinnasta, käsittelystä ja jakelusta sekä jäteveden viemäroinnistä ja käsittelystä kaikissa olosuhteissa. Huolehtii tarvitsemiensa laitosten ja verkostojen suunnittelusta, rakentamisesta, huollosta ja ylläpidosta sekä toimintansa kehittämistä.

Toimintaympäristön muutos

Paine ja tarve kriittisen infrastruktuurin, kuten vesihuollon, kaiken tyyppiseen suojaamiseen kasvaa edelleen.

2020-luvun alun energian säästö on näkynyt lämpimän veden käytön vähenemisenä, mikä on vähentänyt Kajaanin Veden laskutettua talous- ja jäteveden myyntiä merkittävästi. Myyntivolyymin väheneminen on pysähtynyt ja sen ennustetaan lyhyellä aikajänteellä pysyvän nykyisellä tasolla. Pitkällä aikajänteellä myyntivolyyymi tulee hitaasti vähentymään.

Vesihuoltoammattilaisten määrä on rajallinen ja Kajaanin Vesi joutunee kilpailemaan osaavasta työvoimasta entistä enemmän. Myös erityisosaamista ja -kalustoa vaativien palveluiden saatavuus kohtuulliseen hintaan muuttunee entistä haastavammaksi.

Vihreän siirtymän huomioimiseen vesihuoltolaitoksen toiminnassa ja investoinneissa ohjataan ja kannustetaan.

Uuden jätevesidirektiivin toimeenpano kansallisessa lainsäädännössä tiukentaa ja lisää jätevedenpuhdistukselle asetettuja lupaväitimuksia, jotka aiheuttavat investointitarpeita todennäköisesti 2030-luvulla.

Valtakunnallisesti ja alueellisesti vesihuoltostrategioiden tavoitteina on vesihuollon nykyistä vahvemmat toimintayksiköt joko vesihuoltolaitosten välisen yhteistyön tai laitosityhdistymisten avulla. Toteutuessaan voi lisätä Kajaanin Veden vastuita.

Uudistuvassa vesihuoltolainsäädännössä pyritään toteuttamaan em. strategioiden periaatetta, säädellään vesihuoltolaitosten omistusta ja lisätään omaisuudenhallinnan ja varautumisen vaatimuksia.

Talousarvion perustelut

Painopisteenä perustehtävän mahdollisimman tehokas toteuttaminen ja toimintavarmuuteen keskittyminen.

Vesihuollon teknistä ohjausta kehitetään mitattua tietoa entistä enemmän hyödyntäen, digitalisaatiota mahdollisuuksien mukaan lisäten sekä eri ohjelmistojen ja järjestelmien tietoa yhteensovittaen.

Jätevedenpuhdistamon uudistaminen yleissuunnitelman mukaisesti jätevesidirektiivin kansallisen lainsäädännön aikataulutuksen mukaisesti.

Toimintavarmuutta, palvelutasoa ja tehokkuutta painottavan toiminnan pitkäjänteinen kehittäminen jatkuu mm. sähköisiä palveluita ja digitalisuutta hyödyntäen.

Korjausvelan hallinta uudistuvan vesihuoltolainsäädännön reunaehdot huomioiden siten, että korjausvelka ei kasva, esim. säännöllisesti päivitetyn korjausvelkalaskelman mukaisilla vuosittaisilla oikein kohdennetuilla saneerausinvestoinneilla.

Sitovat tavoitteet

Valtuustoon nähden sitovat tavoitteet

Raportointivastuussa liikelaitoksen johtaja.

Sitova tavoite	Tavoite 2025
Tuottovaatimus	Peruspääoman korko 4 % (785 636 €)
Investoinnit	Vuosittaiset normaalit korvaus- ja ylläpitoinvestoinnit katetaan tulorahoituksella.

Toiminnalliset tavoitteet

Elinvoima ja osaaminen

Toiminnallinen tavoite	Mittari	Tavoite 2025
Toimitusvarmuus	Vedenjakelun suunnittemattomat käyttökatkokset, tuntia/asukas/vuosi	0,05
Talousveden laatu	Laatuvaatimukset ja -tavoitteet täytävä vedenlaatu, % virallisen valvonnan näytteistä	100

Lapset ja nuoret

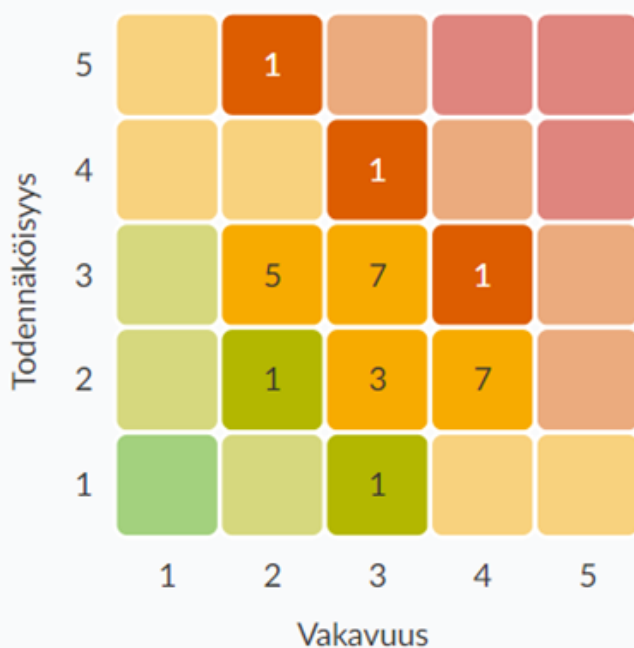
Harjoittelupaikkojen ja oppimismahdollisuuksien tarjoaminen	Harjoittelu- ja työssäoppimispaikkoja, htv/vuosi	0,9
---	--	-----

Kestävä kehitys

Jäteveden ympäristökuorman minimointi	Jätevedenpuhdistamon lupa-arvojen saavuttamisaste, %	0,05
Jäteveden ympäristökuorman minimointi	Ohitusindeksi, Jätevedenpuhdistamon ohitusten osuus, %	0
Talousveden ylimääräisen pumppauksen (ja käsittelyn) minimointi	Laskuttamattoman talousveden osuus pumpatusta vedestä, %	17,5
Jäteveden ylimääräisen pumppauksen ja käsittelyn minimointi	Vuotoveden osuus jätevesistä, %	40

20 – 25	Kriittinen tai ei siedettävissä oleva riski. Tällainen riskitekijä vaatii yleensä välittömiä toimia.
10 – 16	Merkittävä tai nopeasti toimenpiteitä vaativa riski. Yleensä tämän kaltaiselle riskille on luotava suunnitelma, jolla sitä hallitaan, esimerkiksi sen pienentämisen osalta.
4 – 9	Huomioitava tai seurattava riski. Välittömät toimenpiteet eivät ole välttämättömiä, mutta riskiä ja sen kehittymistä on seurattava.
1 – 4	Ei riskiä tai hyvin matala riski. Ei vaadi välittömiä toimenpiteitä.

Riskikartta

Riskialue	Riski	RL ↓
2.4.1. Vahinkoriskit	Vesihuollon fyysiseen infrastruktuuriin tahallinen vaikuttaminen	12
2.3.1. Operatiiviset riskit	Ammattitaitoisen henkilöstön saatavuus.	12
2.2.1. Taloudelliset riskit	Kajaanin veden palveluja myydään tappiolla tai ilman katetta.	10
2.1.1. Strategiset riskit	Laajennetaan vastuu- tai toiminta-aluetta ilman riittävää ennakko valmistelua.	9
2.4.1. Vahinkoriskit	Yllättävät luonnonilmiöt (myrskyt ja rankkasateet).	9
2.2.1. Taloudelliset riskit	Myyntivolyymien vähentyminen josta seuraa tulojen supistuminen.	9
2.3.1. Operatiiviset riskit	Kriittisten varaosien tai tarvikkeiden saatavuusongelmat.	9
2.1.1. Strategiset riskit	Liian laaja (/suppea) perustehtävän määrittely.	9
2.2.1. Taloudelliset riskit	Hintariski: Materiaalin tai ostopalvelun hinnan nousu	9
2.1.1. Strategiset riskit	Lietteen jatkokäsittelyn kustannustason kohtuuton nousu.	9

Sisäinen valvonta

Valvonnan kohde	Toimenpiteet
Sopimushallinta	Asiakassopimusten ajantasaisuuden tarkistaminen: allekirjoitettu sopimus liitoslausuntoineen.
Talousraportointi	Talousraportointi johtokunnan jäsenille kuukausittain, käsittely johtoryhmässä ja johtokunnassa.
Henkilöstöasiat	Kehityskeskustelut käyty kesäkuun loppuun mennessä.

Kajaanin Vesi	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Yhteensä (Henkilöstö, htv2)	19,0	19,0	18,9	18,9	18,9

Kajaanin Vesi -liikelaitos

TULOSLASKELMAOSA 1000 €	TP 2023	TA 2024	TA 2025 JK	TA 2025 KJ	TS 2026	TS 2027
LIKEVAIHTO	7 694	7 992	8 229	8 229	8 320	8 445
Liiketoiminnan muut tuotot	9	8	5	5	5	5
Materiaalit ja palvelut	-2 280	-2 673	-2 688	-2 688	-2 683	-2 678
Henkilöstökulut	-1 263	-1 286	-1 326	-1 326	-1 346	-1 365
Poistot ja arvonalentumiset	-2 035	-1 913	-1 965	-1 965	-2 039	-2 146
Liiketoiminnan muut kulut	-102	-117	-115	-115	-117	-119
Liikelyli/alijäämän erät yhteensä	-5 680	-5 989	-6 094	-6 094	-6 185	-6 308
LIIEKELYLIJÄÄMÄ (-ALIJÄÄMÄ)	2 023	2 011	2 140	2 140	2 140	2 142
Muut rahoitustuotot	12					
Korvaus peruspääomasta	-957	-786	-786	-786	-786	-786
Muut rahoituskulut	-243					
Rahoitustuotot ja -kulut	-1 188	-786	-786	-786	-786	-786
YLIJÄÄMÄ (ALIJÄÄMÄ) ENNEN SATUNNAISIA ERIÄ	835	1 226	1 354	1 354	1 354	1 356
YLIJÄÄMÄ (ALIJÄÄMÄ) ENNEN VARAUKSIA	836	1 226	1 354	1 354	1 354	1 356
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ (ALIJÄÄMÄ)	836	1 226	1 354	1 354	1 354	1 356

Kajaanin Vesi -liikelaitos

INVESTOINTIOSA 1000 €	TP 2023	TA 2024	TA 2025 JK	TA 2025 KJ	TS 2026	TS 2027
Investointimenot yhteensä	-2 350	-3 522	-2 500	-2 500	-2 592	-2 690
Tietokoneohjelmistot			-27	-27		
Tietokoneohjelmistot			-27	-27		
Rakennukset	-73					
Talonrakennus uushankinta	-73					
Vesilaitos rakentaminen	-103	0	-112	-112	-290	-310
Talovesiverkoston rakentaminen	-103		-12	-12	-240	-280
Vedenottamot rakentaminen			-70	-70	-50	-30
Vesisäiliöt rakentaminen			-30	-30		
Vesilaitos saneeraus	-869	-1 555	-1 386	-1 386	-1 395	-1 245
Talovesiverkoston saneeraus	-477	-1 303	-1 356	-1 356	-1 215	-955
Vedenottamot saneeraus	-35	-60	-30	-30	-30	-120
Vesisäiliöt saneeraus	-357	-192			-150	-170
Viemärlaitos rakentaminen	-126	0	-18	-18	-360	-420
Jätevesiverkoston rakentaminen	-126		-18	-18	-360	-420
Jätevedenpuhdistamot rakentaminen						
Viemärlaitos saneeraus	-1 029	-1 952	-917	-917	-507	-675
Rahoitusosuudet			517	517		
Jätevesiverkoston saneeraus	-876	-642	-274	-274	-247	-415
Jätevenpumppaamot saneeraus	-107	-180	-75	-75	-60	-60
Jätevedenpuhdistamot saneeraus	-32	-1 130	-1 085	-1 085	-200	-200
Lietteenkäsittelyn saneeraus	-14					
Koneet ja kalusto	-150	-15	-40	-40	-40	-40

Kajaanin Vesi -liikelaitos

RAHOITUSOSA 1000 €	TP 2023	TA 2024	TA 2025 JK	TA 2025 KJ	TS 2026	TS 2027
Toiminnan rahavirta	2 870	3 128	3 319	3 319	3 393	3 502
Liikely- /alijäämä	2 023	2 001	2 140	2 140	2 140	2 142
Poistot ja arvonalentumiset	2 035	1 913	1 965	1 965	2 039	2 146
Rahoitustuotot ja -kulut	-1 188	-786	-786	-786	-786	-786
Investointien rahavirta	-2 350	-3 522	-2 500	-2 500	-2 592	-2 690
Investointimenot	-2 350	-3 522	-3 017	-3 017	-2 592	-2 690
Rahoitusosuudet investointimenoihin	0	0	517	517	0	0
Toiminnan ja investointien rahavirta	520	-394	819	819	801	812
Rahoituksen rahavirta	523	125	75	75	75	75
josta liittymismaksut	181	125	75	75	75	75
Antolainauksen muutokset						
Lainakannan muutokset						
Pitkäaikaisten lainojen lisäys muilta						
Vaikutus maksuvalmiuteen	1 043	-269	894	894	876	887

TYTÄRYHTEISÖT

Kajaanin Teknologiakeskus Oy

Perustehtävä

Kajaanin kaupungin omistama Kajaanin Teknologiakeskus Oy vuokraa, rakennuttaa, kunnostaa ja tarvittaessa myy tiloja ja tontteja yritystoiminnalle.

Toimintaympäristön muutos

Tieto 2:n siirtyminen teknologiakeskuksen piiriin lisää hoidettavien kiinteistöneliöiden määrää n.17 %. Ajankohta määrittyy vuonna 2025.

Esisuunnitteilla oleva hallihanke vaikuttaa toteutuessaan myös yhtiön toimintaan (suunnitteilla oleva omistusosuus n. 25 %).

Talousarvion perustelut

Yhtiön talousarvio on laadittu tämän hetken toiminnan tiedoilla. Toimintaympäristön muuttuessa tulee talousarviota tarkastella tilanteen mukaan.

Sitovat tavoitteet

Valtuustoon nähden sitovat tavoitteet

Raportointivastuussa toimitusjohtaja

Sitova tavoite	Tavoite 2025
Vuokrattavien tilojen käyttöaste	95 %
Liikevaihto	3.700.000 €
Tulostavoite	258.600 €

Toiminnalliset tavoitteet

Elinvoima ja osaaminen

Toiminnallinen tavoite	Mittari	Tavoite 2025
Kehittää teknologiakeskuksen kiinteistöhuollon käyttöön digitaalinen huolto-ohjelma (alusta valittu 2024) Huolto-ohjelman avulla taltioidaan huoltotoimenpiteet samaan paikkaan ja kiinteistön historia/laitetiedot ovat helposti käytettävissä.	Valmiusaste	Valmiusaste vähintään 50% vuoden 2025 loppuun mennessä.

Lapset ja nuoret

Harjoittelu- tai kesätyöpaikka tekniikan alan opiskelijalle.	Toteutunut määrä	väh. 2 kpl
--	------------------	------------

Toiminnallinen tavoite	Mittari	Tavoite 2025
------------------------	---------	--------------

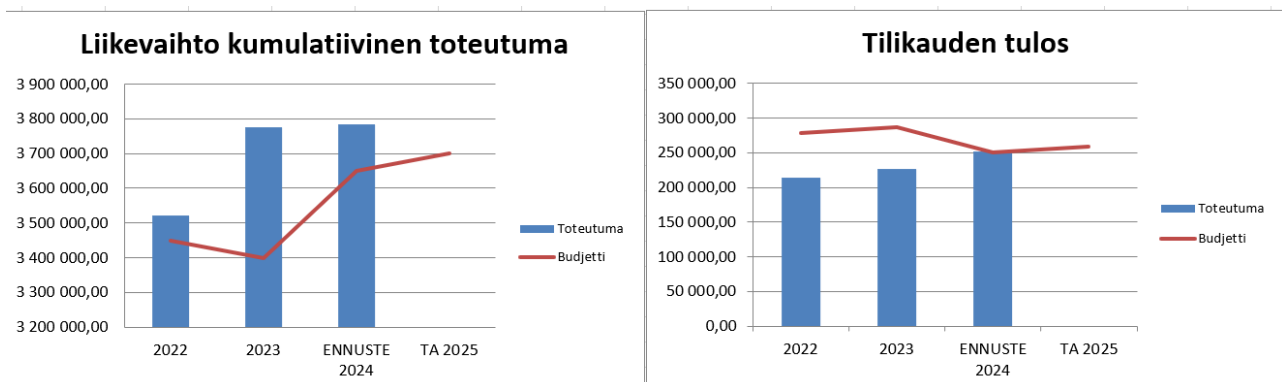
Kestävä kehitys

Aurinkopaneelikenttien (2kpl) suunnittelu ja toteutus (Kehräämöntie 7:n katolle)	Valmiusaste	Toisen kentän käyttöönotto vuonna 2025.
--	-------------	---

Riskienhallinta

Riskiluokka	Riski	Riskiarvio
Toiminnalliset riskit	Toimitiloja vuokraavien yritysten liiketoiminnan kehittyminen on monesti sidonnainen kotimaassa ja ulkomailla tapahtuviin talouden suhdanteiden kehityksiin. Talouskasvun heikentyessä osa yrityksistä karsii toimitilojen menoista ja jotkut lopettavat kokonaan toimintansa.	Todennäköisyys: 3 Vakavuus: 3 9

Kajaanin Teknologiateknologikeskus Oy	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Yhteensä (Henkilöstö, htv2)	3	4	5	5	5

Kuva: Kajaanin Teknologiateknologikeskus Oy liikevaihto ja tilikauden tulos

Loiste Oy

Perustehtävä

Strategiansa mukaisesti Loiste-konserni keskittyy liiketoimintojen kehittämiseen Kainuussa ja sen lähialueilla seuraavasti:

- Selkeät liiketoimintayksiköt: sähkönsiirto, sähköntuotanto ja lämpöliiketoiminta. Liiketoiminnoilla on selkeät tavoitteet ja tulosvastuut
- Kaikki liiketoiminnot kannattavat hyvin omalla osa-alueellaan ja pystyvät kasvamaan volyymissä ja tuloksessa pitkäjänteisesti
- Henkilöstötyytyväisyys Suomen parhaiden joukossa (GPTW:ssä tavoitellaan 100 pistettä, 2024: 88 pistettä)
- Asiakastytyväisyys nostetaan Suomen parhaimmalle tasolle

Toimintaympäristön muutos

Vastuullisuus ja hiilineutraalisuus ohjaa kaikkea tekemistä: Loiste on hiilivapaa ja net zero tavoite on saavutettu vuonna 2026 (GRESBissä tavoitellaan 100 pistettä, 2023 98 pistettä).

Sitovat tavoitteet

Valtuustoon nähden sitovat tavoitteet

Raportointivastuussa Saara Rimpiläinen ja Lasse Aarnio.

Sitova tavoite	Tavoite 2025
Loiste Oy maksaa osinkoa tilikauden tuloksesta hallituksen tekemän arvioinnin pohjalta.	Loiste Oy:n osingonmaksukyky tarkistetaan tilinpäätöksen valmistuttua keväällä 2025 Loisteen hallituksen toimesta. Hallitus tekee sen jälkeen osinkoehdotuksen yhtiökokoukselle. Loisteen arvo nousee, kun strategiassa esitetyt kaukolämmön tuotannon investoinnit valmistuvat sekä liiketoimintojen kasvuinvestoinneissa päästään etenemään.

Toiminnalliset tavoitteet

Elinvoima ja osaaminen

Toiminnallinen tavoite	Mittari	Tavoite 2025
<p>•Sähkön siirtoliiketoiminta:</p> <p>–Korpi-allianssimalli kasvattamaan kunnossapito- ja investointitehokkuutta laaja-alaisesti –läntisen alueen kilpailutus alkaa</p> <p>–Vihreän siirtymään tuomien kasvanneeseen kysyntään vastaaminen: Tuulivoima, aurinkovoima, akut sekä datasentterit</p> <p>–Siirtoliiketoiminnan kasvuoptioiden realisoiminen vapailla markkinoilla: Liittymisjohtoyhtiö valmistautuu</p>	EBIDTA, GPTW, nettovelka/EBITDA	Kaikissa mittareissa positiivista kehitystä liiketoiminnoittain.

Toiminnallinen tavoite	Mittari	Tavoite 2025
<p>ensimmäisten asiakassopimusten allekirjoitukseen</p> <p>•Lämpöliiketoiminta</p> <p>–Kaukolämmön uuden CO2-vapaan tuotantoportfolion menestyksellinen uudistaminen. Uuden tuotannon käyttöönotto vuonna 2026. Tavoitteena EBITDAn merkittävä nousu.</p> <p>–Edistämme vaiheittain liiketoiminnan laajentamista uusille verkkoalueille ja tuotekategorioille – pääasiassa uuden tuotannon valmistumisen jälkeen</p> <p>–Omistajayhteistyön edistäminen pääomistajien kanssa</p> <p>•Sähkötuotantoliiketoiminta</p> <p>–Päivittäisen tuotannon ohjauksen ja suojaustoiminnan kehittäminen sekä markkinaoptimoinnin operaatioiden hyödyntäminen täysimääräisesti</p> <p>–100 MW aurinkopuisto –hanke sekä 10MW pilottihanke</p> <p>–Toimenpidesuunnitelma ja niiden toteuttaminen vesivoiman säädettävyyden lisäämiseksi</p> <p>Konserni</p> <p>•Henkilöstötyytyväisyyden ja GRESBin nostaminen tätä vuotta korkeammalle</p> <p>•Vastuullisuuden ja kestävä kehityksen huomiointi koko arvoketjussa vastuullisuusohjelman mukaisesti</p> <p>•Asiakaspalvelun in-house ja koetun palvelun laadun parantaminen -> Asiakastytyväisyys</p>		

Lapset ja nuoret

Loisteen panostuksen jatkossa kohdistuu KAMK yhteistyöhön ja työmahdollisuuksien luomiseen.	Tällä hetkellä asiakaspalvelun resursit 9 hlöä on saatu rekrytoitua.	
---	--	--

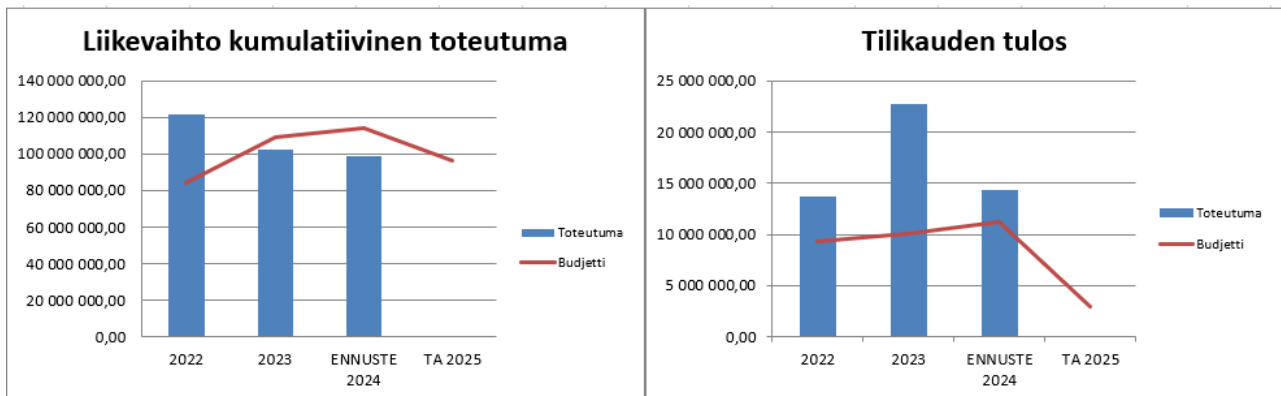
Kestävä kehitys

Loiste on hiilivapaa ja net zero tavoite on saavutettu vuonna 2026 (GRES-Bissä 2023: 98 pistettä)	GRESB tavoite 100 pistettä (paras mahdollinen)	100 pistettä.
---	--	---------------

Riskienhallinta

Riskiluokka	Riski	Riskiarvio
Rahoitusriskit	Loisteen rahoitukseen liittyy korkoriski 7-vuotisten lainojen osalta (6 kuukauden euribor), 15-vuotiset lainat ovat kiinteäkorkoisia. Molempiin lainakoreihin sisältyy uusimisriski vuosina 2026 ja 2034. Omavaraisuus täytyy pitää riittävän hyvänä ennen lainojen uusimista. Omavaraisuutta ohjataan investointitahdilla ja osingon jaolla	Todennäköisyys: 2 Vakavuus: 4 8
Toiminnalliset riskit	Loisteen sähköverkkoliiketoimintaan sisältyy riski lumen, kuuran ja myrskyjen aiheuttamista vahingoista Yleisesti vahinkoristit on vakuutettu IF vakuutusyhtiön tekemän riskikartoituksen pohjautuvalla vakuutusohjelmalla.	Todennäköisyys: 3 Vakavuus: 5 15

Loiste Oy	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Yhteensä (Henkilöstö, htv2)	32	36	48	55	55

Kuva: Loiste Oy liikevaihto ja tilikauden tulos

Kajaanin Energiatuotanto Oy

Perustehtävä

Toimia palveluyhtiönä, tarjoten laadukasta energiaa sekä energiapalvelua asiakkaille.

Toimintaympäristön muutos

Lämpöliiketoiminta on edelleen raskaasti tappiollista johtuen tuotantokustannuksista. Lämpöliiketoiminnasta luopuminen vuoden 2026 jälkeen. Sähköntuotannon oletetaan olevan kannattavaa myös vuonna 2025.

Talousarvion perustelut

Alustava tulostavoite -1,42 Keur vuodelle 2025. Sähköntuotanto optimoidaan kannattaville ajankohdille ja hinnankorotukset tullaan tekemään lämpöliiketoiminnassa sekä lisäksi kustannustehokkuutta parannetaan. Uusia liiketoimintamahdollisuuksia selvitetään ja investointiehdotukset ovat valmiina vuoden 2025 alkupuolella.

Sitovat tavoitteet

Valtuustoon nähden sitovat tavoitteet

Raportointivastuussa toimitusjohtaja.

Sitova tavoite	Tavoite 2025
Kehittää liiketoimintaa: <ul style="list-style-type: none"> Kasvamme investoimalla uusiutuvaan energian- tuotantoon. Tehostamme nykyistä tuotantoa. Asiakkaiden muutoshankkeissa mukana Renfor- sin Rannassa. 	<ul style="list-style-type: none"> Päivitetyn strategian jalkautus. Asiakkaiden muutoshankkeiden tukeminen. Vesivoiman kehityksen varmistaminen Kavolla.
Tulostavoite	<ul style="list-style-type: none"> Liiketulosprosenttiparannus (+10 %) vs. 2024 Myyntikateprosenttiparannus (+10 %) vs. 2024

Toiminnalliset tavoitteet

Elinvoima ja osaaminen

Toiminnallinen tavoite	Mittari	Tavoite 2025
Lämpöliiketoiminnan tuloksen paran- taminen.	Käyttökate (Meur)	Käyttökateparannus vs. 2024 +10 %
Sähköliiketoiminnan tuloksen ylläpitä- minen laskevassa sähkömarkkinatilan- teessa.	Käyttökate (Meur)	Käyttökate sama kuin vuonna 2024.

Lapset ja nuoret

Kajaanilaiselle oppilaitokselle tarjottu harjoitustyöaihe.	kpl	1 kpl
--	-----	-------

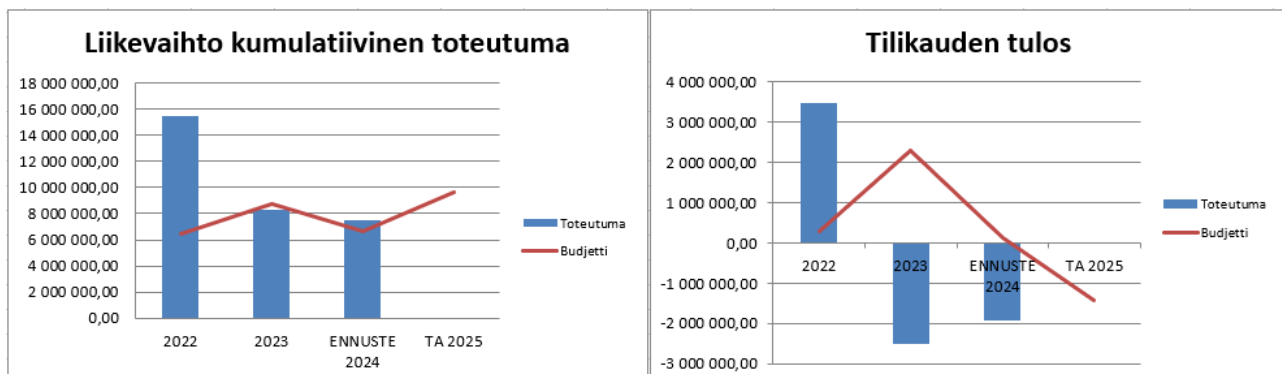
Toiminnallinen tavoite	Mittari	Tavoite 2025
------------------------	---------	--------------

Kestävä kehitys

Kainuun Voiman vastuullisuuden varmistaminen.	Poikkeama(lkm)	0 poikkeamaa.
---	----------------	---------------

Riskienhallinta

Riskiluokka	Riski	Riskiarvio
Toiminnalliset riskit	Henkilöriski Kainuun Voimalla.	Todennäköisyys: 3 Vakavuus: 3 9
Rahoitusriskit	Ennakoimaton vaurio tuotantolaitoksella.	Todennäköisyys: 2 Vakavuus: 3 6
Rahoitusriskit	Kainuun Voiman tuotantokustannus.	Todennäköisyys: 4 Vakavuus: 4 16
Rahoitusriskit	Sähkön markkinahinta.	Todennäköisyys: 2 Vakavuus: 4 8

Kuva: Kajaanin Energiatuotanto Oy liikevaihto ja tilikauden tulos.

Kainuun Voima Oy

Perustehtävä

Tuottaa energiaa luotettavasti ja vähäpäästöisesti kustannustehokkailla tuotantokoneistoilla.

Toimintaympäristön muutos

Yhtiön lämmön- ja sähköntuotantoyksikön sekä varatuotantoyksikön päättymiselle ollaan viemässä suunnittelemaan eteenpäin, jossa vanha tuotanto ajetaan hallitusti alas ja koneistoille sekä laitteistoille pyritään löytämään kustannusten kannalta optimaalisin ratkaisu. Tässä halutaan myös siirtyä kokonaan pois fossiilittomasta tuotannosta sekä pienentää ympäristön äänitasoa.

Talousarvion perustelut

Palveluista maksettavien korvausten laadukkuus, mutta kustannusten minimointi. Yhtiö ei tee voittoa, vain minimoi kiinteät ja muuttuvat kustannukset sekä maksimoi asiakastarpeen mukaisen tuotantotason.

Sitovat tavoitteet

Valtuustoon nähden sitovat tavoitteet

Raportointivastuussa (lisää vastuuhenkilö)

Sitova tavoite	Tavoite 2025
Fossiilisen polttoaineen käytön minimointi ja tavoitetason pitäminen ajokauden jokaisena ajankohtana.	Turpeen osalta käyttö alle 9 % kokonaispolttoaine-energiasta. Hiilen käyttö vain häiriötilanteeseen, taso alle 0,4 % kokonaispolttoaine-energiasta. Varatuotannossa öljyn käyttö 0 % ja varatuotanto hoidetaan nesteytetyllä maakaasulla. Maakaasussa pieni osuus biopohjaista metaania.
Hukkalämpöjen maksimaalinen talteenotto, jolla minimooidaan poltolla tuotettua energiaa.	Minimikuormatason yläpuolella ollessa 100 % talteenotto. Varatuotannon aikana 100 % talteenotto ja hyödyntäminen.
Polttavien laitosten ilma- ja vesipäästöjen pitäminen normaalituotannossa alle raja-arvojen.	Päästöt kumulatiivisesti 17 % alle annettujen raja-arvojen. Päästöjen hallinta ja pysyminen raja-arvoissa myös minimikuormatasolla.
Tuotantolaitosten käyntiinlähtö ja häiriötilanteessa melupäästöjen minimointi.	Tilanteissa pyritään < 4 % meluhaittaan. Äänenvaimentimien ja apukuorman avulla minimoitavissa. Tämä mitattavissa.
Ympäristöjärjestelmän ISO1 14001 ylläpito.	Vakavia poikkeamia 0 kappaletta ja lieviä max. 1 kappale.

Toiminnalliset tavoitteet

Elinvoima ja osaaminen

Toiminnallinen tavoite	Mittari	Tavoite 2025
Lämpöliiketoiminnan kiinteiden kustannusten hallinta rahoitusten pienemisen ja palvelujen organisoinnin kautta.	Tulosseuranta yhtiön lämpövoiman kiinteät kustannukset.	Kiinteät kustannukset, nousu < 1.0 %-yks.
Lämpöliiketoiminnan muuttuvien kustannusten nousun rajaaminen, polttoaineet ja kemikaalit huomioiden.	Tulosseurannassa yhtiön lämpövoiman muuttuvat kustannukset.	Muuttuvat kustannukset, nousu < 4 %-yks.
Vesiliiketoiminnan kiinteiden kustannusten pienentäminen edellisen vuoden tasolta.	Tulosseuranta yhtiön vesivoiman kiinteät kustannukset.	Kiinteät kustannukset, lasku < 2.0 %-yks.

Kestävä kehitys

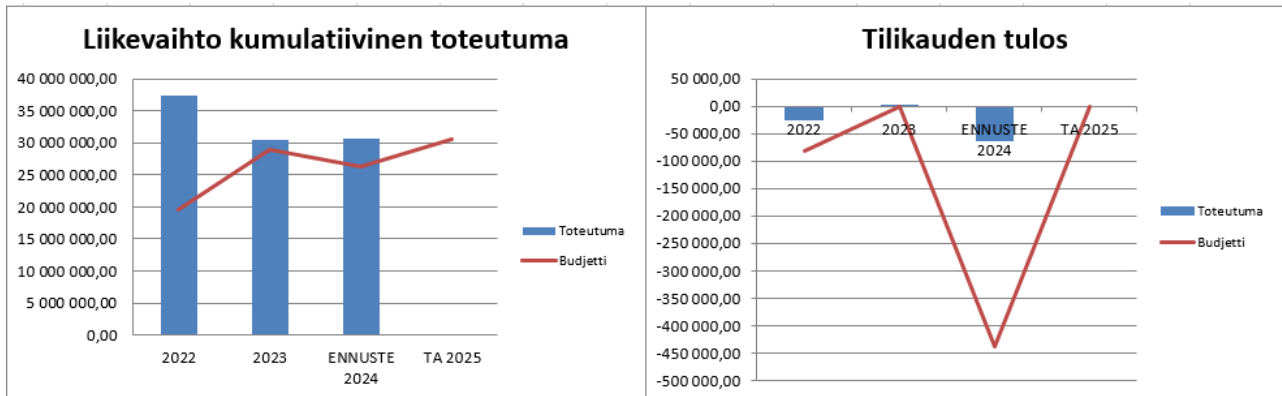
Yhtiölle elinkaarisuunnitelman ylläpitäminen kokeiden, testien ja analyysien perusteella. Mahdollistetaan taloudellisesti järkevä ja optimoitu päätuotantolaitoksen tulevaisuuden alarajo-/kirjaus ja luodaan pohjatieto päätösten perusteiksi.	Hallituksen kokouksen kirjaukset.	Päivitys ja kirjaus 2 kertaa vuodessa.
Suunnitelma lämpö- ja sähkövoimakoneistojen jatkohyödyntämiselle käyttäjän jälkeen.	Hallituksen kokouksen kirjaukset.	Päivitys ja kirjaus vähintään 1 kerta vuodessa.

Riskienhallinta

Riskiluokka	Riski	Riskiarvio
Strategiset riskit	Merkittävän asiakkaan tai asiakkaiden poistuminen tuotantoverkoista.	Todennäköisyys: 3 Vakavuus: 4 12
Rahoitusriskit	Kiinteän polttoainetuotantolaitoksen vaurioituminen ja tuotannon siirtyminen varatuotannolle. Tällöin merkittävästi kalliimpi polttoaine aiheuttaa kasvavien voimakkaiden vähenemisen ja nopean sekä väliaikaisen lisärahoitustarpeen.	Todennäköisyys: 2 Vakavuus: 4 8
Rahoitusriskit	Mikäli lämpölaitostoiminta päätetään lopettaa 2 vuoden sisällä, jää nykyisillä poistoilla ja rahoitusjärjestelyillä hallittu alaskirjausmäärä. Jäljellä oleva käyttöomaisuusarvo pyritään kattamaan koneistojen ja laitteistojen myynnillä.	Todennäköisyys: 2 Vakavuus: 3 6
Toiminnalliset riskit	Laadukkaan polttoaineen saatavuus heikkenee voimakkaasti. Koskee kiinteitä polttoaineita. Tämä aiheuttaa pahimmillaan tuotantojen rajaamista ja niukkuuden jakamista asiakkaille. Tässä tilanteessa joudutaan tuotantoa korvaamaan kalliimman polttoaineen omaavalla varatuotannolla.	Todennäköisyys: 2 Vakavuus: 4 8

Riskiluokka	Riski	Riskiarvio
Toiminnalliset riskit	Lämmön päätuotantoyksikön elinkaari alkaa olla päättyvässä noin 10 vuoden sisällä ja mahdollinen vakavampi vaurioriski kasvaa vuosittain. Tämänhetkisten tutkimusten mukaan hälyttäviä merkkejä vanhenemisesta ei ole.	Todennäköisyys: 2 Vakavuus: 3 6

Kuva: Kainuun Voima Oy liikevaihto ja tilikauden tulos.

Kiinteistö Oy Kajaanin Lohtajan palvelukeskus

Perustehtävä

Ylläpitää palvelukeskuskiinteistöä Kajaanin Lohtajan kaupunginosassa.

Sitovat tavoitteet

Valtuustoon nähden sitovat tavoitteet

Raportointivastuussa kiinteistöyhtiön toimitusjohtaja.

Sitova tavoite	Tavoite 2025
<p>Kiinteistöyhtiön taloudenhoito siten, että yhtiö kykenee hoitamaan käyttö-, hoito- ja ylläpitokustannukset asianmukaisesti, perustuen yhtiökokouksessa vahvistettuun talousarvioon ja vastikkeen suuruuteen. Yhtiön kiinteistönhoitoa kehitetään ennakoivaan suuntaan. Yhtiön hallitus varautuu tekemään toimenpiteitä, joilla parannetaan kiinteistöyhtiön energiataloutta. Suunnitellut peruskorjaukset kohdistuvat sivukirjaston ja nuorisotilan IV-laitteiden kunnostamiseen ja sisäilmaolosuhteiden parantamiseen.</p> <p>Kiinteistöyhtiössä vielä vapaana olevalle kioskitilalle (konkurssipesän hallussa) pyritään löytämään uutta käyttötarkoitusta. Kiinteistöyhtiö varautuu lunastamaan kioskitilan hallintaan oikeuttavat osakkeet konkurssipesältä. Syyskuussa 2024 kiinteistöyhtiön tiloissa aloitti pieneläinkliinikka kiinteistöyhtiön vuokralaisena pitkällä vuokralaisella. Tämä parantaa kiinteistöyhtiön käyttötalouden tilannetta.</p>	<p>Tilikauden 2025 tulostavoite on > 0 euroa.</p>

Toiminnalliset tavoitteet

Elinvoima ja osaaminen

Toiminnallinen tavoite	Mittari	Tavoite 2025
------------------------	---------	--------------

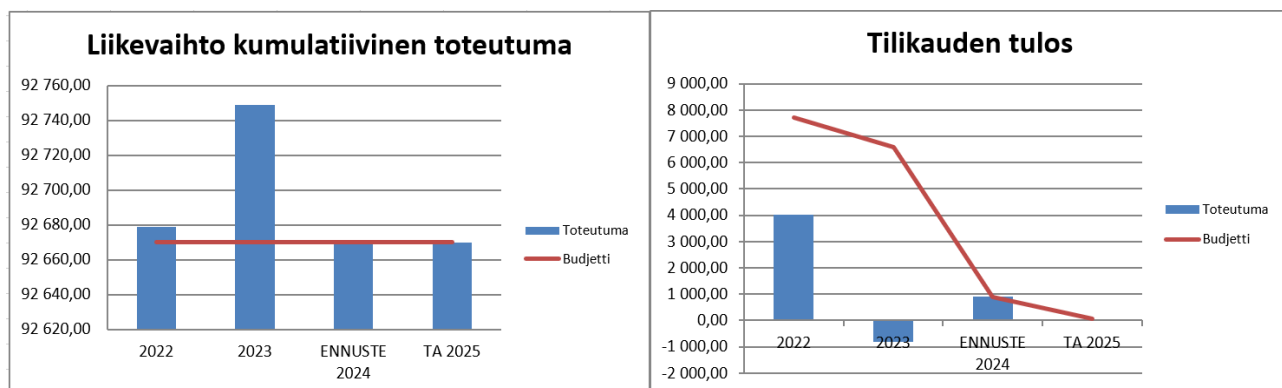
Lapset ja nuoret

Kestävä kehitys

<p>Kiinteistöyhtiön palvelutasoa parannetaan, mm. kiinnittämällä huomioita toteutuneisiin käyttö-, hoito- ja ylläpitokustannuksiin. Toteutuvien kustannusten tarkalla seurannalla ja ennakoivalla reagoinnilla varmennetaan vastikkeen riittävyys vuosikorjauksiin ja mahdollisiin yllättäviin korjauksiin.</p>	<p>Kuukausikohtainen tulosseuranta ja maksuvalmiuden seuranta. Kiinteistöyhtiön hallitukset järjestetään säännöllisesti ja hallituksen kokoukset teemoitetaan (ref. hallituksen kokousten työjärjestys).</p>	<p>Vahva maksuvalmius: kassatilin varojen seuranta kuukausittain.</p> <p>Laaditun budjetin seuranta kvartaaleittain: reagointi poikkeamiin <-> korjaavat toimenpiteet välittömästi</p>
---	--	--

Riskienhallinta

Riskiluokka	Riski	Riskiarvio
Rahoitusriskit	Kiinteistöyhtiön talous on tällä hetkellä vakaa (joh-tuen siitä, että tilat ovat pääosin käytössä, pl. pieni kioskitila). Yhtiön maksuvalmius on hyvä ja yhtiön pankkitilillä on rahavaroja. Yhtiöllä on mahdollisuus toteuttaa tällä hetkellä kohtuullisia, yllättäviä kor-jaustöitä ja yhtiö kykenee selviytymään juoksevista säännöllisistä ylläpitokustannuksista. Pidemmän ai-kavälin tavoitteena on kiinteistöyhtiön vetovoiman kehittäminen ja teknisen tason parantaminen.	Todennäköisyys: 3 Vakavuus: 2 6

Kuva: Kiinteistö Oy Kajaanin Lohtajan palvelukeskus liikevaihto ja tilikauden tulos

Kiinteistö Oy Kajaanin Pietari

Perustehtävä

Yhtiön tehtävänä on tarjota kohtuuhintaisia ja laadukkaita vuokra-asuntoja Kajaaniin muuttajille, Kajaanissa asuville ja opiskelijoille. Tavoitteeseen pyritään aktiivisella ja asiakassuuntautuneella palveluotteella sekä huolellisella kiinteistöjen ylläpidolla. Toiminnallaan yhtiö tukee Kajaanin kaupungin pito- ja vetovoiman myönteistä kehittymistä.

Toimintaympäristön muutos

Kohoava energian hinta ja korkotason muutos rahoitusmarkkinoilla aiheuttavat kohovia kustannuspaineita sekä haasteita vuokramäärittelyyn. Kiinteistökohtaisella ja huolellisella PTS-suunnittelulla varaudutaan omistetun kiinteiskannan arvon säilymiseen. Korotetun asuntokannan (ARA1 ja ARA2) vuokramäärittely perustuu Asumisen kehittämiskeskuksen (ARA) ohjeistukseen ja sen on täytettävä ARA-määräykset (ml. jälkilaskelma ja asuintalovaruksen määrittely).

Talousarvion perustelut

Toiminnan läpinäkyvyyttä lisätään siten, että kaupunkikonsernin omistajapoliittiset tavoitteet täyttyvät ja yhtiö toimii omistajastrategian mukaisesti. Yhtiö raportoi läpinäkyvästi omistajalle tavoitteiden toteutumisesta sekä yhtiön hallitustyötä kehitetään. Yhtiössä jalkautetaan hallituksessa 3/2023 vahvistettua strategiaa, jonka mukaisesti huolehditaan omistetun asuntokannan huolellisesta ylläpidosta, asuntokohteiden vuokratason kohtuullisuudesta sekä asuntokohteiden vetovoimaisuudesta (varmistuen korkean käyttöasteen ja yhtiön talouden perustan).

Kiinteistö Oy Kajaanin Pietarilla on omistuksessaan tällä hetkellä 97 asuntokohdetta Kajaanin kaupungissa. Asuntokanta käsittää pääosin kerrostalokohteita; muu asuntokanta on rivi- ja luhtitaloja. Asunnot on liitetty pääosin Kajaanin kaupungin kaukolämpöverkkoon. Asuntojen lukumäärä on n. 2.800 huoneistoa, joissa asuu yli 4.700 vuokralaista. Syyskuussa 2024 asuntojen taloudellinen käyttöaste on noin 94% (verrattuna kumulatiivisesti tilanteeseen 1-9/2023 kehitystä on +2,8 %-yksikköä).

Kajaanin Pietari on myös merkittävä opiskelija-asuntojen tarjoaja Kajaanissa. Yhtiöllä on noin 1.000 opiskelijaa asiakkaina. Opiskelija-asunnot käsittävät yksiöitä, kaksioita ja soluasuntoja (ml. Ketunpolulla sijaitsevat asuntolat).

Yhtiön uusi asuntokohde on 9/2022 valmistunut Asunto Oy Kajaanin Sammonkaaren Pietari, joka käsittää 57 asuinhuoneistoa (Sammonkaaren korttelissa, 1. rakennusvaihe).

Sitovat tavoitteet

Valtuustoon nähden sitovat tavoitteet

Raportointivastuussa on Kiinteistö Oy Kajaanin Pietarin toimitusjohtaja.

Sitova tavoite	Tavoite 2025
Tilikauden tulostavoite	Tilikauden tulostavoite > 0.
Vuokrausasteen/käyttöasteen nostaminen (taloudellinen käyttöaste)	Taloudellinen käyttöaste (laskettuna toteutuneesta kumulatiivisesta kassavirrasta) > 93,5%
Vuokrasaatavien määrä (vuokranmaksusaatavat ja asukasmaksusaatavat)	Vuokra- ja asukasmaksusaamisten määrä < 2,5% prosenttia laskettuna kumulatiivisesta kassavirrasta.

Yhtiön toimitusjohtaja raportoi kaupunkiomistajan antaman konserniohjeistuksen ja muun ohjeistuksen mukaisesti kaupunginhallitukselle, konsernijaostolle ja kaupungin johdolle, ml. talusjohto. Kaupungin edustaja on mukana yhtiön hallituksen kokouksissa. Niin ikään toimitusjohtaja raportoi yhtiön hallitukselle osakeyhtiölain veloitteiden mukaisesti. Hallituksen kokoukset on teemotettu vuosikellon mukaisesti. Toiminnasta raportoidaan säännönmukaisesti myös yhtiön tilintarkastajalle. Yhtiössä on vahvistettu hallituksen kokousten työjärjestys ja taloussääntö, jossa on määritelty ja vahvistettu päätösvaltuudet syyskuussa 2022.

Käyttöasteen seuranta perustuu kohdekohtaisten tavoitevuokrien (kk-vuokra) mukaiseen laskentaan (taloudellinen käyttöaste). Lähtökohtana tavoitteen asettamiselle on toteutuma 9/2024: asuntojen käyttöaste on 93,45 % (kumulatiivisesti 1-9/2023: 93,68 %).

Asukastytyväisyys perustuu vuosittain toteutettavaan, asukkaille menevään kyselyyn, jossa kysytään asukkaiden kokonaistyytyväisyyttä vuokranantajaan, toteutuneisiin kiinteistönhoidon palveluihin sekä vuokra-asunnon ominaisuuksiin (laatuaste, varusteet, sijainti). Toteutunut kokonaisasukastytyväisyys v. 2023 on ollut 4,02 % (asteikolla 1-5). Vuoden 2024 asukastytyväisyyskysely valmistuu marraskuussa 2024. Asukastytyväisyys toimii keskeisenä laatumittarina toiminnan laadun arvioinnissa. Samalla saadaan tietoa myös ulkopuolisista palveluntuottajista ja tyytyväisyydestä heidän toimintaansa.

Toiminnalliset tavoitteet

Elinvoima ja osaaminen

Toiminnallinen tavoite	Mittari	Tavoite 2025
Tuetaan Kajaanissa toimivien ja kaupunkiin sijoittumista aikovien yritysten työntekijöiden asunnonhakua monipuolisella asuntotarjonnalla.	Vuokrattavien kohteiden näkyvyyden lisääminen yhtiön nettisivuilla ja hakuportaalissa. Monikanavainen markkinointiviestintä aktiivisen myyntityön ohella. Kohdekohtaisten asuntoesittelyjen lisääminen (ml. asuntojen varustetason kohentaminen houkuttelevuuden lisäämiseksi).	Kohdekohtaisten tietojen sisällön parantaminen (mm. 3D-videot, pohjakuvat, valokuvat). Lisätään vuokrakohteiden näkyvyyttä eri hakuportaaleissa (Vuokraovi.com). Yhteistyö kaupungin elinkeinoitoimen kanssa: mahdolliset yrityskäynnit. Pietarilla nimetty yhteyshenkilö yritysten asuntohakemusten käsittelyyn.

Lapset ja nuoret

Opiskelijoita (ml. kansainväliset opiskelijat) palveleva monipuolinen asuntotarjonta (soluasunnot, yksiöt, kalustetut asunnot sekä KAO:lle vuokratut asuntolakohteet). Lähtötasona tällä hetkellä noin 1.0000 opiskelijahuoneistoa, määrää kasvatetaan kysynnän mukaisesti ja pyritään huomioidaan sijainnit lähellä opiskelijakampuksia.	Aktiivinen ja vaikuttava yhteistyö KAMKin, KAO:n ja opiskelijajyhdistysten (KAMO) kanssa. Opiskelijoille tarjottavat kohtuuhintaiset asunnot. Tarjontaa lisätään esimerkiksi muuttamalla isompia asuntoja soluasunnoiksi (sijainti ja kysyntä huomioiden).	Monipuolisella ja kohtuuhintaisella asuntotarjonnalla vahvistetaan Kajaanin kaupungin vetovoimaisuutta opiskelijakaupunkina. Nimetty yhteyshenkilö varmistaa ajantasaisen tiedonkulun KAMK:n ja KAO:n suuntaan (sovitut ja vakiintuneet palaverikäytännöt jo olemassa). Pohditaan mahdollisen palvelupisteen tuomista Tieto2 kampukselle.
---	--	---

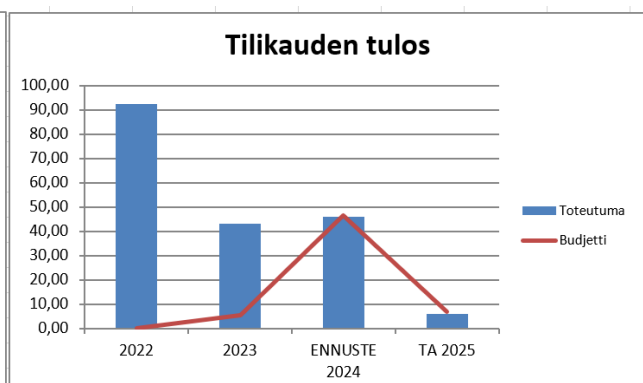
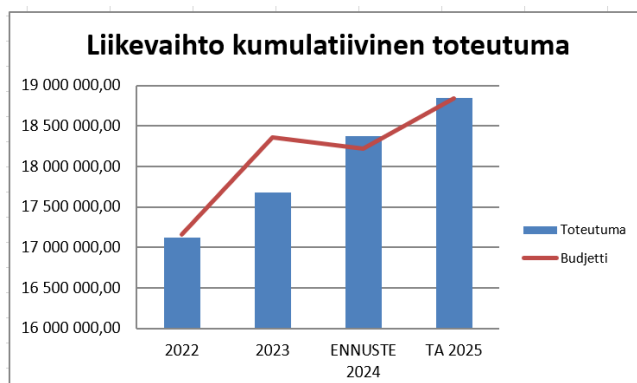
Kestävä kehitys

Omistetun kiinteistökannan arvon säilyttäminen ja vetovoimaisuuden lisääminen. Lähtökohtana on se, että Pietarin koko kiinteistökannalle on tehty PTS-suunnitelmat v. 2022 (10 vuotta), peruskorjausohjelman toteutusta viedään eteenpäin yhtiön talouden raameissa (PTS-korjaukset lähtökohtaisesti rahoitetaan pitkäaikaisella lainarahoituksella).	Pitkävaikutteisten PTS-korjausten toteutus pohjautuen PTS-suunnitelmaan. Toteutukset päätetään tapauskohtaisesti yhtiön hallituksessa, huomioiden rahoituksen saatavuus ja hinta. Investoinnit toteutetaan hallitusti yhtiön pitkän ajan rahoitusrakenne huomioiden.	Kajaanin Pietari toteuttaa suunnitellusti PTS-korjauksia vuoden 2025 aikana n. 1,0Meur arvosta. Eo. töiden lisäksi yhtiössä toteutetaan vielä noin 1,0Meur suuruiset vuosikorjaukset. Kaikki työt on budjetoitu v. 2025 budjettiin; kustannustoteutumaa seurataan tiiviisti. Hankintalain edellyttämät työt kilpailutetaan asianmukaisesti, hyödyntäen Kajaanin kaupungin hankintapalvelujen asiantuntemusta.
---	--	---

Riskienhallinta

Riskiluokka	Riski	Riskiarvio
Rahoitusriskit	Vallitseva korkotaso on tasaantunut v. 2024 aikana (ref. v. 2023 nousu) ja yleinen näkemys on se, että v. 2025 korkotaso jatkaisi maltillista kehitystä (<3,0 %). Rahoituksen saatavuus on haastava, mm. ARA:n rahoituksen myöntövaltuuksien pienentymisen takia (korkotukilainat ja -avustukset). Yhtiön korkosuojauksen tasoa on kasvatettu v. 2023 siten, että taso on noussut 17,5Meur:sta 25Meur:oon (suojauksen kesto tarkennettu v. 2050->2040). Maksuvalmiuden riittävyys on yhtiön 1. prioriteetti ja yhtiössä jatketaan edelleen maksuvalmiutta parantavia kehitystoimia.	Todennäköisyys: 3 Vakavuus: 3 9
Toiminnalliset riskit	Kohoavat energiakustannukset ja sähkön hinnan vaikutus nostavat omistetuksi kiinteistökannan käyttö-, hoito- ja ylläpitokustannuksia. Energiasta aiheutuvien kohoavien kustannusten vaikutusta minimoidaan energian käytön seurannan tehostamisella, huolellisella kiinteistöhoidolla (kohdekohtaiset mittaukset) sekä kiinteistöautomaation hyödyntämisellä (Navigator).	Todennäköisyys: 4 Vakavuus: 3 12
Vahinkoriskit	Yhtiössä on tehty ennakoivaa asuinkiinteistöjen peruskorjausta harvakseltaan viime vuosina (korjausvelkaa on kehittynyt). Kohdekohtaiset PTS-suunnitelmat on päivitetty v. 2022 ja korjausvelan suuruusluokka (10v näkymällä) on tiedossa. Ikääntyneissä rakennuksissa on odotettavissa lämpö- ja vesijohtoputkien sekä muun tekniikan peruskorjauksia. Suuremmat korjaukset rahoitetaan lainarahoituksella. Rahoituksen korkosuojauksen muuttamisen yhteydessä v. 2023 PTS-pohjaiset korjaustarpeet on pääosin huomioitu tulevien vuosien rahoituksen nettotarvetta laskettaessa. Yhtiössä varaudutaan myös hallittuihin divestointeihin (v. 2024 on purettu Oksatie 66:n paritalo huonon kunnan vuoksi).	Todennäköisyys: 3 Vakavuus: 3 9

Kiinteistö Oy Kajaanin Pietari	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Yhteensä (Henkilöstö, htv2)	23	25	25	24	24

Kuva: Kiinteistö Oy Kajaanin Pietari liikevaihto ja tilikauden tulos.

As. Oy Kajaanin Sammonkaaren Pietari

Perustehtävä

Asunto Oy Sammonkaaren Pietari käsittää tällä hetkellä 56 asuinhuoneistoa, yhteiskäyttötilan ja saunatilat sekä asukkaita palvelevat varasto- ja pyöränsäilytystilat. Yhtiö on 1-vaihe Kajaanin keskustassa sijaitsevaa hiilineutraalin rakentamisen hanketta. Asuntoyhtiön yhteyteen on rakennettu Kiinteistö Oy Kajaanin Sammon Parkin omistama lämmin autohalli, joka käsittää yhteensä 23 autopaikkaa. Kiinteistö Oy Kajaanin Pietari omistaa autohallista 15 autopaikkaa. Kohde luovutettiin tilaajalle siten, että kohteen hallintaoikeus luovutettiin 15.9.2022, mistä alkaen kohteen käyttö-, hoito- ja ylläpitokustannukset tulevat tilaajalle.

Toimintaympäristön muutos

Asunto Oy Kajaanin Sammonkaaren Pietari on otettu käyttöön 9/2022. Kyseessä on korttelin 1. rakennusvaiheen toteutuminen. Samanaikaisesti asuintalon kanssa valmistui Kiinteistö Oy Kajaanin Sammon Parkki (1-vaiheen parkkilaitos) sekä päivittäistavaramyymälä samaan kortteliin. Korttelin 2-vaiheen rakentamisesta ei ole tehty vielä päätöstä (ennakkomarkkinointia on tehty vv. 2021–2022, mutta se ei ole johtanut rakentamispäätökseen). 2-vaiheen markkinoinnin käynnistymistä odotetaan, mutta kysyntä loppukäyttäjäsiaakkaiden piirissä on olematonta ja rakennusliikkeet eivät ole tehneet päätöksiä uudistuotannon käynnistämisestä. Kilpaileva hanke (Ainonranta, 2-vaihe) odottaa vielä aloituspäätöstä.

Sitovat tavoitteet

Valtuustoon nähden sitovat tavoitteet

Raportointivastuussa Kiinteistö Oy Kajaanin Pietarin toimitusjohtaja (asuntoyhtiön isännöitsijä oto.)

Asuntokohteen korkean käyttöasteen varmistaminen. Kohde käsittää 57 asuinhuoneistoa, yleiset tilat sekä kellarivarastotilat. Kohteen asuinhuoneistot ovat pääosin yksiöitä (3 kaksiota) puuelementtirakenteisessa talossa. Kohteen asuinhuoneistot ovat tällä hetkellä kaikki vuokrattuja (vuokrausaste on 100 %).

Toiminnalliset tavoitteet

Elinvoima ja osaaminen

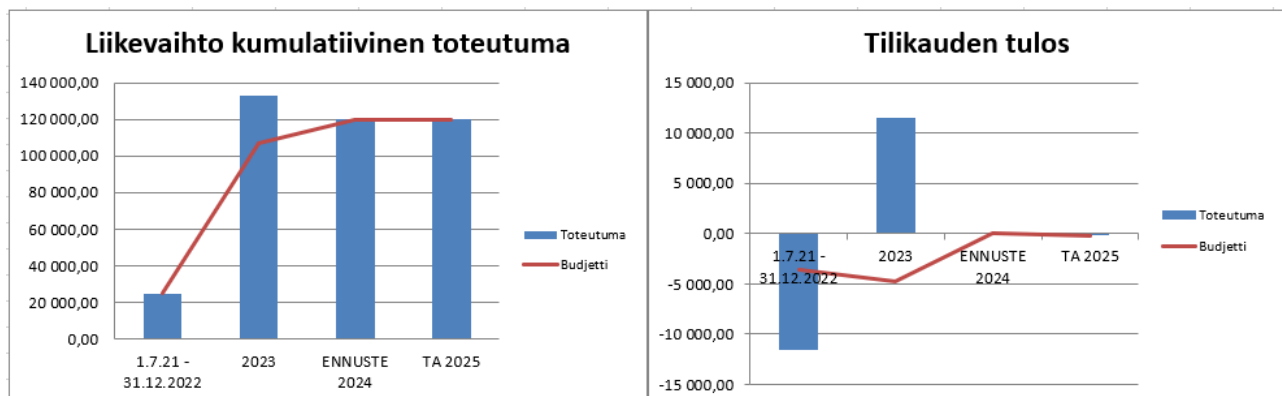
Toiminnallinen tavoite	Mittari	Tavoite 2025
Kohteen vuokrausasteen pitäminen korkealla tasolla, mikä tarkoittaa 100 % käyttöastetta. Omistajana Kiinteistö Oy Kajaanin Pietari pyrkii edistämään korttelin 2-vaiheen rakentumista. Yhtiön hallinnossa ja taloustoimissa noudatetaan Kajaanin kaupungin omistajaohjauksen periaatteita ja hyvää hallintotapaa (ml. säännöllinen hallitustyö).	Tilikauden taloudellinen tulos on oltava vähintään 0 euroa. Pitämällä korkeaa käyttöastetta (100 %) sekä tarkalla taloudenpidolla (käyttö-, hoito- ja ylläpitokustannusten tiukka seuranta) pyritään siihen, että yhtiön käyttötalous riittää budjetoituihin käyttömenoihin ja vastiketaso voidaan vakiinnuttaa kohtuulliselle tasolle.	Tilikauden tulostavoite > 0.
Kohteen asukasvalinnassa ja vuokranmäärityksessä noudatetaan yhtiössä vahvistettuja asukasvalinnan periaatteita ja ohjeita siten, että varmistetaan vuokratason kohtuullisuudesta (vrt. Kajaanin kaupungin vapaiden asuntojen vuokrien markkinaehtoisuus; vrt. esimerkiksi Etuovessa julkaistut Kajaanin vapaiden asuntojen vuokrahinnoittelut) sekä noudatetaan ARA:n antamaa vuokranmäärityksen	Huolellisella asukasvalinnalla ja vuokranperinnän ajantasaisilla toimilla (ml. jälkiperintä) seurataan kohteesta saatavien vuokratuottojen ja vuokraja asumismaksusaamisten määrää. Kohteen ylläpitokustannusten seurannalla ja puuttumisella mahdollisiin kuluuspoikkeamiin varmistetaan kohteesta maksettujen kustannusten oikeellisuudesta. Vuokran määritys perustuu ARA:n antamiin ohjeisiin hoito-	Vuokrasaavat < 2,5 % prosenttia vuokratuotoista.

Toiminnallinen tavoite	Mittari	Tavoite 2025
ohjeistusta. Hinnoittelussa kiinnitetään huomiota siihen, että kohteen vuokrasaajat eivät nouse muuta Pietarin omistamaan asuntokantaa korkeammaksi.	ja pääomakustannusten vaikutuksesta vuokraan, jota verrataan yleiseen markkinavuokratason. Vuokratason määrittelyssä huomioidaan Kajaanin vallitseva markkinavuokrataso sekä asukkaiden vuokranmaksukyky. Vuokran määrittelyllä vaikutetaan sekä kohteen käyttöasteeseen että vuokra- ja asukasmaksusaamisten määrään.	

Riskienhallinta

Riskiluokka	Riski	Riskiarvio
Toiminnalliset riskit	Kohteen teknisten lähtötasotietojen (sähkö, lämpö ja vesi) toteutuminen kiinteistön ylläpitokustannusten osalta perustuen kohteesta tehtyihin suunnitelmiin. Teknisten järjestelmien toimivuuden varmistaminen. Kyseessä energiatehokkaaksi ja vähäpäästöiseksi suunniteltu asuntokerrostalo.	Todennäköisyys: 3 Vakavuus: 2
Rahoitusriskit	Kohde on rahoitettu Danske Bankin myöntämällä lainarahoituksella, jossa on Kajaanin kaupungin antama takaus. Tuleva korkokehitys ja kohoavat käyttö-, hoito- ja ylläpitokustannukset saattavat vaikuttaa jonkin verran toteutuvan hoitovastikkeen määrään tulevaisuudessa.	Todennäköisyys: 3 Vakavuus: 2 6
Vahinkoriskit	Kohde on 1-vaihe Sammonkaaren korttelin rakentamista. Kohteen myöhemmät rakennusvaiheet voivat vaikuttaa 1-vaiheen toiminnallisuuteen (rakentamisesta aiheutuvat häiriöt ja toimintakatkokset rakennukselle ja kohteen asukkaille).	Todennäköisyys: 3 Vakavuus: 2 6

Kuva: As Oy Kajaanin Sammonkaaren Pietari liikevaihto ja tilikauden tulos.

Kajaanin Ammattikorkeakoulu Oy

Perustehtävä

Kajaanin ammattikorkeakoulu (KAMK) on kansallisesti houkutteleva ja kiinnostava työ- ja opiskelupaikka sekä yhteistyökumppani. Edistämme Pohjois- ja Itä-Suomen sekä Pohjois-Pohjanmaan eteläisen seudun osaamisen, osaajien ja elinkeinoelämän kehittymistä sekä toimijoiden välistä yhteistyötä. Osallistumme kansallisiin ja kansainvälisiin verkostoihin.

Toimintaympäristön muutos

Keväällä 2024 ammattikorkeakoulut kävivät Opetus- ja kulttuuriministeriön kanssa sopimusneuvottelut seuraavalle rahoituskaudelle 2025–28. Rahoitusmalliin tulee pieniä muutoksia, mutta isompi muutos tulee voimaan vuonna 2029 alkavalla sopimuskaudella mikäli EU-ETA-alueen ulkopuoliset tutkinnot jätetään OKM:n rahoitusmittareiden ulkopuolelle. Lisäksi EU-ETA-alueen ulkopuolelta tulevien opiskelijoiden lukukausimaksuihin tulee täyskatteellisuusvaatimus syksystä 2026 alkaen.

Tulevina vuosina varaudutaan pienenevään aluerahoitukseen sekä kasvavaan tarpeeseen kansainvälisten rahoitusinstrumenttien käytölle.

Iso menossa oleva muutos on Kainuun väestön ikääntyminen ja se tuo osaltaan haasteita KAMK:n sisäännotolle alueen pienenevien ikäluokkien myötä. Kansainvälistymiselle haasteen tuo alueen yritysten heikko kyky antaa opinnäytetöitä, harjoittelupaikkoja tai työllistää kansainvälisiä opiskelijoita. Kansainväliset opiskelijat usein saapuvat alueelle perheineen, jolloin myös puolisolle olisi löydettävä töitä.

Iso kysymysmerkki on Suomen hallituksen korkeakoulujen rahoitukseen esittämät muutokset, jotka ovat tuoneet epävarmuutta jo vuoden 2024 osalta. Hallitusohjelmassa nostetaan esille kasvavien keskusten osaavan työvoimatarvetta. Tähän pyritään vastamaan keskittämällä uusia aloituspaikkoja näille alueille.

Kokonaisuutena KAMK:n strategiassa pitkään olleen laajan alueellisen vaikuttavuuden sekä tuloksellisen toiminnan linjaus näyttää osuvan hyvin toimintaympäristössä tapahtuviin muutoksiin. Kasvukeskuksia lukuun ottamatta näyttää ilmeiseltä, että korkeakoulutuksen saavutettavuus edellyttää jatkossa uusia panostuksia myös kaupunkiomistajilta. Kaikkien ammattikorkeakoulujen menestys riippuu jatkossa entistä enemmän OKM:n ulkopuolisen rahoituksen hankinnasta sekä kyvykkyydestä toimia korkeakouluverkostona.

Talousarvion perustelut

Kajaanin ammattikorkeakoulu Oy on pyrkinyt ohjaamaan rahoituksen täysimääräisesti kasvuun. Tämän taustalla on OKM:n rahanjakomalli, joka painottaa perusrahoituksen tasossa absoluuttista kokoa. Liikevaihdon perusrahoituksen osuus perustuu ennakoarvioon ja siihen saattaa tulla pientä muutosta vielä lopulliseen 2025 rahoituspäätökseen. Iso haaste meille on kyetä kattamaan riittävä omarahoitus kasvavan hankekannan osalta. Lisäksi kansainvälisten lukuvuosimaksutuottojen ennakoimattomuus asettaa oman epävarmuutensa taloudellemme.

Sitovat tavoitteet

Valtuustoon nähden sitovat tavoitteet

Raportointivastuussa Sarén Matti.

Sitova tavoite	Tavoite 2025
Tilikauden tulostavoite > 0	TA25 työn alla, tavoitteena reilusti >0 tulostavoite.
Rahoituspohjan vahvistaminen	<p>1) Erityspanostus KV-rahoituksen hankintaan: rahoitushauissa keskitytään kansainvälisiin rahoitusinstrumentteihin sekä ne mahdollistaviin verkostoihin.</p> <p>2) Lukukausimaksujen ennakoitavuuden parantaminen: kehitetään koulutuksien ajoituksia maahantulon tukemiseksi, kansainvälisten opiskelijoiden rekrytointiprosessia oikeanlaisten opiskelijoiden tavoittamiseksi ja yhdessä alueen kanssa mahdollisuuksia opinnäytetöiden ja harjoittelu</p>

Toiminnalliset tavoitteet

Elinvoima ja osaaminen

Toiminnallinen tavoite	Mittari	Tavoite 2025
Veto- ja pitovoiman kehittäminen.	KAMK:ssa Kainuussa opiskelleiden työllistyminen Kainuuseen vuosi valmistumisen jälkeen.	80 %

Lapset ja nuoret

Opiskelijat viihtyvät KAMK:ssa ja ovat tyytyväisiä opiskeluunsa.	Opiskelijatyytyväisyys	AVOP-valmistumisvaiheen opiskelijapalautekyselyn kaikkien asiakokonaisuuksien yhteenlaskettu keskiarvo on 5,9 (sekä AMK että YAMK).
--	------------------------	---

Kestävä kehitys

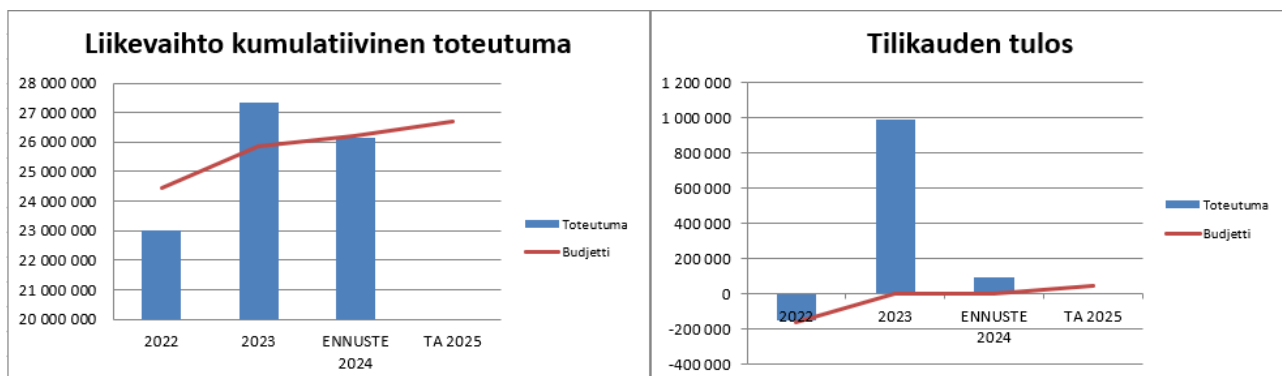
Vuosittainen uusien kestävä kehityksen teemaisten hankkeiden määrä.	Kpl-määrä	10 kpl
Kestävä kehitys koulutussisältöihin OPS-päivitysten yhteydessä.	%-osuus koulutuksista	100 % niistä jotka on päivitetty vuoden 2025 aikana.

Riskienhallinta

Riskiluokka	Riski	Riskiarvio
Strategiset riskit	Alueen vetovoiman vaikutus osaavan työvoiman saantiin ja koulutusten vetovoimaisuus.	Todennäköisyys: 4 Vakavuus: 4 16
Rahoitusriskit	Perusrahoituksen vaihtelut 100 % tulosrahoituksessa AMK-sektorilla ja muutokset valtakunnallisessa korkeakoulupolitiikassa.TKI-toiminnan omarahoituksen riittävyys. Kasvavat	Todennäköisyys: 4 Vakavuus: 4 16

Riskiluokka	Riski	Riskiarvio
	järjestelmäkustannukset. Nouseva kustannustaso. Mahdolliset työmarkkinaselkkaukset.	
Toiminnalliset riskit	Vallitseva turvallisuuspoliittinen tilanne. Demografisen muutoksen (kaupungistuminen) kiihtyminen. Maahanmuuttopolitiikan muutos.	Todennäköisyys: 4 Vakavuus: 4 16
Vahinkoriskit	ICT:n toimintahäiriöt. Toiminnan lamauttava kyberhyökkäys. Sähkön riittämättömyys.	Todennäköisyys: 3 Vakavuus: 4 12

Kajaanin Ammattikorkeakoulu Oy	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Henkilöstö, htv2	270,1	280	290	300	310

Kuva: Kajaanin ammattikorkeakoulu liikevaihto ja tilikauden tulos.

Edukai Oy

Perustehtävä

Edukai Oy vastaa alueen koulutustarpeisiin tuottamalla yrityksille, yhteisöille ja yksilöille laadukkaita ja ajanmukaisia koulutuspalveluita. Yhtiö toimii markkinaehtoisesti ja osaltaan täydentää Kajaanin kaupungin koulutusliikelaitoksen toimintaa ja palveluvalikoimaa. Edukai Oy toimii valtakunnallisesti Kainuuseen painottuen.

Toimintaympäristön muutos

TE-palveluiden (ml. työvoimakoulutus) siirtyminen kuntien vastuulle vuoden 2025 alussa vaikuttaa merkittävästi yhtiön toimintaan. Kainuu-Koillismaan työllisyysalue tulee painottamaan omaa palvelutuotantoa palvelunostojen sijaan. Maahanmuuttajien kotoutuskoulutuksen Kajaanin kaupunki järjestää kilpailuttamisen sijaan itse Kainuun ammattiopiston toteuttamana. Koska osaamista ja resursseja ko. koulutuksiin on aikaisemman toiminnan perusteella yhtiössä, yhtiön työntekijöitä ollaan siirtämässä emo-organisaation Kaon palvelukseen.

Yhtiön palveluvalikoimassa jatkuu erilaisten asiantuntijapalveluiden ja lyhytkoulutusten tarjonta, joiden osuus liikevaihdosta ylittää volyymillaan ns. inhouse-palvelun tuottamisen edellytykset omistajalle esim. em. kotoutuskoulutuksiin liittyen. Jatkossa tullaan seuraamaan tilannetta, missä määrin ja millaisia koulutuspalveluita työllisyysalueet ja kunnat mahdollisesti tulevat hankkimaan ja kilpailuttamaan. Muutostilanne haastaa kaikkiaan löytämään uusia liiketoimintamahdollisuuksia.

Talousarvion perustelut

Talousarviossa on huomioitu työvoimakoulutusten volyymin raju lasku, mikä vaikuttaa merkittävästi liikevaihdon ja -tuloksen pienemiseen. Toisaalta myös kulut pienenevät merkittävästi oman henkilöstön vähetessä.

Edelleen jatketaan käynnissä olevaa hanketoimintaa, jonka tavoitteisiin kuuluu mm. uusien palveluiden kehittäminen maahanmuuttajien työllistymisen edistymiseen liittyen. Myös uusien kehittämishankkeiden käynnistämiseen varaudutaan alustavasti.

Sitovat tavoitteet

Valtuustoon nähden sitovat tavoitteet

Raportointivastuussa toimitusjohtaja.

Sitova tavoite	Tavoite 2025
Tilikauden tulos >0.	Edukai Oy:n hallituksen käsittelemässä talousarviossa asetettu tavoite.

Toiminnalliset tavoitteet

Elinvoima ja osaaminen

Toiminnallinen tavoite	Mittari	Tavoite 2025
Tuotamme monipuolisesti laadukkaita koulutuspalveluita työelämän tarpeisiin.	Kaikissa koulutuksissa asiakkaiden antama suosittelemiseksi NPS.	NPS eli suosittelemiseksi vähintään 70.
Hanketoiminnalla lisätään myös alueella jo olevien ulkomaalaistaustaisten työllistymistä Kainuuseen vastaten samalla alueen työnantajien työvoiman tarpeisiin.	Työvoimakoulutuksissa asiakkaiden antama Opal-palautte. Henkilö- ja työnantaja-asiakkaiden määrä Next Level hankkeessa.	Työvoimakoulutusten palautteiden keskiarvo vähintään 4 asteikolla 1–5. Vuoden loppuun mennessä Next Level hankkeen asiakkuudessa yli 100 asiakasyritystä/työnantajaa.

Toiminnallinen tavoite	Mittari	Tavoite 2025
------------------------	---------	--------------

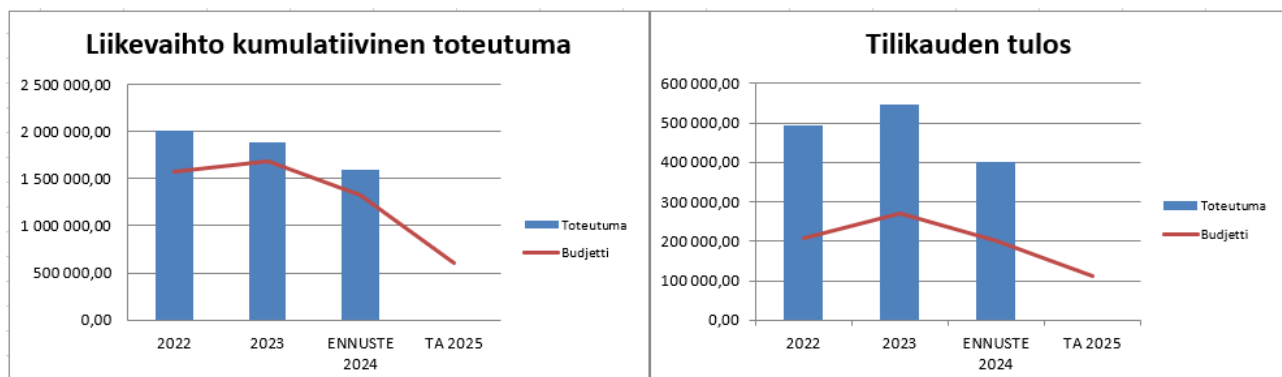
Kestävä kehitys

<p>Toteuttamamme työvoimakoulutukset sisältöineen ja menetelmineen edistävät asiakkaidemme työllistymistä ja tukevat hyvinvointia (sosiaalinen kestävyys).</p> <p>Next Level -hanke: Alueella jo olevien ulkomaalaistaustaisten työvoimareservin hyödyntäminen, työpaikkojen alueella säilyminen työvoiman saavuuden kautta, palvelujen kehittämisen elinkeinoelämää tukevaksi jatkosakin.</p>	<p>Asiakkaiden antama Opal-palautte työvoimakoulutuksissa.</p> <p>Hankkeen henkilöasiakkaiden työllistyminen.</p>	<p>Työvoimakoulutusten palautteiden keskiarvo vähintään 4 asteikolla 1-5.</p> <p>Vuoden loppuun mennessä yli 200 työllistymistä hankkeen henkilöasiakaskohderyhmässä.</p>
--	---	---

Riskienhallinta

Riskiluokka	Riski	Riskiarvio
Strategiset riskit	Suuntaus palvelulla ensisijaisesti muita asiakkaita omistajan sijaan osoittautuu TE-uudistuksen käynnistyttyä huonoksi ratkaisuksi yhtiön liiketoimintanedellytysten kannalta.	Todennäköisyys: 3 Vakavuus: 3 9
Toiminnalliset riskit	Oman henkilöstön vähetessä koulutusliikelaitoksen yhteisten henkilöstöresurssien käyttämisen tarve korostuu ja henkilöstön yhteiskäyttö osoittautuu haasteelliseksi.	Todennäköisyys: 4 Vakavuus: 4 16
Toiminnalliset riskit	Uutta liiketoimintaa ei saada kehitettyä riittävästi työvoimakoulutusliikevaihdon tilalle.	Todennäköisyys: 3 Vakavuus: 3 9
Rahoitusriskit	Työvoimakoulutuksen volyymin laskiessa merkittävästi jäljelle jäävällä liiketoiminnalla ei pystytä kattamaan jäljelle jääviä kuluja.	Todennäköisyys: 2 Vakavuus: 3 6

Edukai Oy	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Henkilöstö, htv2	10	13	6	8	10

Kuva: Edukai Oy liikevaihto ja tilikauden tulos.